

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Analýza nezaměstnanosti a mezd ve vztahu k rozvoji regionů

Bc. Gabriela Řehulková

**Diplomová práce
2010**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Gabriela ŘEHULKOVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Analýza nezaměstnanosti a mezd ve vztahu k rozvoji regionů**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zaměří na:

- Regionální rozvoj a jeho charakteristiku
- Nezaměstnanost a mzdy jako determinanty rozvoje regionu
- Charakteristiku vybraných regionů
- Analýzu nezaměstnanosti a mezd ve vybraných regionech
- Vyhodnocení analýzy ve vztahu k rozvoji regionů

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- GALUŠČÁK, K.** Structural and cyclical unemployment. Praha: Czech National Bank, 2005. ISBN 80-239-6358-9
KADEŘÁBKOVÁ, J., Mates, P. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998. ISBN 80-85963-69-8
MILOSLAV, F., Medková, M., Müller, K., Schenková, M., Solnický, J., Zwach, I. Opavsko zblízka. Opava: NORD SERVICE Opava, 1996. ISBN 80-902042-0-1
NĚMEC, O. Lidské zdroje na trhu práce. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta národohospodářská, 2002. ISBN 80-245-0350-6
Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004

Vedoucí diplomové práce: **prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.**
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce: **2. listopadu 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. listopadu 2009

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce prof. RNDr. Bohuslavu Sekerkovi, CSc., za cenné rady, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce. A také své rodině a blízkým, kteří mě podporovali v průběhu celého mého studia.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 26.04.2010

Gabriela Řehulková

Anotace

Předmětem diplomové práce je rozbor a zhodnocení vývoje nezaměstnanosti a mezd v Moravskoslezském a Pardubickém kraji. První části jsou věnovány základním příčinám vzniku a realizace regionálního rozvoje a regionální politiky a také vymezení základních determinantů nezaměstnanosti a mezd. Další část charakterizuje oba kraje z pohledu jak fyzicko-geografického tak socioekonomického. Poslední části se zabývají samotnou analýzou nezaměstnanosti a mezd a možnostem eliminace nezaměstnanosti.

Klíčová slova

trh práce; minimální mzda; mzda; Moravskoslezský kraj; nezaměstnanost; Pardubický kraj; průměrná mzda; regionální rozvoj; regionální politika

Title

Analysis of unemployment and salaries related to the development of the regions

Annotation

The objective of my thesis is the, “Analysis and evaluation of unemployed progress and wages in Moravian –Silesian and Pardubice regions”. The first part describes the basic cases of origins and realization of the regional development and kinds of regional politics. Also the basic determinates of unemployment and wages are defined there. The characterization of the both regions from the physical-geographical view as well as from social-economic has been specified in following section. The analysis of the unemployment and the wages has been made in the final section, based on the analysis results the potential possibilities on how to eliminate unemployment has been offered.

Key words

average wages; labour market; minimum wages; Moravian–Silesian region; Pardubice region; regional development; regional policy; salary; unemployment;

Obsah

ÚVOD	11
1 POJMOVÝ APARÁT	13
2 REGIONÁLNÍ ROZVOJ A JEHO CHARAKTERISTIKY	15
2.1 DŮVODY VZNIKU REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	16
2.2 PŘÍČINY VZNIKU MEZIREGIONÁLNÍCH ROZDÍLŮ	17
2.3 DEFINICE A POJETÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY	18
2.4 REALIZACE A CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY	19
2.5 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	21
2.5.1 MAKROEKONOMICKÉ NÁSTROJE	21
2.5.2 MIKROEKONOMICKÉ NÁSTROJE	22
2.5.3 FINANČNÍ NÁSTROJE	23
2.5.4 NEFINANČNÍ NÁSTROJE	23
3 NEZAMĚŠTNANOST A MZDY JAKO DETERMINANTY ROZVOJE REGIONU	24
3.1 TRH PRÁCE	24
3.1.1 NABÍDKA PRÁCE	25
3.1.2 POPTÁVKA PO PRÁCI	26
3.1.3 ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCI	27
3.1.4 SEGMENTACE TRHU PRÁCE	27
3.1.5 REGIONÁLNÍ TRH PRÁCE	28
3.2 NEZAMĚŠTNANOST	29
3.2.1 TYPY NEZAMĚŠTNANOSTI	30
3.2.2 MĚŘENÍ NEZAMĚŠTNANOSTI	32
3.2.3 NÁKLADY A PŘÍNOSY SPOJENÉ S NEZAMĚŠTNANOSTÍ	33
3.3 MZDA	35
3.3.1 MINIMÁLNÍ MZDA	35
3.3.2 PRŮMĚRNÁ MZDA	38
4 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH REGIONŮ	39
4.1 MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	39
4.2 PARDUBICKÝ KRAJ	43

5	<u>ANALÝZA NEZAMĚSTNANOSTI A MEZD VE VYBRANÝCH REGIONECH</u>	47
5.1	VÝVOJ NA VYBRANÝCH REGIONÁLNÍCH TRZÍCH PRÁCE V PŘEDCHÁZEJÍCÍCH LETECH	47
5.1.1	MÍRA REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI	47
5.1.2	UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ	49
5.1.3	VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA	50
5.1.4	CENA PRÁCE	51
5.2	SITUACE NA TRHU PRÁCE VYBRANÝCH KRAJŮ V ROCE 2009	52
5.2.1	PRŮMĚRNÝ EVIDENČNÍ POČET ZAMĚSTNANCŮ 2009	52
5.2.2	VÝVOJ REGISTROVANÉ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V ROCE 2009	53
5.2.3	MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ROCE 2009 PODLE OKRESŮ	55
5.2.4	UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ V ROCE 2009	56
5.2.5	STRUKTURA SPECIFICKÝCH SKUPIN UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V ROCE 2009	58
5.2.6	VÝVOJ A STRUKTURA VOLNÝ PRACOVNÍCH MÍST V ROCE 2009	67
5.3	ANALÝZA MEZD ZA ROK 2009	74
5.3.1	MZDOVÁ ÚROVEŇ SPECIFICKÝCH SKUPIN ZAMĚSTNANCŮ V ROCE 2009	76
6	<u>VYHODNOCENÍ ANALÝZY VE VZTAHU K ROZVOJI REGIONŮ</u>	80
6.1	NEZAMĚSTNANOST	80
6.1.1	PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI	80
6.1.2	DEFINOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH SKUPIN	82
6.1.3	NÁVRHY OPATŘENÍ	84
6.2	MZDY A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ	86
	<u>ZÁVĚR</u>	89
	<u>LITERATURA</u>	92
	<u>SEZNAM PŘÍLOH</u>	95

Seznam grafů

GRAF 1: KŘIVKA NABÍDKY PRÁCE	25
GRAF 2: KŘIVKA POPTÁVKY PO PRÁCI	26
GRAF 3: ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCE.....	27
GRAF 4: VÝVOJ PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY V ČR	38
GRAF 5: VÝVOJ MÍRY REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI	48
GRAF 6: VÝVOJ POČTU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ.....	49
GRAF 7: VÝVOJ NEUMÍSTĚNÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ A POČTU VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V PCK.....	50
GRAF 8: VÝVOJ POČTU NEUMÍSTĚNÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ A POČTU VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V MSK.....	51
GRAF 9: VÝVOJ PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY	51
GRAF 10: VÝVOJ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V OBOU KRAJÍCH ZA ROK 2009	54
GRAF 11: SROVNÁNÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI MEZI OKRESY MSK A PCK	56
GRAF 12: POČET NEUMÍSTĚNÝCH, NOVĚ HLÁŠENÝCH A VYŘAZENÝCH UCHAZEČŮ V MSK.....	57
GRAF 13: POČET NEUMÍSTĚNÝCH, NOVĚ HLÁŠENÝCH A VYŘAZENÝCH UCHAZEČŮ V PCK	58
GRAF 14: VÝVOJ MÍRY POČTU NEZAMĚSTNANÝCH MUŽŮ A ŽEN V MSK	59
GRAF 15: VÝVOJ MÍRY POČTU NEZAMĚSTNANÝCH MUŽŮ A ŽEN V PCK	59
GRAF 16: SROVNÁNÍ POMĚRU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE POKLAVÍ V LETECH 2008 A 2009 V MSK	60
GRAF 17: SROVNÁNÍ POMĚRU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE POKLAVÍ V LETECH 2008 A 2009 V PCK	60
GRAF 18: VĚKOVÁ STRUKTURA UCHAZEČŮ O.....	61
GRAF 19: VĚKOVÁ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V PCK	61
GRAF 20: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V PCK A MSK	63
GRAF 21: MEZIROČNÍ SROVNÁNÍ VZDĚLANOSTI NEUMÍSTĚNÝCH UCHAZEČŮ V OBOU KRAJÍCH.....	63
GRAF 22: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE KZAM V PCK	65
GRAF 23: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE KZAM V PCK	66
GRAF 24: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE DÉLKY NEZAMĚSTNANOSTI V PCK.....	67
GRAF 25: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE DÉLKY NEZAMĚSTNANOSTI V MSK	67
GRAF 26: VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA V PCK	68
GRAF 27: VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA V MSK.....	68
GRAF 28: POČET NOVĚ HLÁŠENÝCH A ZRUŠENÝCH MÍST V PCK	70
GRAF 29: POČET NOVĚ HLÁŠENÝCH A ZRUŠENÝCH MÍST V MSK	71
GRAF 30: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V MSK	71
GRAF 31: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V PCK	72
GRAF 32: STRUKTURA VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST PODLE KZAM V PCK	73
GRAF 33: STRUKTURA VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST PODLE KZAM V MSK	73
GRAF 34: PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA V KRAJÍCH ČR.....	74
GRAF 35: PRŮMĚRNÝ VÝDĚLEK PODLE KZAM V PCK.....	76
GRAF 36: PRŮMĚRNÝ VÝDĚLEK PODLE KZAM V MSK.....	76
GRAF 37: HODINOVÝ VÝDĚLEK V PCK PODLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ	77
GRAF 38: HODINOVÝ VÝDĚLEK V MSK PODLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ	77
GRAF 39: HODINOVÝ VÝDĚLEK V PCK PODLE VZDĚLÁNÍ.....	78
GRAF 40: HODINOVÝ VÝDĚLEK V MSK PODLE VZDĚLÁNÍ.....	78
GRAF 41: PRŮMĚRNÝ HODINOVÝ VÝDĚLEK MUŽŮ A ŽEN V PCK.....	79

GRAF 42: PRŮMĚRNÝ HODINOVÝ VÝDĚLEK MUŽŮ A ŽEN V MSK.....	79
GRAF 43: ODHAD VÝVOJE NEZAMĚSTNANOSTI PARDUBICKÝ KRAJ	81
GRAF 44: ODHAD VÝVOJE NEZAMĚSTNANOSTI MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	81
GRAF 45: ODHAD VÝVOJE PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY PARDUBICKÉHO KRAJE ..	87
GRAF 46: ODHAD VÝVOJE PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	87

Seznam tabulek

TABULKA 1: VÝVOJ MINIMÁLNÍ MZDY V ČR	37
TABULKA 2: SILNIČNÍ SÍŤ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	42
TABULKA 3: SILNIČNÍ SÍŤ PARDUBICKÉHO KRAJE.....	45
TABULKA 4: VÝVOJ MÍRY REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI.....	47
TABULKA 5: PRŮMĚRNÝ EVIDENČNÍ POČET ZAMĚSTNANCŮ V KRAJÍCH A ČR	53
TABULKA 6: MÍRA REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI V OBOU KRAJÍCH.....	54
TABULKA 7: MZDY V KRAJÍCH ČR V ROCE 2009	75

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: SYSTÉM NUTS V ČESKÉ REPUBLICE	14
OBRÁZEK 2: MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ NA MAPĚ ČR	39
OBRÁZEK 3: MAPA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	40
OBRÁZEK 4: PARDUBICKÝ KRAJ NA MAPĚ ČR.....	43
OBRÁZEK 5: MAPA PARDUBICKÉHO KRAJE	44

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká Republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EHP – Evropský hospodářský prostor

EU – Evropská Unie

ILO - International Labour Organization = Mezinárodní organizace práce

KZAM – Klasifikace zaměstnanosti

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV - Ministerstvem práce a sociální věcí

MSK – Moravskoslezský kraj

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

PCK – Pardubický kraj

RP – Regionální politika

ÚP – Úřad práce

VŠPS - Výběrové šetření pracovních sil

Úvod

Problematika regionálního vývoje byla v minulosti značně opomíjena. Zatímco v ostatních zemích Evropy má regionální výzkum i regionální politika velkou tradici, u nás se poněkud opožděně začíná dostávat do popředí zájmu politiků i odborníků v průběhu druhé poloviny 90. let 20. století a to vlivem společenské a ekonomické přeměny systému, v které došlo k prohlubování rozdílů mezi regiony. Za nejdůležitější indikátor těchto regionálních problémů je všeobecně považována nezaměstnanost.

V této své diplomové práci s názvem „Analýza nezaměstnanosti a mezd ve vztahu k rozvoji regionů“ rozeberu nejen nezaměstnanost jako takovou, ale celý pracovní trh. Za druhý ukazatel jsem zvolila mzdu, jako peněžní odměnu za vykonanou práci, která se na tomto trhu práce utváří.

Za regiony, kterým se budu věnovat v této analýze, jsem si vybrala Moravskoslezský kraj, ve kterém jsem vyrůstala a mám k této oblasti citový vztah. Druhou oblastí mého zájmu je Pardubický kraj ve kterém posledních několik let studuji. Tyto kraje se vyznačují rozdíly v míře nezaměstnanosti mezi sebou a také mezi vlastními částmi těchto regionů, z tohoto důvodu poskytují tyto oblasti dostatečné podklady pro můj rozbor.

Hlavním cílem mé diplomové práce je komplexně zhodnotit trh práce v těchto výše zmíněných krajích. Má pozornost se bude věnovat jak poptávce a nabídce tak vzájemným vazbám mezi nimi a vytváření mzdového ocenění zaměstnanců jako rovnováhy na pracovním trhu. Poptávka je bezpochyby nejlépe charakterizována nezaměstnaností, nabídkovou stranu trhu práce dobře charakterizují disponibilní volná pracovní místa a nezapomenu ani na indikátor vzájemných vazeb mezi nabídkou a poptávkou, kterým je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo.

Má práce bude rozdělena do pěti základních částí.

V první kapitole uvedu hlavní charakteristiky regionálního rozvoje, také důvody vzniku a příčiny jeho realizace. V návaznosti na to podám v této kapitole také ve stručnosti podstatu a definice regionální politiky, která s regionálním rozvojem velmi úzce souvisí. Dále cíle a nástroje používané pro realizaci této regionální politiky.

Druhá část bude věnována charakteristice trhu práce, ze strany poptávky, nabídky, určení rovnováhy na tomto trhu i jeho segmentace. Dále zde definuji nezaměstnanost, její jednotlivé typy, náklady a přínosy s ní spojené a v neposlední řadě

---

způsoby měření nezaměstnanosti. V této kapitole se ještě v závěru budu zabývat hlavní charakteristikou mzdy a jejím dvěma nejdůležitějším ukazatelům, které představují minimální a průměrná mzda.

Charakteristice Pardubického a Moravskoslezského kraje bude věnována třetí část práce. Tyto kraje zde zcharakterizuji z pohledu jak fyzicko-geografického, tak socioekonomického.

Čtvrtá kapitola bude věnována již podrobné analýze stanovených ukazatelů na něž jsem se zaměřím ve zmíněných krajích. Nejprve uvedu vývoj vybraných základních ukazatelů, jimiž jsou míra registrované nezaměstnanosti, uchazeči o zaměstnání, volná pracovní místa a cena práce, v předcházejících letech. Dále se již podrobně budu věnovat situaci na trhu práce v roce 2009. A to z hlediska počtu zaměstnanců, registrované míry nezaměstnanosti, stavu nezaměstnanosti v jednotlivých okresech obou krajů, uchazečů o zaměstnání, včetně jejích specifických skupin. Následovat bude vývoj a struktura volných pracovních míst a v neposlední řadě také mzdová úroveň charakterizována specifickými skupinami zaměstnanců.

Na závěr mé práce se budu věnovat vyhodnocení analýzy ve vztahu k rozvoji těchto regionů, zjištění nedostatků, budoucího vývoje v oblasti nezaměstnanosti a mezd a doporučením pro další roky.

Struktura diplomové práce bude ukončena závěrem, bibliografií a přílohami.

---

1 Pojmový aparát

Dosažitelní neumístění uchazeči o zaměstnání – evidovaní uchazeči (vč. občanů EU a EHP), kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, protože nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Dosažitelní uchazeči - jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání.

Evidenční počet zaměstnanců - zahrnuje osoby v pracovním, služebním nebo členském poměru (kde součástí členství je též pracovní vztah) k zaměstnavateli.

Fluktuace - znamená nepravidelný a nesoustavný pohyb „sem a tam“. V současnosti se užívá hlavně v přeneseném smyslu pro nepravidelné změny nějaké veličiny.

Nomenklatura – jiným slovem názvosloví, jde o seznam používaných názvů vztahujících se k prvkům určitého celku, uspořádaný často jen formálně.

Region – komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry, čili rozdělením zemského povrchu na určité části. Tato diferenciaci může být pochopitelně přirozená, vycházející z vlastností zemského povrchu, nebo umělá, vytvořená člověkem.

Strategického plánování – je tvůrčí proces, na jehož počátku stojí konkrétní cíle, výsledkem je konkrétní strategie, je to tedy způsob, cesta k dosažení cíle.

Sociální zlenivění – nastává když nezaměstnaný ztrácí sociální návyky.

Sociální past - nastává když nezaměstnaný získává návyk žít ze sociálních.

Specifická míra nezaměstnanosti - vyjadřuje podíl počtu určité skupiny nezaměstnaných na shodně vymezené pracovní síle v procentech (např. určitá věková skupina, stupeň vzdělání apod.).

Systém NUTS - Název NUTS je všeobecně používaný termín. Jedná se o tzv. nomenklaturu územních statistických jednotek (z francouzského La nomenclature des unités territoriales statistiques). Význam NUTS je pro statistické potřeby EU a kvůli zařazení regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle v rámci regionální politiky. Územní jednotky NUTS v ČR pro potřeby

statistické a analytické a pro potřeby EU se vymezují takto (počet v ČR uveden v závorce, grafické rozložení zobrazeno v následujícím obrázku 1: Systém NUTS v České republice):

- Územní jednotky NUTS 5 - obce (6249)
- Územní jednotky NUTS 4 - okresy (77)
- Územní jednotky NUTS 3 - kraje (14)
- Územní jednotky NUTS 2 - sdružené kraje (8) - kraje se sdružují do regionů NUTS 2 takto:

Praha - je tvořen územím hl. m. Prahy

Střední Čechy - je tvořen územím Středočeského kraje

Jihozápad - je tvořen územím krajů Jihočeského a Plzeňského

Severozápad - je tvořen územím krajů Karlovarského a Ústeckého

Severovýchod - je tvořen územím krajů Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického

Jihovýchod - je tvořen územím krajů Vysočina a Jihomoravského

Střední Morava - je tvořen územím krajů Olomouckého a Zlínského

Moravskoslezsko - je tvořen územím kraje Moravskoslezského

- Územní jednotka NUTS 1 - je tvořena územím celé ČR. (1)¹

Obrázek 1: Systém NUTS v České republice

Zdroj: ČSÚ

¹ RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D., *Úvod do regionalistiky*, Pardubice: Tiskařské středisko Univerzity Pardubice, 2006, str. 110, 111

---

2 Regionální rozvoj a jeho charakteristiky

Rozvoj chápeme jako proces změn, k nimž dochází postupně a které přinášejí narůstání efektivnosti a účelnosti, pokud jde o využívání zdrojů, o uskutečňování možností, podmiňujících pohyb z původního stavu do stavu žádoucího.³

Region vymezujeme jako komplex vznikající diferenciací krajinné sféry², čili rozdělením zemského povrchu na určité části. Toto rozdělení může být pochopitelně přirozené, vycházející z vlastností zemského povrchu, nebo umělé, vytvořené člověkem.

Spojíme-li tento výklad pojmů rozvoj a region, můžeme termín regionální rozvoje vymezit následovně: Jde o rozvoj představující pozitivně hodnocené změny regionu, podmíněné efektivním využíváním jeho zdrojů a probíhající v zájmu dosahování určitých cílů. K těmto změnám může docházet i bez konkrétních záměrů. Často mají, ale nemusí mít, růstovou povahu.³

Přičemž jak je uvedeno v publikaci *regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*, Hudečková H., Lošťák M., Ševčíková A., str.83: „regionální rozvoj zahrnuje nejen územní aspekty, ale také otázky ekonomické, ekologické, sociální i kulturní. Obecně platí, že regionálním rozvojem se zabývá většina územně správních jednotek.“

Tyto jednotky přitom vycházejí ze základního dokumentu, kterým je zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Tento zákon slouží jako legislativní a systémový rámec regionální politiky.

Základním nástrojem pro regionální rozvoj je regionální plánování. Je to zvláštní případ strategického plánování, tj. systematického procesu, který zahrnuje výběr cílů, úkolů a činností potřebných k jejich dosažení. K jeho základním etapám patří analýza, strategie, programy a realizace.

Cílem programu rozvoje regionu je diagnostikovat území, identifikovat rozvojové předpoklady a problémy, vypracovat strategii rozvoje regionu (jako celku i jeho správních částí – municipalit) a poskytovat náměty na projekty k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje regionu a jeho částí, to vše při respektování principů soudržnosti a trvale udržitelného rozvoje.⁴

---

² Brychtová, Š., *Úvod do regionalistiky*, Pardubice: Tiskařské středisko Univerzity Pardubice, 2006, str. 8

³ Macháček, J., *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*, Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, str. 50

⁴ Hudečková H., Lošťák M., Ševčíková A., *regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*, Praha, Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005, str. 83

2.1 Důvody vzniku regionálního rozvoje

Při svém vzniku v roce 1918 trpělo Československo extrémními regionálními rozdíly. Zatímco západní části Československa byly tvořeny vysoce rozvinutými Čechami, koncentrujícími značnou část hospodářského potenciálu celého Rakousko-Uherska, a poměrně vyspělou Moravu, východní část tehdejšího státu tvořilo sociálně i ekonomicky slabé Slovensko a také Podkarpatská Rus, která patřila k nejzaostalejším regionům celé tehdejší Evropy a která trpěla nejen vysokou mírou nezaměstnanosti, ale i negramotnosti.⁵

Od druhé poloviny 90. let se tak v České republice zvyšuje naléhavost studia regionálních problémů a nutnost jejich řešení, a to jak z vnitřních, tak i z vnějších příčin.⁶

- **Vnitřní příčiny** stimulují zájem o regionální problematiku, jde o rychlý nárůst nezaměstnanosti doprovázený výrazným růstem rozdílů v míře nezaměstnanosti mezi regiony. Zájem o výsledky regionálního výzkumu také vyplývá z nemalé poptávky ze strany různých subjektů regionálního rozvoje pro zpracování strategií lokálního nebo regionálního rozvoje, které jsou pořizovány z důvodu potřeby koordinace rozvoje příslušného územního celku, avšak také proto, že zpracování těchto dokumentů je základní podmínkou pro získání prostředků na realizaci investičních projektů z různých zdrojů či fondů.
- **Vnější faktory** také podpořily a podporují zájem o regionální problematiku, šlo především o ambice vstupu ČR do EU, kde je regionálnímu výzkumu i regionální politice (viz dále) věnována značná a systematická pozornost. Ze strany EU byl vyvíjen zřetelný tlak na vytvoření moderní a efektivní regionální politiky v kandidátských zemích. Na tuto oblast byly také zaměřeny nemalé zdroje v rámci tzv. předvstupní strukturální pomoci pro kandidátské země.

Ve struktuře v podstatě jakéhokoliv státu můžeme nalézt vedle prosperujících regionů s vysokou životní úrovní většinou i řadu regionů s podprůměrnou ekonomickou

---

⁵ Míra nezaměstnanosti činila v roce 1921 na Podkarpatské Rusi 50,2% oproti 2,4% v Čechách, 3,1% na Moravě 3,7% ve Slezsku a 15,0% na Slovensku – Ročenka 1930, viz též Korčák 1935.

⁶ Blažek, J. Uhlíř, D. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002, str. 10

---

výkonností, s vysokou nezaměstnaností a dalšími sociálními problémy, protože některé regiony mají pro rozvoj příznivější předpoklady a podmínky než jiné.

Způsob reagování ekonomiky jednak na rozdíly v tempu a úrovni sociálně-ekonomického rozvoje regionů, jednak na možnosti využití specifických dispozic územních celků, představuje regionální politika. V hospodářsky vyspělých zemích se regionální politika uplatňuje jež několik desetiletí.⁷

Je důležité si uvědomit, že existence příliš velkých rozdílů v sociálně-ekonomické úrovni mezi jednotlivými regiony podvazuje další ekonomický rozvoj v rámci celého státu.

Zvýšený zájem ekonomů k problematice rozdílů v sociálně-ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů byl také vyvolán zkušeností, že předpoklad klasické ekonomické teorie o automatickém obnovování ekonomické rovnováhy, tedy i rovnováhy v rozvoji regionů není v praxi naplňován. To vedlo ekonomy ke zkoumání příčin těchto rozdílů a k hledání způsobu, jak tyto rozdíly zmenšit, k postupnému formování regionální politiky.⁸

2.2 Příčiny vzniku meziregionálních rozdílů

Příčiny meziregionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů jsou různorodé a projevují se v řadě forem, nicméně můžeme rozlišit tři hlavní typy těchto regionů:⁹

- **Regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji**

Patří sem většinou odlehlé části jednotlivých zemí, kde nepříznivé přírodní podmínky umožnily v minulosti pouze extenzivní formy zemědělství a tato orientaci přetrvávala dodnes. Takovýto zemědělský region, který není přitažlivý pro expanzi průmyslu, nemůže poskytnout svému obyvatelstvu životní úroveň srovnatelnou s ostatními částmi státu. K zvratu ve vývoji tohoto typu regionů je potřeba zvýšení životní úrovně v ostatních regionech za předpokladu, že region je přitažlivý pro cestovní ruch, který může být mnohdy jediným stimulem celkového ekonomického oživení.

---

⁷ Macháček, J., *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*, Pardubice : Univerzita Pardubice, 2008, str. 71

⁸ Šeletovský, J., a kol., *Cvičebnice otázek ze základů veřejné ekonomiky, veřejné správy a regionální politiky*, Brno: Masarykova univerzita, 2001, str. 110

⁹ Kadeřábková, J. Mates, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998, str. 71-73

- **Regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů**

Nízké využití vlastních zdrojů je způsobeno obvykle nedostatkem kapitálu. Zlepšení závisí zejména na ekonomické situaci v jiných částech a na technologickém pokroku, tak aby se využití územních zdrojů stalo ekonomicky schůdné.

- **Regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími**

Jde o regiony, které v minulosti patřily mezi nejvyspělejší, avšak změny ve struktuře poptávky způsobily stagnaci či úpadek tradičních průmyslových odvětví, jde především o těžbu uhlí, energetika, hutnictví, textilní výroba, těžké strojírenství. Tyto regiony se obvykle vyznačují:

- rostoucí mírou nezaměstnanosti,
- klesající ekonomickou úrovní ve srovnání s ostatními regiony,
- nízkou mírou ekonomické aktivity, zejména v případě žen,
- vysokou mírou emigrace,
- neadekvátní infrastrukturou.

2.3 Definice a pojetí regionální politiky

Přestože se vznik regionální politiky datuje do 30. let tohoto století, dodnes nedošlo v teorii ani v praxi alespoň k rámcovému sjednocení názorů na obsahové vymezení tohoto pojmu, tak aby měl relativně univerzální platnost. Pod vlivem systémů regionální podpory, typických pro Evropskou Unii, se ustálila se pouze představa, že regionální politika je především nástroj k redukování meziregionálních rozdílů.

Z desítek různorodých definic uvedu několik základních:¹⁰

- Ve výkladovém slovníku „Dictionary of Human Geography“ (Goodall, B., 1987) je regionální politika definována jako „součást státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem“.

---

¹⁰ Kadeřábková, J. Mates, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998, ISBN 80-85963-69-8, str. 71-73

-
- V knize *Regional Policy: A European Approach* (Vanhove, N., Klaassen, L. H., 1987) je uvedena následující definice: „Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů“.
  - Učební text *Základy prostorové ekonomiky* (Matoušková, Z. a kol., 1992) charakterizuje regionální politiku jako „soubor opatření a nástrojů, pomocí kterých má dojít ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji dílčích regionů“.
  - V podobném pojetí je představena regionální politika například v *Malé encyklopedii regionalistiky a veřejné správy* (Mates, P., Wokoun, R., 2001) jde o „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů“.

Ve většině zemí s tržní ekonomikou se přistupuje k formulaci a praktické realizaci již zmíněné regionální politiky. Jejím prvořadým cílem je vytvořit podmínky pro odstranění nebo alespoň zmírnění nadměrných rozdílů ve vývoji jednotlivých částí státu a dosažením vyvážené regionální struktury přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti národní ekonomiky v mezinárodním měřítku.¹¹

2.4 Realizace a cíle regionální politiky

Realizace regionální politiky se provádí:

- v úrovni republikové – státní, kterou zajišťují příslušné ústřední orgány státní správy a která má především selektivní charakter, se zaměřením na předem vymezené regiony,
- v úrovni regionální, kterou zabezpečují orgány regionální samosprávy, která má celoplošný charakter a zaměřuje se na vnitroregionální problematiku.

---

¹¹ Kadeřábková, J. Mates, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998, ISBN 80-85963-69-8, str. 71-73

Realizace regionální politiky je také spojena se splněním tří základních předpokladů:

- existence meziregionálních rozdílů
- politická vůle problémy řešit,
- ekonomické možnosti problémy řešit.

Při existenci těchto základních předpokladů se stanoví cíle regionální politiky vycházející z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky.

Nejprve se stanoví obecný cíl regionální politiky, kterým je zpravidla efektivní a vyvážený rozvoj všech částí regionu a aktivace jejich nedostatečně využívaného potenciálu, zejména pokud jde o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel, možnost pracovních příležitostí, zvyšování kvalifikace a vzdělávání, dostupnost nejdůležitějších služeb a to vše při současném respektování místních zvláštností, přírodních hodnot území a požadavků tvorby a ochrany životního prostředí.

Dále se určí již konkrétní cíle, které jsou specifikovány podle potřeb regionu například jako snížení meziregionálních diferenciací v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech v jednotlivých regionech. Jako dílčí cíle bývají formulovány např. povzbuzení podnikatelských aktivit v konkrétním regionu, či zlepšování vybavenosti regionu technickou infrastrukturou.

Po stanovení cílů bývají odvozovány nástroje regionální politiky pomocí kterých by se těchto cílů mělo dosáhnout. Jsou zaměřeny například na přísun kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci vnitřních rozvojových zdrojů, dosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu. Nástroje regionální politiky mohou mít podobu různých finančních úlev, subvencí, případně zjednodušené administrativy při podnikání nebo „zainvestování oblastí“ prostřednictvím účasti státu na vybudování technické infrastruktury v oblasti.

2.5 Nástroje regionální politiky

Obecně se tyto nástroje člení obvykle na nástroje makroekonomické a mikroekonomické či nástroje finanční a nefinanční povahy.

2.5.1 Makroekonomické nástroje

Užití makroekonomických nástrojů je pro řešení regionálních problémů silně omezeno ostatními národohospodářskými cíli, zejména udržením inflace na žádoucí úrovni, vyrovnaností platební bilance, případně realizací cílů průmyslové či agrární politiky.¹²

- Při realizaci **fiskální politiky** dochází vždy prostřednictvím státního rozpočtu k meziregionálnímu přerozdělování. Mechanismus této redistribuce spočívá v systému daní a odvodů na jedné straně a ve struktuře výdajů státního rozpočtu na druhé straně.
- U **monetární politiky** je hlavní součástí ovlivňování množství peněz v ekonomice. Její využití pro řešení regionálních problémů je velmi přísně omezené vzhledem k jejím negativním vlivům na inflaci. Regionalizace monetární politiky se může provádět prostřednictvím usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, tedy regionalizací objemů poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry, ale i lhůt splatnosti.
- A jako poslední **protekcionismus** je především státní ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel. Znamená to uvalit dovozní limity a cla na produkty, jejichž výroba je prostorově koncentrována v upadajících regionech. Smyslem opatření je orientovat poptávku na domácí produkci. Působnost těchto opatření je obvykle časově omezena na co nejkratší dobu. Podniků je tak dána možnost ke zvýšení produktivity práce, snížení nákladů, zlepšení kvality atd.

---

¹² Kadeřábková, J. Mates, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998, ISBN 80-85963-69-8, str. 83

2.5.2 Mikroekonomické nástroje

Hlavním posláním těchto nástrojů je ovlivňovat rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Podle toho, na který ekonomický subjekt jsou nástroje zaměřeny, je lze rozdělit do dvou základních skupin:¹³

▪ Nástroje realokace pracovních sil

Pracovní síla nereaguje okamžitě a bezprostředně na meziregionální rozdíly ve mzdách a v míře nezaměstnanosti. Podporovat emigraci z upadajících regionů nemusí být účelné a žádoucí, protože odliv obyvatelstva znamená vždy ještě hlubší depresi v rozvoji. Z tohoto důvodu bývají nástroje zaměřeny spíše na přilákání kapitálu do problémového území, tvorbou nových pracovních příležitostí a tím stabilizaci obyvatelstva v regionu.

▪ Nástroje realokace kapitálu

Úkolem je ovlivnění tvorby nových pracovních příležitostí v regionu. Toho je možné dosáhnout buď prostřednictvím již zavedených firem, nebo přilákáním nových firem.

Zavedeným firmám mají nástroje napomoci buď k rozšíření stávající výroby, pokud je konkurenceschopná a perspektivní, nebo jejímu převedení na jiný druh produkce, tedy usnadnit změnu výrobního programu.

Nástroje orientované na přitážení nových firem vycházejí z předpokladu, že mnoho ekonomických činností je prostorově neutrálních a že se mohou efektivně rozvíjet v poměrně širokém spektru alternativních lokalit. Tyto nástroje mohou působit buď na přemístění pracovních míst z regionů, kde existuje jejich přebytek ve vztahu k počtu pracovních sil, nebo na zakládání nových firem v daném regionu.

---

¹³ Kadeřábková, J. Mates, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998, ISBN 80-85963-69-8, str. 83

2.5.3 Finanční nástroje

Tyto nástroje jsou orientovány jak do oblasti ekonomiky, resp. podnikání a zaměstnanosti, tak do oblasti veřejné správy. Patří mezi ně přímé a nepřímé peněžní pobídky.¹⁴

Přímé finanční pobídky spočívají v přímém poskytnutí finančních prostředků na předem stanovený účel. Mezi tento typ nástrojů regionální politiky lze zařadit například:

- dotace na podporu podnikání,
- dotace na pracovní místa,
- bezúročné případně nízko úročené půjčky
- dotace úroků z úvěrů
- dotace na rozvoj veřejných služeb (technická a infrastrukturní vybavenost obcí, veřejná doprava, apod.)
- granty

Nepřímé finanční pobídky přináší příjemci peněžní efekty v přímé závislosti na vlastním ekonomickém výkonu. Mezi tyto nástroje lze zařadit:

- daňové prázdny pro investory
- daňová zvýhodnění (nezdanitelné částky, odčitatelné položky, slevy na daních)
- investiční podpora v podobě příznivých režimů daňového odepisování

2.5.4 Nefinanční nástroje

Nefinanční nástroje regionální politiky lze rozdělit do tří základních kategorií:¹⁵

- programové dokumenty pro zajištění koncepčního a systémového přístupu k přípravě a realizaci regionálního rozvoje
- poradenská a informační podpora v oblasti regionálního rozvoje, se zaměřením na aktivity soukromé i veřejné sféry,
- infrastrukturní podpora – zajištění dopravní a technické infrastruktury na podporu regionálního rozvoje.

---

¹⁴ Ponikelský, P., Koštejnová, Z., *Ekonomika municipalit a regionů*, Vysoká škola regionálního rozvoje, 2007, str. 56

¹⁵ Ponikelský, P., Koštejnová, Z., *Ekonomika municipalit a regionů*, Vysoká škola regionálního rozvoje, 2007, str. 57

---

3 Nezaměstnanost a mzdy jako determinanty rozvoje regionu

Tato část je věnována nejen definování nezaměstnanosti a mezd, jejich základních charakteristik, členění a teoretických východisek nutných k pochopení této problematiky, ale také teorii fungování trhu práce. Tento trh, jako místo, kde se zaměstnavatel a potenciální zaměstnanec vzájemně střetávají a kde se dohadují na mzdě s touto tematikou bezpochyby úzce souvisí.

3.1 Trh práce

Práce je vedle půdy a kapitálu jedním ze základních výrobních faktorů, který je předmětem koupě a prodeje. Na trh práce je však třeba nahlížet odlišně než na jiné trhy. Nelze totiž kupovat a prodávat lidi, jejich pracovní služby mohou být pouze najímány. Protože jsou tyto služby spojeny s lidskými bytostmi, existují podmínky, za kterých je práce najímána, jako například jejich cena.

Na tomto trhu se tedy pohybují lidé hledající si práci, přičemž práci chápeme jako cíleně zaměřenou činnost člověka. Hlavní příčinou proč pracujeme je to, abychom získali peněžní prostředky pro zabezpečení základních životních potřeb pro sebe sama a pro členy své rodiny. Vedlejším důvodem může být touha po získání určitého postavení ve společnosti, které je dáno jednak majetkem neboli bohatstvím, ale i postavením v hierarchickém žebříčku.¹⁶

Trh práce je v tržní ekonomice pokládán za hlavní distribuční mechanismus. Je tvořen třemi základními faktory: nabídkou práce, poptávkou po práci a cenou práce, tedy mzdou. Trh práce je tedy na jedné straně ovlivňován poptávkou po pracovních silách vycházející z celkové hospodářské a sociální politiky a na druhé straně nabídkou pracovních sil. Aby bylo možno pružně reagovat na měnící se potřeby a požadavky společnosti, je třeba, aby vedle výrobce existovala také odpovídající nabídka pracovních sil, která co do kvalifikační úrovně a profesní struktury bude schopná potřeby a požadavky realizovat.¹⁷

---

¹⁶ Buchta, M., *Mikroekonomie I.*, Pardubice: Tiskařské středisko Univerzity Pardubice, 2004, str. 120

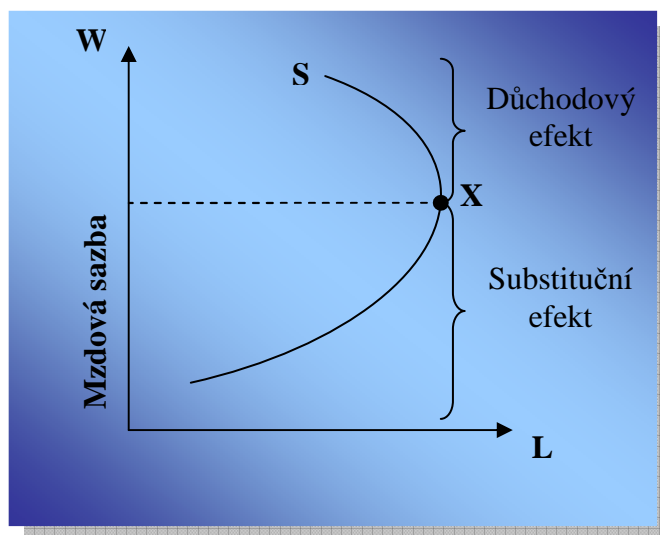
¹⁷ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 7

3.1.1 Nabídka práce

Nabídkovou stranu trhu práce reprezentují domácnosti resp. spotřebitelé. Spotřebitel porovnává užitek z volného času s užitekem, který mu plyne z výrobků a služeb, jež nakoupí za mzdu, získanou tím, že volný čas obětuje a nabízí více práce. Nabídka pracovních sil na trhu práce je tedy závislá na výši reálné mzdové sazby a na mezní újmě z práce spojené s obětováním volného času.

S růstem mzdové sazby nabízí spotřebitel více práce, neboť každá další hodina práce přináší více důchodu a z něj plynoucí větší užitek z výrobků. Spotřebovávané výrobky a služby jsou substitutem odpočinku. Při vyšší mzdové sazbě (toto rozhraní označeno bodem X v následujícím grafu křivky nabídky práce) zpravidla dochází k omezení počtu odpracovaných hodin, tedy k omezení nabídky práce. Vyšší mzdová sazba zvyšuje reálné důchody a volba spotřebitele se mění ve prospěch volného času.¹⁸ Křivka nabídky práce je zobrazena grafem č.1: Křivka nabídky práce.

Graf 1: Křivka nabídky práce

Zdroj: Vlastní úprava podle Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999

Je zde vidět, že při nižší mzdové sazbě převládá tzv. **substituční efekt** (pozitivně skloněná část křivky), který má za následek, že při zvýšení mzdové úrovně se zájem o práci zvyšuje, tedy nabídka práce roste. Při vyšší mzdové sazbě převládá tzv. **důchodový efekt** (negativně skloněná část křivky), který má za následek, že při vyšších mzdách si můžeme dovolit více volného času. Své dosavadní nároky můžeme uspokojit při omezení pracovní nabídky, nabídka práce tedy klesá.¹⁸

¹⁸ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 8

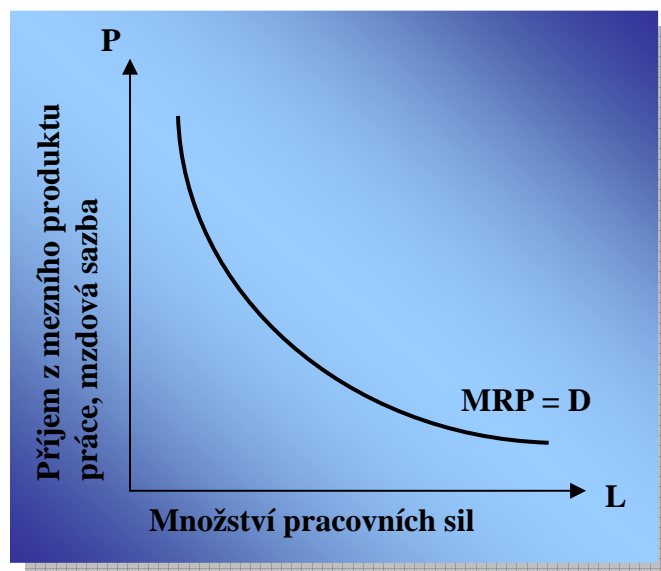
3.1.2 Poptávka po práci

Poptávka po práci je poptávkou odvozenou, která závisí na poptávce spotřebitelů po finálních statcích, které se pomocí práce vyrábí. Poptávkovou stranu na trhu práce reprezentují podniky (zaměstnavatelé), jejichž hlavní snahou je maximalizace zisku.

Podnik nacházející se v rovnováze a zároveň maximalizující zisk bude ochoten najímat pracovníky až po bod, kdy příjem z mezního produktu práce je právě roven mezním nákladům na práci. Přičemž příjem z mezního produktu práce představuje dodatečný příjem, který podnik získává zaměstnáním každé dodatečné jednotky práce, když všechny ostatní vstupy zůstávají konstantní. Mezní náklady na práci se týkají ceny práce, tedy mzdové sazby. Jde o částku, o kterou vzrostou celkové náklady dané firmy, aby tato firma získala dodatečnou jednotku práce.¹⁹

Firma tak zvyšuje nebo snižuje poptávku po práci až do okamžiku, kdy se příjem z mezního produktu práce vyrovná mzdové sazbě. Poptávka po práci je tedy závislá na výši mzdové sazby a je určena příjmem z mezního produktu práce.

Křivka poptávky po práci, znázorněná jako následující graf č. 2: Křivka poptávky po práci, může být potom ztotožněna s křivkou příjmu z mezního produktu.¹⁹

Graf 2: Křivka poptávky po práci

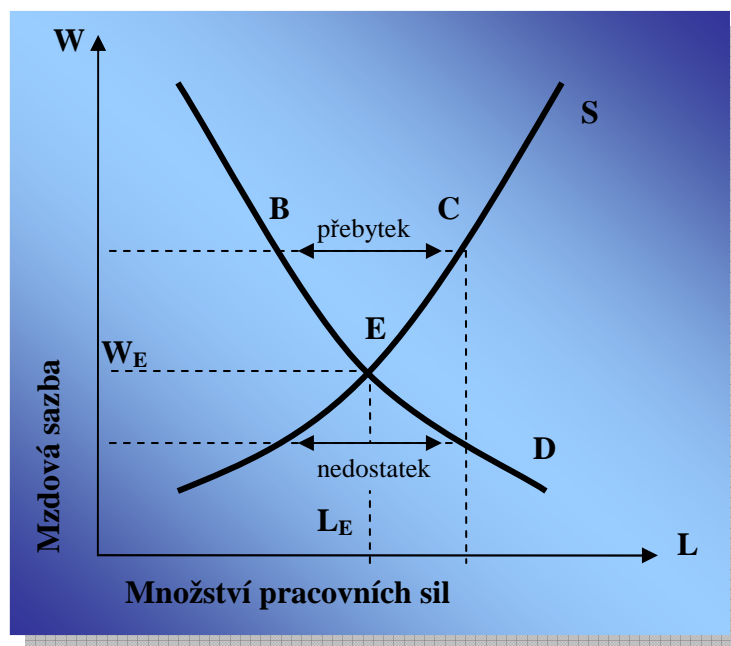
Zdroj: Vlastní úprava podle Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999

¹⁹ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 9

3.1.3 Rovnováha na trhu práce

Tržní křivka nabídky práce ukazuje, kolik hodin práce budou nabízet všichni pracovníci na trhu práce při každé výši mzdové sazby. Tržní křivka poptávky po práci je horizontálním součtem individuálních křivek poptávky všech firem na trhu práce.

Jak je vidět z následujícího grafu č. 3: Rovnováha na trhu práce, k rovnováze na trhu práce, znázorněné bodem E, dochází při určité výši mzdové sazby (tzv. rovnovážné sazby W_E) a při určitém množství pracovní síly (L_E). Je to stav, kdy se nabídka práce (S) a poptávka po práci (D) vyrovnají. Při vychýlení mzdové sazby vzniká na trhu práce nedostatek nebo přebytek práce.²⁰

Graf 3: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Vlastní úprava podle Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999

3.1.4 Segmentace trhu práce

Trh práce není homogenní. Lépe řečeno neexistuje pouze jediný, ale celá řada trhů práce. V souladu s teorií duálního trhu práce²¹ se hovoří ne o jenom pracovním trhu, ale minimálně o dvou základních trzích. Označujeme je jako primární trh práce a sekundární trh práce. Další možné rozdělení trhu je například segmentace na formální a neformální nebo externí a interní trh práce.

²⁰ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 10

²¹ Doeringer – Piore 1971

Na **primárním trhu** se soustřeďují lepší a výhodnější pracovní příležitosti s vyšší prestiží, poskytující řadu šancí, relativně dobré možnosti profesionálního růstu a většinou i lepší pracovní podmínky. Pracovní místa na tomto trhu poskytují relativní bezpečí před ztrátou zaměstnání propuštěním. Práce je zde lépe placená a je zde zajištěn i jistý růst mezd. Tento trh se vyznačuje relativně nízkou fluktuací.

Naproti tomu **sekundární trh práce** je charakterizován pracovními místy s nižší prestiží a s nižší mzdovou úrovní. Pracovní kariéra je zde málo výhodná, popřípadě se o kariéře nedá vůbec hovořit. Pracovníci sekundárního trhu se častěji stávají nezaměstnanými i když na druhé straně je zde snazší získat nové zaměstnání než v prvním sektoru. Existuje zde totiž velká fluktuace pracovníků.²²

Formální trh práce je oficiálním trhem pracovních příležitostí, regulovaným společenskými institucemi.

Nefornální trh práce je naopak většinou mimo kontrolu těchto institucí a vedle aktivit řazených obvykle do tzv. šedé či dokonce černé ekonomiky (různé formy nelegálního podnikání od zcela kriminální povahy až po podnikání obcházející pracovní a daňové zákony) se týká i samozásobitelství a domácích prací.²²

Interní trh práce představuje pracovní příležitosti uvnitř jednotlivých firem, mezi nimiž dochází k rozmisťování pracovníků zpravidla bez jejich propuštění. Není tedy trhem práce v pravém slova smyslu.

Externí trh práce je potom vnějším trhem práce na kterém jednotlivé firmy působí. Setkávají se zde pracovníci, nabízející svoji pracovní sílu a kvalifikaci, s firmami nabízející volná pracovní místa.²³

3.1.5 Regionální trh práce

V našem případě je však nejdůležitější segmentace trhu práce na regionální úrovně. Na trh práce lze tedy také pohlížet jako na celek složený z jednotlivých regionálních trhů práce. Za region můžeme v této souvislosti považovat unii, stát, kraj, okres, mikroregion aj. Regionální trhy práce se vyznačují výraznou diferenciací a proto jsou předmětem řady ekonomických analýz.

---

²² Mareš, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Praha : Sociologické nakladatelství, 1994, str. 51-53

²³ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 13

3.2 Nezaměstnanost

V tržní ekonomice je obvyklý stav, kdy část pracujících nemá odpovídající zaměstnání a tudíž je nezaměstnaná.

Je však důležité si uvědomit, že ne každý, kdo nepracuje, je nezaměstnaný a na druhé straně také ne každý, kdo pracuje, je zaměstnaný. Zaměstnání se vztahuje k práci na smluvním základě, zahrnujícím i materiální odměnu za její výkon. Z našich úvah o nezaměstnanosti můžeme tedy vyloučit domácí práce, sebezaměstnávání, vzájemnou výpomoc, dobrovolnou práci pro dobročinné účely a další práce nevykonávané pro ekonomické cíle, jejichž ztráta nemá za následek nezaměstnanost.

Nezaměstnanost lze tedy definovat jako takový stav, v němž osoby v produktivním věku schopné práce (zdravotním stavem, osobní situací) a přející si pracovat nemohou najít zaměstnání. Přesná definice tohoto pojmu se v různých zemích poněkud liší, například z důvodu rozdílné věkové hranice produktivního věku. Společné je však členění obyvatelstva do tří skupin:²⁴

- **Zaměstnaní** jsou lidé, kteří vykonávají jakoukoliv placenou práci, a rovněž ti, kteří práci mají, ale právě nepracují z důvodu nemoci, stávek nebo dovolených.
- **Nezaměstnaní** jsou lidé, kteří nejsou zaměstnaní, ale aktivně hledají vhodné zaměstnání. Dále ti kteří byli z práce vysazeni a čekají na návrat do práce nebo ti kteří čekají, že se budou příští měsíc hlásit do práce. Všichni jsou zaregistrováni u zprostředkovatelů práce.

Tito zaměstnaní i nezaměstnaní patří mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

- Třetí skupinu tvoří **ostatní občané**, tedy ti kteří nejsou zahrnováni mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Jsou to například lidé v důchodu, na mateřské či rodičovské dovolené, osoby v domácnosti, studenti, osoby dlouhodobě nebo trvale práceneschopné nebo lidé, kteří práci prostě nehledají.²⁴

Zaměstnanost lze definovat jako protiklad nezaměstnanosti. Přičemž za **plnou zaměstnanost** je považován stav, kdy ten, kdo chce pracovat a akceptovat přitom mzdu, kterou mu zaměstnavatelé za daných podmínek mohou nabídnout, zaměstnání vždy najde. Za míru odpovídající plné zaměstnanosti je považována přibližně její 2 - 4% úroveň nezaměstnanosti. Překročení této hranice, jak směrem dolů, tak i směrem nahoru

---

²⁴ Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, str. 17

---

bývá většinou považováno za nežádoucí. Někdy se také hovoří o přirozené nezaměstnanosti, což je taková její úroveň, která odráží strukturální charakteristiky trhu práce a zboží, náklady shromažďování informací o volných pracovních místech a pracovních možnostech a náklady na mobilitu pracovních sil.

Přirozená nezaměstnanost má s posledních letech tendenci při plné zaměstnanosti k neustálému růstu. Přičemž se uvádějí tři základní příčiny:

- **Demografické změny** související s demografickou strukturou ekonomicky aktivního obyvatelstva a s rostoucí ekonomickou aktivitou dospívající mládeže, příslušníků menšin a žen, jakožto skupin majících větší tendenci k nezaměstnanosti.
- **Vládní politika** vytváří větší sociální jistoty, jejichž výsledkem je vyšší nezaměstnanost. Snižuje se totiž snaha získat zaměstnání a také je nižší zájem o hůře placenou práci.
- **Strukturální změny** mají za následek vzestupnou tendenci strukturální nezaměstnanosti. Ekonomika se rychle mění, zatímco pracovníci reagují na tyto změny mnohem pomaleji.

Nezaměstnanost je vážným symptomem narušení rovnováhy v ekonomice. Z ekonomického hlediska se období vysoké nezaměstnanosti vyznačují tím, že se v nich běžný hrubý národní produkt pohybuje pod úrovní potenciálního hrubého národního produktu. Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, protože během depresí, kdy je nezaměstnanost vysoká, nevyrábí ekonomika tolik, kolik je schopna.

Vztah vyjadřující tuto závislost rozdílu mezi skutečným a potenciálním produktem na rozdíl skutečné míry nezaměstnanosti a přirozené míry nezaměstnanosti se nazývá **Okunův zákon**. Tento zákon říká, že vzroste-li skutečná míra nezaměstnanosti o 1% nad přirozenou míru nezaměstnanosti, poklesne skutečný produkt o 2% pod potenciální.

3.2.1 Typy nezaměstnanosti

Podle příčin vzniku se rozlišují tři základní druhy nezaměstnanosti. Je to frikční, cyklická a strukturální nezaměstnanost.

- **Frikční nezaměstnanost** ovlivňuje zejména průběh jednotlivých stádií životního cyklu. Tato nezaměstnanost je zcela přirozená a krátkodobá. Vzniká také v důsledku

---

neustálého pohybu lidí mezi oblastmi a pracovními místy. I kdyby se ekonomika nacházela ve stavu plné zaměstnanosti, byla by zde vždy určitá fluktuace, například lidé, kteří hledají zaměstnání těsně po ukončení vzdělání, nebo se stěhují do jiného města, ženy se mohou vracet do práce poté, co měly děti, nebo ti co odešli z původního místa dobrovolně a hledají jiné pro ně zajímavější uplatnění.

- **Strukturální nezaměstnanost** je způsobena nesouladem mezi nabídkou a poptávkou po konkrétních profesích. Nesoulad se objevuje tam, kde se poptávka po určitém druhu práce zvyšuje, zatímco poptávka po jiném druhu se snižuje. Nabídka práce se ani v jednom případě nedokáže nepřizpůsobit dostatečně rychle. Tento typ nezaměstnanosti se týká například regionů orientovaných na těžbu, kde jsou převážně pracovníci školení na důlní činnost, která je velice specifická, tedy pro jiné obory málo využitelná. V situaci, kdy dojde v tomto regionu k útlumu těžby, tito pracovníci přijdou o práci a jejich kvalifikace jim neumožňuje získat práci v jiném oboru. Zvláštním případem strukturální nezaměstnanosti je tzv. technologická nezaměstnanost. Jde o případ kdy lidé ztrácejí svá zaměstnání v důsledku rušení pracovních míst a nahrazení živé práce technikou.
- **Cyklická nezaměstnanost** je hlavní formou nedobrovolné nezaměstnanosti. Je spjatá s vývojem hospodářského cyklu. Mluvíme o ni tedy, je-li celková poptávka po práci cyklicky snižena. Jestliže se celkové výdaje a produkt snižují, celková nezaměstnanost roste a analogicky pokud ekonomika roste, míra nezaměstnanosti se snižuje. Tento stav nastává zejména v obdobích hospodářské recese, kdy jsou pracovníci obvykle propouštěni bez nároku na návrat. Cyklická nezaměstnanost je považována za vážný ekonomický, sociální a politický problém.

Nezaměstnanost podle délky trvání rozlišujeme na **nezaměstnanost krátkodobou**, tj. nezaměstnanost trvající méně než 6 měsíců, a **dlouhodobou nezaměstnanost**, trvající déle než 6 měsíců. Tato stanovená období však nejsou pevně určená, považují se pouze za orientační. Ze sociálně-psychologického hlediska začíná dlouhodobá nezaměstnanost ve chvíli, kdy nezaměstnaný začíná polevovat v hledání zaměstnání, přestává věřit v brzké nalezení práce a nezaměstnanost začíná vnímat jako stav, v němž je nutné po určitou dobu přežít.

Existuje rovněž **skrytá nezaměstnanost** v podobě osob, které se neucházejí o práci, protože ztratily naději na možnost zaměstnání získat. Tyto osoby nejsou zahrnuty do statistiky nezaměstnanosti.

Jako další druh nezaměstnanosti zde zařadím ještě například **sezónní nezaměstnanost**, která souvisím především s kolísavou poptávkou po sezónních pracovnících. Postihuje nejen zemědělství a stavebnictví, ale i služby, zejména služby cestovního ruchu.

3.2.2 Měření nezaměstnanosti

V České republice je nezaměstnanost definována dvojím způsobem:

- **Národní metodika** je používána Ministerstvem práce a sociální věcí (MPSV). Tato metodika vychází z administrativních zdrojů, tj. z evidence úřadů práce o uchazečích o zaměstnání a slouží zejména jako podklad pro rozhodovací a legislativní kroky v oblasti domácího trhu práce.
- **Mezinárodní metodika** vychází z definic Mezinárodní organizace práce (ILO). Tato metodika se používá ve výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS) a je vhodná především k mezinárodnímu srovnání.

Základním ukazatelem týkajícím se nezaměstnanosti je **míra nezaměstnanosti**, která vyjadřuje podíl nezaměstnaných na pracovní síle. Tento ukazatel je označován:

- **v národní metodice jako míra registrované nezaměstnanosti** a
- **v mezinárodní metodice potom jako obecná míra nezaměstnanosti**.

Rozdíl mezi těmito dvěma měřeními spočívá zejména v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatele, ale i v rozdílných zdrojích dat a časových charakteristikách.

Registrovaná míra nezaměstnanosti je podíl, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z VŠPS, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání. Údaje o počtu zaměstnaných jsou počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců.²⁵

---

²⁵ <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle v procentech. Čítec i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS. Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce.²⁶

3.2.3 Náklady a přínosy spojené s nezaměstnaností

V důsledku nezaměstnanosti ztrácí jak nezaměstnaný, tak celá společnost. Registrujeme tedy ztráty jak individuální, tak společenské, přičemž obojí spolu úzce souvisí.²⁷

- Nejzávažnější společenskou ztrátou je **ztráta makroekonomického produktu**. Která vychází ze skutečnosti, že se ekonomika nenachází ve stavu plné zaměstnanosti, a proto je její výstup pod potenciální úrovní. Mezi skutečným a potenciálním produktem vzniká produkční mezera. Velikost ztráty je potom rovna velikosti produkční mezery. Vzniká proto že lidé kteří nemají pracovní místo, ačkoliv by rádi pracovali, nepřispívají k výrobě statků a služeb. Země, kde všichni ekonomicky aktivní lidé nepracují, dosahuje nižší úrovně makroekonomického produktu, než jaké by byla schopna dosáhnout, kdyby neponechala nikoho v nečinnosti.
- Jinou výraznou ztrátu představují **nevyužité ekonomické zdroje**. Pokud existuje nedobrovolná nezaměstnanost, není výrobní faktor práce plně využíván. A nejenom práce: ve výrobním procesu se výrobní faktory, které tak zůstávají také mimo výrobní proces.
Nejen že se některé zdroje dostatečně nevyužívají, některé se navíc snižují. Pracovníci, kteří jsou delší dobu bez práce, nedostávají mzdu. Ze sociálních dávek je nižší spotřeba a rovněž nižší úspory, což determinuje snížení zásoby zápůjčního kapitálu k investování. Nižší spotřeba a nižší investice snižují produkt.
- Dalším důsledkem nezaměstnanosti je **ztráta na daních**. Jsou-li v zemi lidé bez práce, neodvádějí daně z mezd. Firmám se v důsledku nižší produkce snižují zisky,

---

²⁶ <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

²⁷ Brožová, D., *Společenské souvislosti trhu práce*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, str. 101

---

z nichž plynou nižší daně. Stát tedy výrazně přichází o daňové příjmy, zatímco jeho **výdaje** v důsledku nezaměstnanosti **rostou**. Musí totiž najít prostředky na vyplácení většího objemu podpor v nezaměstnanosti a dalších sociálních dávek. Tím roste počet klientů sociálního státu a s tím souvisí i další nepříznivé sociální jevy, které situace nezaměstnanosti může přinést, jsou jimi zhoršení veřejného zdraví, růst kriminality, politická nestabilita a podobně. Tyto jevy pak vyvolávají potřebu dalších zvýšených výdajů státu.

- Nedílnou součástí nezaměstnanosti jsou také **ztráty lidského kapitálu**. Pokud totiž člověk stojí mimo pracovní proces, nemá možnost účastnit se procesu získávání znalostí a zkušeností. To vede ke ztrátě kvalifikace, tedy dequalifikaci. Jeho vzdělání se znehodnocuje. Hodnota lidského kapitálu, který je vzácným ekonomickým zdrojem, se tak devaluje. Ztrácí celá ekonomika i samotný pracovník. Po určité době mimo pracovní proces člověk ztrácí pracovní a další návyky, které s tím souvisejí, jako například pravidelný rytmus dne počínající ranním vstáváním, nutnost odejít do práce, atd. Důsledkem toho je tzv. sociální zlenivění. Když pracovník nepracuje, nezískává mzdu, a tudíž nemůže zhodnocovat svoje investice do lidského kapitálu a neinkasuje výnosy. Pokud se investice nezhodnocuje, pak investor ztrácí. Ztráta oslabuje veškeré jeho další motivace.

V případě dlouhodobé nezaměstnanosti a odrazujících neúspěchů na trhu práce může být jeho hodnotová stupnice deformována akceptací života ze sociálních dávek, může upadnout do sociální pastí.

- V souvislosti s nezaměstnaností lze hovořit pouze o jediném kompenzujícím přínosu a tím je **hodnota volného času**. Člověk volný čas získá, pokud nepracuje, a všechny z něho plynoucí užítky. V období nezaměstnanosti však hodnota volného času rapidně klesá, neboť se této situaci nejedná o vzácný statek. Navíc přesně se hodnota volného času dá jen těžko vyčíslit, protože postoj k volnému času je velmi individuální záležitostí.

3.3 Mzda

V rámci této práce si pod pojmem mzda představíme souhrnný příjem plynoucí ze základní mzdy či platu, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mzdy a platu, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě.

Česká legislativa definuje tyto 3 základní pojmy, jimiž jsou mzda, plat nebo odměna z dohody, v zákoníku práce tj. zákon č. 262/2006 Sb. Jde o odměny příslušící zaměstnanci za vykonanou práci za podmínek stanovených tímto zákoníkem, nestanovili tento zákon nebo zvláštní předpis jinak.

Mzda je peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci.

Plat je peněžité plnění poskytované za práci zaměstnanci zaměstnavatelem, kterým je stát, územní samosprávný celek, státní fond, příspěvková organizace, jejíž náklady na platy a odměny za pracovní pohotovost jsou plně zabezpečovány z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele nebo z úhrad podle zvláštních právních předpisů, nebo školská právnická osoba zřízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí podle školského zákona, s výjimkou peněžitého plnění poskytovaného občanům cizích států s místem výkonu práce mimo území České republiky.

Mzda a plat se poskytují podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, podle obtížnosti pracovních podmínek, podle pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků.

Odměna z dohody je peněžité plnění poskytované za práci vykonanou na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.²⁸

3.3.1 Minimální mzda

Minimální mzda byla v ČR zavedena od roku 1991 především jako nástroj sociální ochrany před nepřiměřeně nízkým oceněním práce zaměstnance, ale zároveň by měla motivovat občany, aby se jim víc vyplatilo pracovat než pobírat podporu v nezaměstnanosti nebo sociální dávky.

---

²⁸ zákon č. 262/2006 Sb. – zákoník práce

Minimální mzda se dá definovat jako absolutně nejnižší cena práce bez ohledu na její složitost, druh, množství a kvalitu, kterou je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout. Minimální mzda se vztahuje na všechny zaměstnance v pracovním a obdobném vztahu.

Do posouzení výše minimální mzdy se nezahrnuje mzda ani plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli, náhrady mzdy apod. Minimální mzda naopak zahrnuje osobní příplatek, odměny, prémie a podobná plnění. Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody výše minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci doplatek.²⁹

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v pracovněprávním vztahu. Její základní právní úprava je stanovena zákoníkem práce (tj. zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Výši základní sazby minimální mzdy, dalších sazeb minimální mzdy odstupňovaných podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanoví vláda nařízením (aktuální nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů), a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen.

▪ **Základní funkce minimální mzdy**

Minimální mzda má obdobně jako v jiných zemích ve vztahu k zaměstnancům i zaměstnavatelům dvě základní funkce. Jedná se o funkci sociálně-ochrannou a funkci ekonomicko-kriteriální.

Sociálně-ochranná funkce minimální mzdy má zaměstnance ochránit před chudobou a umožnit mu žít na úrovni skromné hmotné spotřeby a sociálních kontaktů. Zaměstnavatelům má ochranná funkce minimální mzdy zajistit základní rovné podmínky mzdové konkurence tzn. že má zabránit mzdovému podbízení domácích i zahraničních pracovních sil.

---

²⁹ <<http://www.mpsv.cz/cs/7667>>

Ekonomicko-kriteriální funkce minimální mzdy vytváří předpoklady pro příjmovou motivaci občanů k vyhledávání, přijetí a vykonávání pracovní činnosti, tj. pro zvýhodnění zaměstnanců prostřednictvím pracovního příjmu vůči osobám se sociálním příjmem. Pro zaměstnavatele představuje minimální mzda nejnižší úroveň nákladů na mzdy zaměstnanců.

Je zřejmé, že funkce minimální mzdy a s nimi spojené zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů nemohou být stejné. Docílení vyváženého řešení při úpravách minimální mzdy není proto jednoduchou záležitostí.

▪ **Vývoj minimální mzdy v ČR od jejího zavedení v roce 1991**

V České republice byla minimální mzda poprvé zavedena v roce 1991. Stanovení minimální mzdy od 1. ledna 2007 je patnáctou změnou této mzdové veličiny od jejího zavedení.

Dosavadní úpravy minimální mzdy jsou zachyceny v následující tabulce č.1: Vývoj minimální mzdy v ČR.

Tabulka 1: Vývoj minimální mzdy v ČR

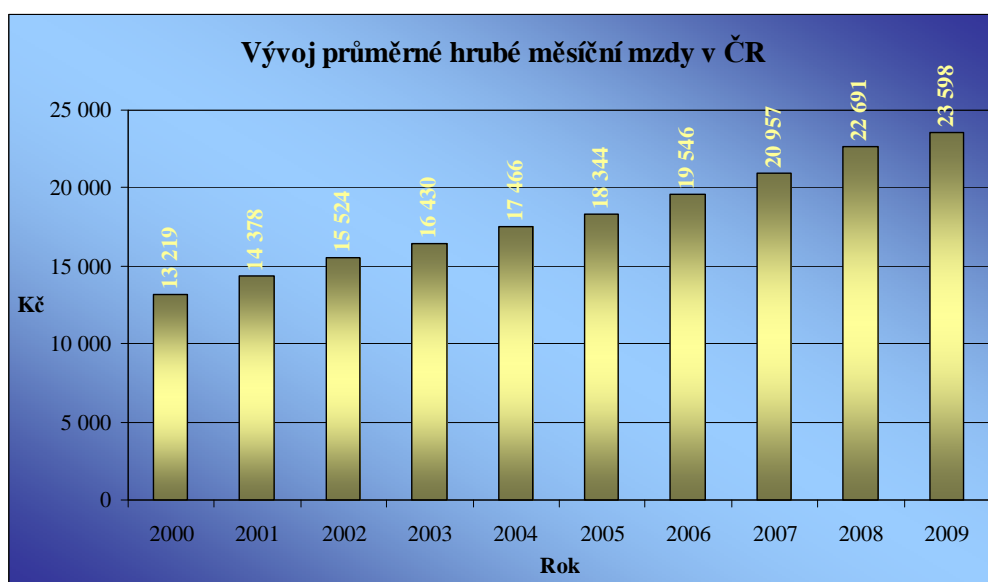
Období	Výše minimální mzdy	
	v Kč za měsíc	v Kč za hodinu
1991 únor	2 000	10,80
1992 leden	2 200	12,00
1996 leden	2 500	13,60
1998 leden	2 650	14,80
1999 leden	3 250	18,00
1999 červenec	3 600	20,00
2000 leden	4 000	22,30
2000 červenec	4 500	25,00
2001 leden	5 000	30,00
2002 leden	5 700	33,90
2003 leden	6 200	36,90
2004 leden	6 700	39,60
2005 leden	7 185	42,50
2006 leden	7 570	44,70
2006 červenec	7 955	48,10
2007 leden	8 000	48,10

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

3.3.2 Průměrná mzda

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Nezahrnují se do nich náhrady mzdy nebo platu po dobu prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti (karantény) placené zaměstnavatelem. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.³⁰

Jak se vyvíjela průměrná hrubá měsíční mzda v České Republice od roku 2000 si můžete prohlédnout v následujícím grafu č. 4.

Graf 4: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR
Zdroj: Vlastní úprava

Dalšími důležitými ukazateli jsou průměrné nominální mzdy nebo průměrné reálné mzdy a jejich růst či pokles.

Růst či pokles průměrné nominální mzdy vyjadřuje, o kolik % se zvýšila či poklesla tato mzda v daném období v porovnání se stejným obdobím předchozího roku.

Růst či pokles průměrné reálné mzdy vyjadřuje, o kolik % se zvýšil či poklesl podíl indexu průměrné nominální mzdy a indexu spotřebitelských cen za shodné období.³⁰

³⁰ <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_m>

---

4 Charakteristika vybraných regionů

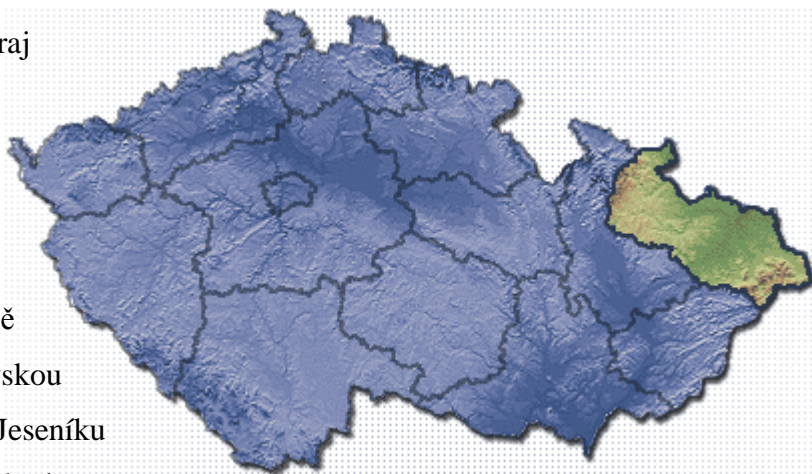
V předchozích částech jsme se již seznámili s řadou pojmů, konceptů a přístupů v pro nás důležitých teoretických oblastech. Než se přesuneme k analytické části této práce, je důležité abychom se seznámili se základními profilem regionálních oblastí kterými se budeme zabývat. Jak jsem již zmínila v úvodní části, ke srovnání jsem si vybrala kraj Moravskoslezský a Pardubický. Seznámíme se tedy jak se základními fyzicko-geografickými tak se socio-ekonomickými charakteristikami těchto krajů.

4.1 Moravskoslezský kraj

- **Geografická poloha, rozloha, reliéf a celkový potenciál území**

Moravskoslezský kraj leží v severovýchodní části České republiky. Sousedí se Zlínským a Olomouckým krajem. Na severu a východě sdílí hranice s Polskem, na jihovýchodě se Slovenskou republikou. V čele Moravskoslezského kraje stojí hejtman, jeho sídelním městem je Ostrava. Polohu Moravskoslezského kraje na mapě si můžete prohlédnout na obrázku č. 2.

Moravskoslezský kraj ohraničuje východní část masivu Hrubého Jeseníku, střední částí území pak prochází Nízký Jeseník společně s Oderskými vrchy a Opavskou pahorkatinou. V Hrubém Jeseníku se nachází i nejvyšší vrchol kraje –

Obrázek 2: Moravskoslezský kraj na mapě ČR

Praděd (1 491 m n. m.). Z jihovýchodu zasahuje do kraje pohoří Moravskoslezských Beskyd s druhou výraznou dominantou kraje – Lysou Horou (1 323 m n. m.). Nejvýznačnější nížinou je Ostravsko-Karvinská pánev, která je proslulá jako významné naleziště kvalitního černého uhlí. Nejvýznamnějším vodním tokem je Odra, pramenící v Oderském vrších.

Moravskoslezský kraj je vymezen okresy – Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město do kterých spadá celkem 299 obcí, z toho je 39 měst

(zobrazeno v obrázku č. 3). Podíl

městského obyvatelstva činí

76,2%, krajskou metropoli

Ostravu obývá 26,9% obyvatel

kraje. Svou rozlohou 5 427

km² zaujímá

Moravskoslezský kraj 6,9 %

území celé České republiky a řadí se

Obrázek 3: Mapa Moravskoslezského kraje

tak na 6. místo mezi všemi kraji.

Více než polovinu území zaujímá zemědělská půda, na dalších více než 35 % se rozprostírají lesní pozemky, soustředěné zejména v horských oblastech Jeseníků a Beskyd. Vedle přírodního bohatství se v kraji vyskytují bohaté zásoby nerostných surovin, především rozhodující domácí zásoby černého uhlí, dále ložiska zemního plynu, vápenec, žula, mramor, břidlice, sádrovec, šterkopísky, písky a cihlářské jíly.

▪ Životní prostředí

I přesto, že od počátku 90. let dochází k podstatnému zlepšení stavu životního prostředí vlivem poklesu průmyslové výroby, používání šetrnějších technologií a značným investicím do ekologických opatření, patří kraj nadále mezi nejzatíženější oblasti v České republice, neboť v minulosti byly znečištěny všechny složky životního prostředí. Dnes se jako nejzávažnější jeví kontaminace půdy a podzemních vod v důsledku průmyslové činnosti, důlní poklesy a znečištění povrchových vod. Nejzávažnější dopady na životní prostředí se koncentrují do střední a severovýchodní části kraje, tj. Ostravsko, Karvinsko a Třinecko.

▪ Vodstvo

Převážná většina území Moravskoslezského kraje náleží do úmoří Baltského moře, pouze z části Nízkého Jeseníku – Rýmařovska a drobných území okresu Nový Jičín odtékají vody do povodí řeky Moravy, tedy do moře Černého. Nejvýznamnějším

---

vodním tokem je Odra pramenící v Oderských vrších. Na území Ostravy přijímá Odra své největší přítoky – řeku Opavu, jež odvodňuje Jeseníky a Opavsko, a řeku Ostravici, která odvádí vody z Moravskoslezských Beskyd. Severně od Bohumína se do Odry vlévá řeka Olše tvořící hranici s Polskem a odvodňující Těšínsko. Hlavními zdroji pitné vody jsou vodárenské nádrže Šance a Morávka v Moravskoslezských Beskydech a Kružberk v Nízkém Jeseníku.

▪ **Podnikání v kraji**

Toto nejvýchodnější území České republiky je již od dob Rakouska-Uherska známo především jako nejdůležitější průmyslová a těžební oblast. Jádrem je ostravsko-karvinská uhelná pánve. Industrializace této pánve byla úzce spojena s využíváním místního nerostného bohatství, zejména kvalitního koksovateľného černého uhlí a s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví. Kraj je tak celostátním centrem hutní výroby, současně je zde, i přes značný pokles, soustředěna těžba černého uhlí téměř celé produkce ČR.

Po roce 1989 však, ruku v ruce se změnou politického klimatu v zemi, došlo k výrazným změnám také na Ostravsku. Celoplošná restrukturalizace průmyslu, vedoucí k výraznému útlumu průmyslové výroby, měla na region značný dopad. Mezi nejpatrnější kroky patří omezení těžby černého uhlí a útlum průmyslových kolosů jako je Nová huť, Vítkovice atd., což vedlo k masivnímu nárůstu nezaměstnanosti v regionu. Na druhé straně pokles výroby či mnohé významné kroky při ekologizaci provozů v podnicích mají velmi příznivý dopad na zlepšení životního prostředí v kraji. Mnohé restrukturalizované podniky byly odkoupeny zahraničními investory.

I přes zmíněný útlum těžkého průmyslu a dobývání nerostných surovin pracuje podle VŠPS v průmyslových odvětvích více než třetina z celkového počtu 568,6 tis. osob zaměstnaných v národním hospodářství, dalších 12,4 % v obchodu a opravách zboží.

Vedle těchto tradičních odvětví se v kraji dále prosazuje výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků a výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken.

V současnosti prodělavá kraj stále značné změny. I přes řadu problémů spojených se zaměstnaností je to oblast velice perspektivní. Nemalý význam na rozvoj bude mít dostavba dálnice D1 na Olomouc, Brno a Prahu.

▪ Dopravní infrastruktura

Kraj se po zániku Československa ocitl v poloze severovýchodního pohraničí, na hranicích s Polskem a Slovenskem, nejvíce vzdáleného od přímých kontaktů s metropolí státu a s hospodářskými podněty z vyspělých zemí EU.

Až v květnu 2002 byla zahájena stavba dálnice D 47, která bude od okamžiku uvedení do provozu označena jako dálnice D1. Tato dálnice bude v budoucnu mezi Prahou, Brnem, Ostravou a polskou dálnicí A1 u Bohumína dosahovat délky 377 km a umožní tak kvalitní dopravní připojení průmyslové ostravské aglomerace na vnitrostátní dopravní síť, a tím se vytvoří podmínky pro další hospodářský a podnikatelský rozvoj tohoto regionu. Plánovaný postup výstavby dopravní sítě v kraji a uvádění nových úseku do provozu viz příloha A.

Silniční komunikační systém se v současnosti opírá pouze o hlavní mezinárodní silnice E 75: Opava – Ostrava – Český Těšín – Mosty u Jablunkova a E 462: Nový Jičín – Frýdek-Místek – Český Těšín, které procházejí východní částí kraje.

Tabulka 2: Silniční síť Moravskoslezského kraje

	Dálnice	Rychlostní silnice	I. třída (bez rychlostních)	II. třída	III. třída	Celkem
KRAJ MORAVSKO-SLEZSKÝ	délka [km]					
	27,721	32,001	671,724	765,641	1 896,679	3 393,766

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Moravskoslezský kraj protínají dva železniční tahy evropského významu, elektrifikované tratě č. 270 (hlavní železniční trasa ČR Praha – Bohumín) a č. 320 vedoucí na Slovensko.

Dosažitelnost regionu letecky je zabezpečována prostřednictvím mezinárodního letiště Leoše Janáčka v Ostravě, druhého největšího letiště v ČR, jehož délka přistávací dráhy 3 500 m umožňuje přistávání všech kategorií letadel bez omezení.

▪ Sociální infrastruktura

Region Moravskoslezského kraje je vybaven kvalitním systémem školního vzdělávání. Na 458 základních školách plní povinnou školní docházku 102 372 žáků. Oborově širokou škálu 156 středních škol (z toho 46 gymnázií) a 2 konzervatoří doplňuje 11 vyšších odborných škol a 5 vysokých škol (Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ostravská univerzita, Slezská univerzita v Opavě,

---

Vysoká škola podnikání Ostrava a Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov), které svými 13 fakultami zabezpečují výuku více než 42 000 studentů.

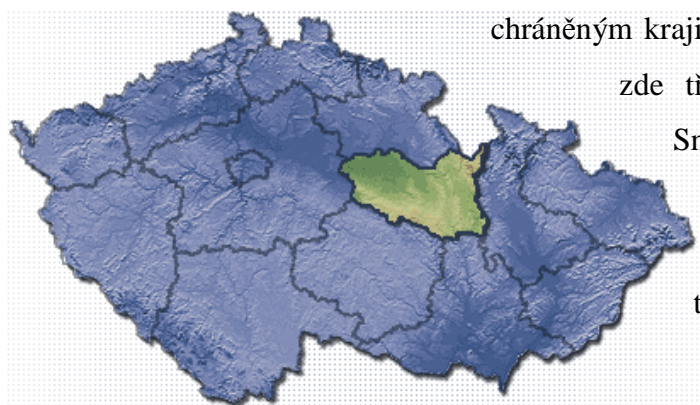
Na jednoho lékaře připadá v rámci kraje 266 obyvatel. V celém kraji je k dispozici přes 7 000 lůžek v 18 nemocnicích a dalších 2 976 lůžek v odborných léčebných ústavech a léčebnách dlouhodobě nemocných. Zařízení sociálních služeb disponují více než 10 000 místy, především pro staré občany.

4.2 Pardubický kraj

▪ Geografická poloha, rozloha, reliéf a celkový potenciál území

Pardubický kraj se nachází ve východní části Čech, na pomezí s Moravou. Sousedí s krajem Hradeckým, Olomouckým, Středočeským, Jihomoravským a s krajem Vysočina. Část severovýchodní hranice kraje je zároveň i státní česko-polskou hranicí. V čele Pardubického kraje stojí hejtman, jeho sídelním městem jsou Pardubice. Polohu Pardubického kraje na mapě si můžete prohlédnout na obrázku č. 4.

Pardubický kraj ohraničuje na severovýchodě jižní část Orlických hor a nejzápadnější svahy Hrubého Jeseníku. Jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen úrodnou Polabskou nížinou. Orlické hory, Žďárské vrchy a Železné hory přitom patří k chráněným krajinným oblastem kraje. Nachází se zde třetí nejvyšší hora ČR Kralický Sněžník (1 423 m n. m.).

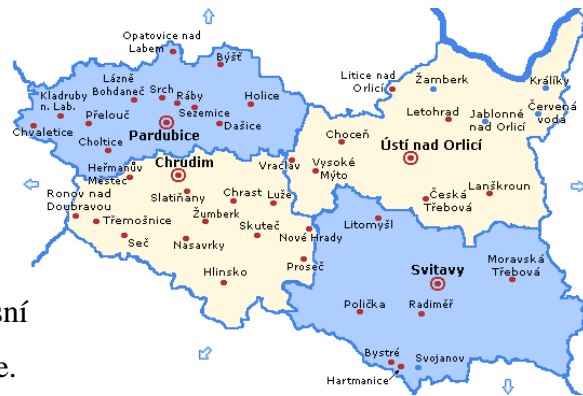
Nejvýznamnějším vodním tokem je Labe.

Obrázek 4: Pardubický kraj na mapě ČR

Pardubický kraj je složený ze čtyř okresů – Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Počet obcí v kraji je 451 z toho je 35 měst (zobrazeno na obrázku č. 5). Podíl

městského obyvatelstva činí 62%, krajskou metropoli Pardubice obývá 17,4% obyvatel kraje.

Svou rozlohou 4 519 km², což představuje 5,7 % rozlohy ČR, je Pardubický kraj pátým nejmenším krajem ČR. Z celkové výměry kraje připadá 60,4 % na zemědělskou půdu, přitom orná půda tvoří 44,2 %. Lesní pozemky pokrývají 29,5 % rozlohy kraje.

Obrázek 5: Mapa Pardubického kraje

▪ Životní prostředí

Pardubický kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, osídlení i průmyslové a zemědělské výroby, a proto je rozdílná i kvalita životního prostředí. Mezi nejméně postižená území antropogenní činností patří oblast podhůří a vrchovin ve střední a severní části okresu Ústí nad Orlicí a v jižní části okresu Chrudim. Nejintenzivněji je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a dopravními uzly – aglomerace Pardubice, kde stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou má rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci ČR. Přispívají k tomu nejvíce komplexy Paramo, Synthesia, elektrárny Opatovice a Chvaletice.

▪ Vodstvo

Z vodohospodářského hlediska je Pardubický kraj mimořádně významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu, a to jak vod podzemních, tak odběrů vody povrchové z vodních toků. Je pramennou oblastí toků bez přísunu znečištění z cizích povodí. Na středních a horních tocích je nižší znečištění toků z odpadních vod, s výjimkou Labe a horního toku Svitavy. Ke třem největším vodním plochám kraje patří Sečská přehrada na řece Chrudimce, dále Bohdanečský rybník na Opatovickém kanále a Pastviny na Divoké Orlici. Část území je pokryta velkoplošnou ochranou, tj. pásmy ochrany vod, chráněnými oblastmi přirozené akumulace vod (CHOPAV). Zásoby podzemních vod jsou vázány zejména na Ústeckou a Vysokomýtskou synklinálu české křídové pánve (okres Ústí nad Orlicí a Svitavy) a na kvartérní sedimenty Labe (okres Pardubice).

▪ **Podnikání v kraji**

Tento kraj se řadí mezi menší, z hlediska významu tomu tak však není. Je významným průmyslovým a obchodním centrem s rozvinutou infrastrukturou. Průmyslová výroba má pestrou strukturu. Nejsilnější je všeobecné strojírenství, dále pak průmysl textilní, oděvní, kožedělný, nejvyšší podíl na celostátní produkci má průmysl chemický. Významný je ale i zemědělský sektor. V povědomí obyvatel České republiky je tento kraj především spojen s výrobou perníku a nechvalně známou trhavinou semtex.

Ekonomickou prosperitu výrazně ovlivňuje to, že region protíná evropský železniční koridor Berlín – Praha – Brno – Vídeň. Využít lze i vodní a mezinárodní leteckou dopravu. Proto v poslední době zaznamenává kraj významný zájem zahraničních investorů, kteří využívají nabídek připravených průmyslových zón.

▪ **Dopravní infrastruktura**

Důležitá pro další rozvoj Pardubického kraje je jeho výhodná poloha z hlediska dopravního spojení. Územím kraje prochází 541 km železničních tratí, přičemž k nejvýznamnějším železničním uzlům patří zmíněný mezinárodní železniční koridor Berlín – Praha – Brno – Vídeň.

Nejvýznamnější tranzitní proud prochází územím kraje po silnici č. I/35 ve směru přes Moravskou Třebovou, Svitavy, Litomyšl, Vysoké Mýto a Holicе ke Hradci Králové. Důležitá je také silnice č. I/37, směřující od severu přes Pardubice a Chrudim ke Ždírci nad Doubravou. V Chrudimi se kříží se silnicí č. I/17 ve směru Čáslav – Heřmanův Městec – Hrochův Týnec – Zámorsk.

Koncem roku 2006 bylo sice zprovozněno prvních 8 km dálnice (D11) na území kraje, definitivní napojení na silnici I/37 u Opatovic nad Labem nastalo až v závěru roku 2009. Plánovaný postup výstavby dopravní sítě v kraji a uvádění nových úseku do provozu viz příloha B.

Tabulka 3: Silniční síť Pardubického kraje

	Dálnice	Rychlostní silnice	I. třída (bez rychlostních)	II. třída	III. třída	Celkem
KRAJ PARDUBICKÝ	8,152	-	457,821	909,253	2 221,453	3 596,679

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

V letecké dopravě hraje rozhodující úlohu mezinárodní letiště v Pardubicích s vojenským a civilním provozem.

K říční dopravě slouží v kraji pouze krátký splavný úsek řeky Labe do Chvaletic, splavnění Labe až do krajského města bylo zatím odloženo. K zajímavým turistickým sezónním atrakcím patří říční osobní doprava na trase Kunětice – Pardubice – Přelouč.

▪ **Sociální infrastruktura**

V oblasti školství bylo v roce 2008 v Pardubickém kraji celkem 307 mateřských škol. V jejich 671 třídách bylo zapsáno 16 074 dětí. V kraji dále působí 252 základních škol s 42 521 žáky, 21 gymnázií se 7 061 studenty, 59 středních škol (včetně středních odborných učilišť) poskytujících odborné vzdělání 18 350 žákům denního studia a 11 vyšších odborných škol s 1 070 studenty. Vysoké školství zastupuje v Pardubickém kraji Univerzita Pardubice se sedmi fakultami.

V oblasti zdravotnictví působilo v roce 2008 na území Pardubického kraje 10 nemocnic s 2 681 lůžky, 6 odborných léčebných ústavů s 1 201 lůžky, z toho 2 léčebny pro dlouhodobě nemocné se 186 lůžky. Vedle těchto zdravotnických zařízení je v Pardubickém kraji 922 samostatných ordinací praktických i odborných lékařů. V roce 2008 připadalo 269 obyvatel na 1 lékaře.

---

5 Analýza nezaměstnanosti a mezd ve vybraných regionech

Trh práce v České republice není homogenní, ale je výrazně segmentován, především v regionální úrovni. Pro poznání příčin problémů regionálních trhů práce včetně hledání možných cest jejich řešení vyvstává potřeba podrobnějších zkoumání.

Při tomto komplexním rozboru trhu práce se musí věnovat pozornost jak poptávce, nabídce tak i vzájemným vazbám mezi nimi. Poptávka je samozřejmě charakterizována nejvýstižněji nezaměstnaností, nabídkovou stranu trhu práce dobře charakterizují disponibilní volná pracovní místa a indikátorem vzájemných vazeb mezi nabídkou a poptávkou je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo.

V dalším textu jsou zpracovány informace pro regionální analýzu trhu práce Moravskoslezského a Pardubického kraje.

5.1 Vývoj na vybraných regionálních trzích práce v předcházejících letech

Tato úvodní část analýzy nám ukáže časový průběh základních charakteristik trhu práce. Jde o vytvoření představy předešlého vývoje, než se pustíme do naší analýzy trhu práce za rok 2009, která si klade za cíl zmapovat prozatímní efekty naší současné hospodářské situace na Moravskoslezský a Pardubický trh práce.

5.1.1 Míra registrované nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti v ČR dosáhla v roce 2009 9,24 %, proti předcházejícímu roku 2008 kdy představovala 5,96 %. V Pardubickém kraji dosáhla registrovaná míra nezaměstnanosti v roce 2009 9,58 % a v Moravskoslezském kraji 12,14 %.

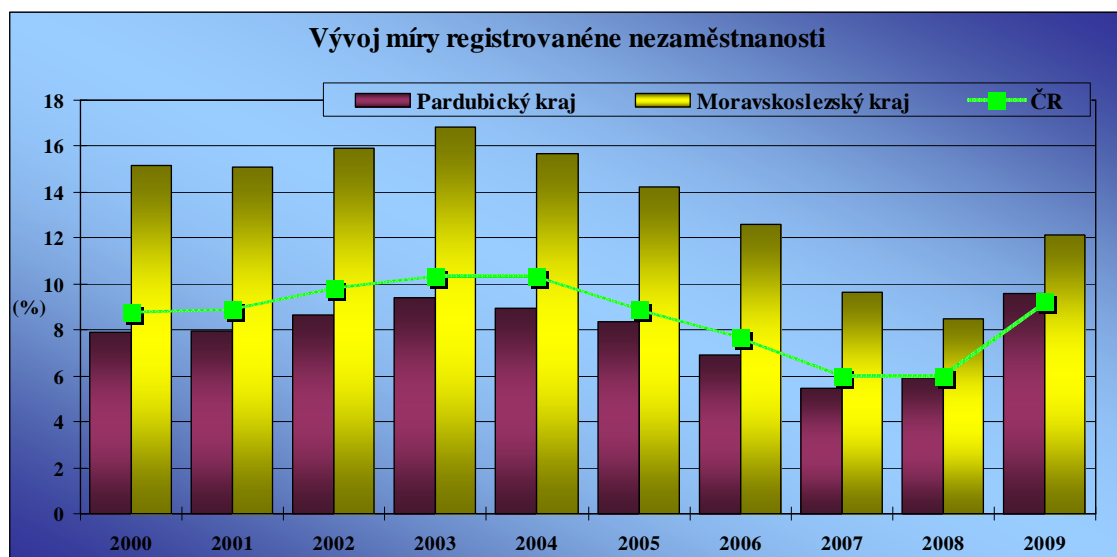
Tabulka 4: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pardubický kraj	7,87	7,93	8,66	9,42	8,94	8,35	6,91	5,43	5,95	9,58
Moravskoslezský kraj	15,13	15,11	15,89	16,84	15,66	14,23	12,58	9,62	8,49	12,14
Celkem ČR	8,78	8,9	9,81	10,31	10,33	8,88	7,67	5,98	5,96	9,24

Zdroj: ČSÚ

V rámci sledovaného období, znázorněného v grafu č. 5: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti, dosáhla registrovaná míra nezaměstnanosti v obou krajích vzhledem k ekonomickému vývoji svého maxima v roce 2003. Když jejich hodnota dosáhla v Pardubickém kraji 9,42 %, v Moravskoslezském kraji 16,84 %. Je zde zobrazena pro přehlednost hodnot také tabulka č. 4 s vývojem registrované míry nezaměstnanosti v Pardubickém a Moravskoslezském kraji a také v celé ČR.

Od roku 2003 do roku 2008, v Pardubickém kraji pouze do roku 2007, zaznamenávala registrovaná míra nezaměstnanosti trvalý pokles, a to jak v obou krajích tak v národním měřítku. Diference mezi lety 2003 a 2008 (kdy se klesající trend obrátil) představovala 3,47 procentního bodu v Pardubickém kraji a dokonce 8,35 procentních bodu v Moravskoslezském kraji. K poklesu míry nezaměstnanosti během tohoto období došlo jak u mužů, tak u žen.

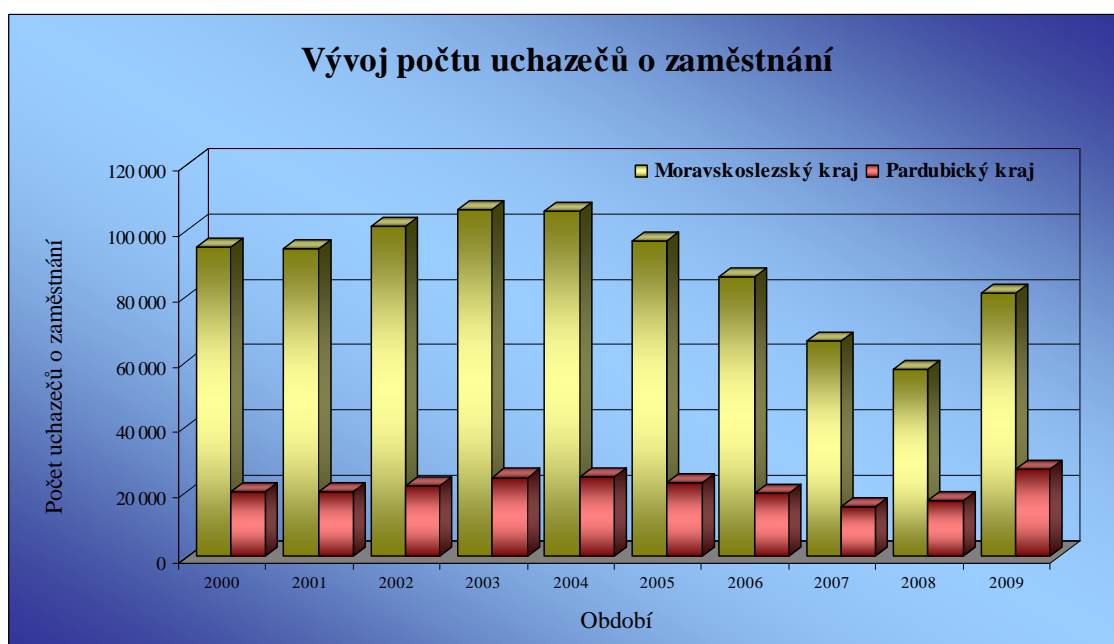
Graf 5: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V obou krajích i v rámci ČR zaznamenala průměrná míra nezaměstnanosti téměř shodného vývoje. Zatímco však průměr Pardubického kraje se drží mírně pod celorepublikovým průměrem, hodnota průměrné míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji se trvale drží vysoko nad průměrem České republiky.

5.1.2 Uchazeči o zaměstnání

Počet nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce v letech 2000 až 2009 znázorňuje následující graf č. 6: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání. Graf srovnává vývoj za Pardubický kraj a Moravskoslezský kraj.

Graf 6: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

Stejně jako u průměrné míry nezaměstnanosti v průběhu vývoje obou krajů zaznamenával, po předchozích poměrně vysokých hodnotách, počet nezaměstnaných od roku 2003 sestupnou tendenci až do roku 2008.

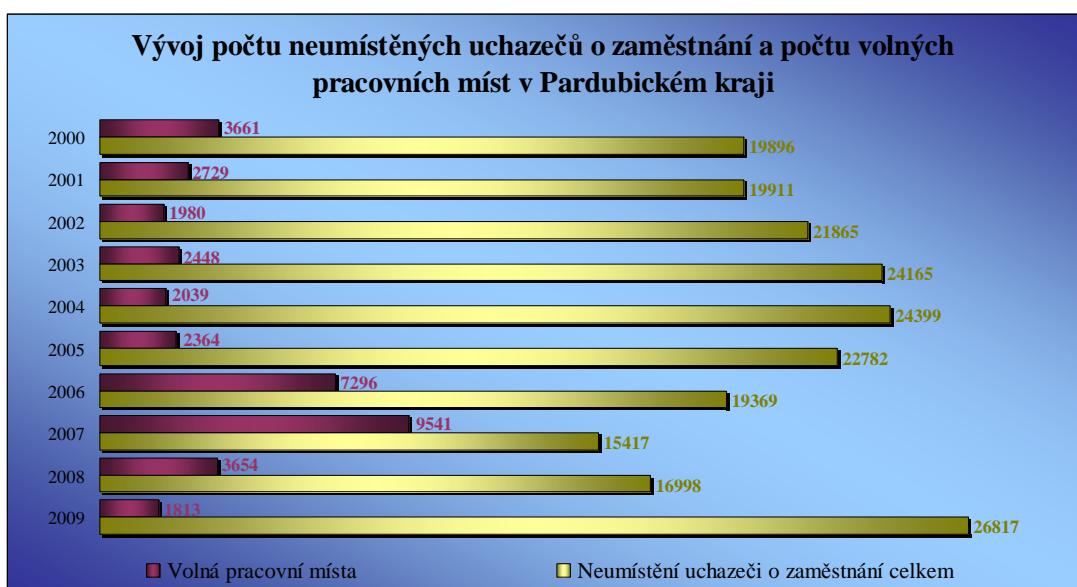
V posledním roce 2009 došlo v obou krajích k nejvyššímu nárůstu počtu osob ucházejících se o zaměstnání – meziročně se počet uchazečů evidovaných úřady práce navýšil v Pardubickém kraji o 58 %, v Moravsko- slezském kraji o 40 %.

Vývoj ve struktuře těchto neumístěných uchazečů o zaměstnání v Pardubickém kraji uvádím v příloze C a vývoj ve struktuře těchto neumístěných uchazečů v Moravskoslezském kraji v příloze D. Tyto grafy znázorňují podíl žen, občanů se zdravotním postižením, absolventů škola a mladistvích a osob evidovaných na úřadu práce déle než 12 měsíců v časovém průběhu od roku 2000.

5.1.3 Volná pracovní místa

Počet volných pracovních míst v letech 2000 až 2009 v Pardubickém kraji znázorňuje následující graf č. 7: Vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst v PCK. Graf srovnává vývoj volných pracovních míst a vývoj počtu neumístěných uchazečů v tomto kraji.

Nejvyššího počtu volných pracovních míst bylo dosaženo v roce 2007, kdy bylo zároveň zaznamenáno nejméně uchazečů o zaměstnání v Pardubickém kraji. V tomto roce nastal zlom, stoupající tendence volných míst a klesající tendence počtu uchazečů o zaměstnání, způsobený hospodářským propadem. Kulminace této situace nastala v roce 2009, kdy bylo nejméně volných míst za posledních deset let a zároveň nejvíce neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce.

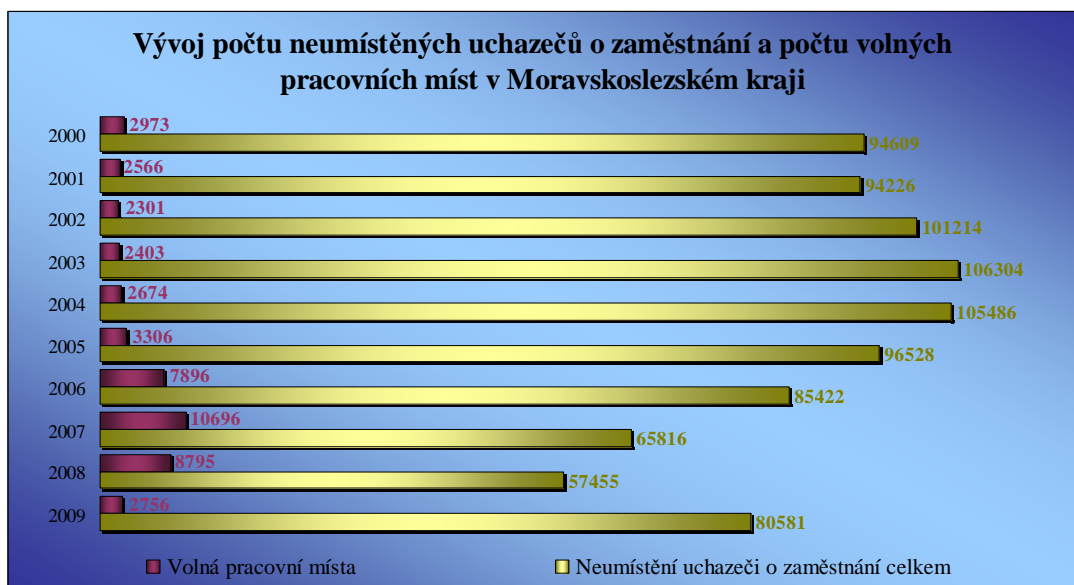

Graf 7: Vývoj neumístěných uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

Počet volných pracovních míst v letech 2000 až 2009 v Moravskoslezském kraji znázorňuje následující graf č. 8: Vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst v PCK. Graf také srovnává vývoj volných pracovních míst a vývoj počtu neumístěných uchazečů v MSK.

Nejvyššího počtu volných pracovních míst bylo dosaženo v roce 2007, kdy také nastal zlom ve stoupající tendenci volných pracovních míst. Přestože v roce 2009 zaznamenal počet volných míst v Moravskoslezském kraji výrazný sestup, neklesl tento počet volných míst pod velmi nízkou hranici, která se zde vyskytovala v první polovině minulého desetiletí. V těchto letech byl v MSK zároveň zaznamenán nejvyšší počet

uchazečů o zaměstnání. Nejnižší počet volných míst bylo v roce 2002. Nejvíce neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce byl v roce 2003.

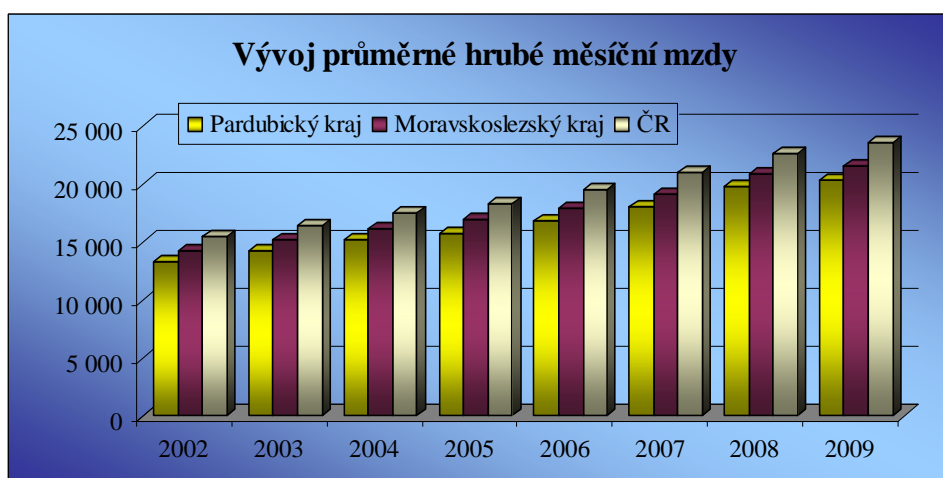

Graf 8: Vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

5.1.4 Cena práce

Cenu, za jakou je práce směňována na pracovním trhu, vyjadřují mzdy, jejich úroveň a vývoj ukazuje rovnováhu či naopak nerovnováhu mezi nabídkovou a poptávkovou stranou tohoto specifického trhu.

Podíváme-li se na vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy, viz graf č. 9, v obou našich krajích i v ČR je vidět, že se hrubá měsíční mzda ve všech zmíněných oblastech neustále zvyšuje. Přičemž nejvyšší úroveň se vyznačuje Pardubický kraj o něco vyšší úroveň je v Moravskoslezském kraji. Oba kraje se však pohybují pod průměrem ČR.

Graf 9: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

5.2 Situace na trhu práce vybraných krajů v roce 2009

Situace na regionálních trzích práce je vždy ovlivňována jak vnitřními, tak vnějšími podmínkami. Mezi ty vnější patří v první řadě celkový hospodářský vývoj dané země.

Mezi vnitřní podmínky se počítají na straně nabídky práce její kvalitativní, tj. např. vzdělanost a zdraví populace, věková struktura, délka doby v nezaměstnanosti, schopnost mobility, a kvantitativní charakteristiky tj. např. počet nezaměstnaných, míra nezaměstnanosti, počet uchazečů o zaměstnání.

Na straně poptávky po práci je to pak z kvalitativního pohledu charakteristika neobsazených pracovních míst, jako například kvalifikační či vzdělanostní požadavky na zaměstnance, a z kvantitativního pohledu především počet volných pracovních míst.

Následující analýza se zaměřuje právě na výše zmíněné vnitřní podmínky jak na nabídkové tak na poptávkové straně. Je založena na základě výstupů Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, které vycházejí ze statistik úřadů práce.

5.2.1 Průměrný evidenční počet zaměstnanců 2009

Potenciál zvyšování zaměstnanosti ve smyslu možného snižování nabídky práce a zvyšování poptávky po práci představuje *počet zaměstnanců* zjišťovaný pomocí VŠPS.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území Moravskoslezského kraje činil v roce 2009 celkem 387 tis. osob, což bylo o 5,5 % neboli 22,5 tisíc osob méně ve srovnání s přecházejícím rokem. Úbytkem počtu zaměstnanců je tak Moravskoslezský kraj na 3. místě, hned za hlavním městem Prahou a Středočeským krajem.

V Pardubickém kraji se průměrný evidenční počet zaměstnanců v roce 2009 meziročně snížil o 8,6 % na 151,7 tisíc osob. Je to tedy pokles o 14,3 tisíc zaměstnanců oproti předcházejícímu roku 2008. Tento kraj se tak řadí v pomyslném mezikrajském srovnání na 8. příčku.

Následující tabulka č. 5: Průměrný evidenční počet zaměstnanců v krajích a ČR uvádí srovnání průměrného počtu zaměstnanců za rok 2009 v jednotlivých krajích. Kraje jsou seřazeny podle nejvyššího poklesu zaměstnanců. Podle této tabulky je zřejmé, že k poklesu počtu zaměstnanců došlo ve všech krajích republiky, a také v rámci ČR kde pokles činil 5,9 %.

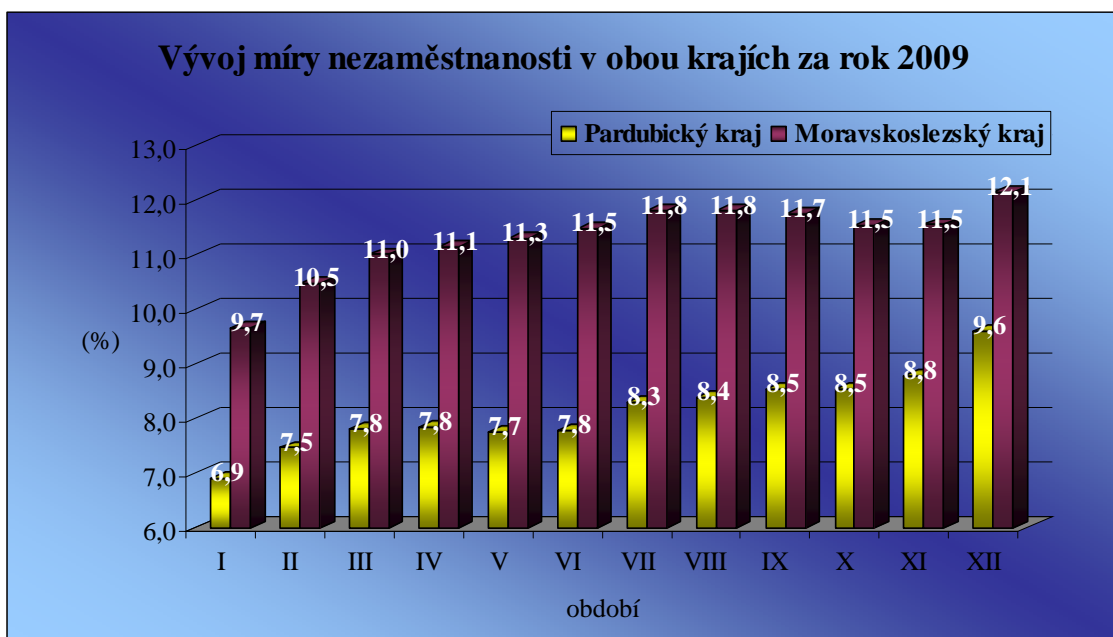
Tabulka 5: Průměrný evidenční počet zaměstnanců v krajích a ČR

Území	Průměrný evidenční počet zaměstnanců		
	zaměstnanci (tis. osob)	rozdíl proti minulému roku	index 2009/2008
Česká republika	3 813,7	-239,1	94,1
v tom kraje:			
Hl. m. Praha	1047	-59,9	94,6
Středočeský kraj	343,6	-24,1	93,5
Moravskoslezský kraj	387	-22,5	94,5
Jihomoravský kraj	405,7	-17,8	95,8
Olomoucký kraj	172,4	-16,7	91,1
Vysočina	148,6	-14,8	90,9
Liberecký kraj	124,8	-14,3	89,7
Pardubický kraj	151,7	-14,3	91,4
Zlínský kraj	182,3	-13,6	93,1
Plzeňský kraj	184,7	-9,6	95
Ústecký kraj	225,4	-9,3	96
Jihočeský kraj	193,7	-8,1	96
Karlovarský kraj	80,3	-7,2	91,7
Královéhradecký kraj	166,5	-6,9	96,1

Zdroj: Vlastní úprava, údaje ČSÚ

5.2.2 Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v roce 2009

Registrovaná míra nezaměstnanosti zjištěná na základě evidence úřadů práce dosáhla k 31. prosinci v Moravskoslezském kraji 12,1 % a v Pardubickém kraji 9,6 %. V Moravskoslezském kraji se jedná o třetí nejvyšší hodnotu v celé České republice. Horší situace je pouze v kraji Ústeckém a Olomouckém. Následující graf č. 10 nám ukáže vývoj míry nezaměstnanosti v obou krajích za rok 2009.

Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v obou krajích za rok 2009
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V rámci sledovaného období dosáhla míra registrované nezaměstnanosti vzhledem k ekonomickému vývoji svého maxima v obou krajích v prosinci. Ve srovnání se stejným obdobím předcházejícího roku jde o nárůst o 61 % v MSK a o 43 % v PCK. V obou krajích (jak je vidět v následující tabulce č. 6: Míra registrované nezaměstnanosti v obou krajích) jde o nejvyšší meziroční nárůst (k danému datu) registrované míry nezaměstnanosti za posledních 10 let.

Tabulka 6: Míra registrované nezaměstnanosti v obou krajích

Míra registrované nezaměstnanosti				
k 31.12.	Pardubický kraj		Moravskoslezský kraj	
2009	9,58	61 %	12,14	43 %
2008	5,95	10 %	8,49	-12 %
2007	5,43	-21 %	9,62	-24 %
2006	6,91	-17 %	12,58	-12 %
2005	8,35	-7 %	14,23	-9 %
2004	8,94	-5 %	15,66	-7 %
2003	9,42	9 %	16,84	6 %
2002	8,66	9 %	15,89	5 %
2001	7,93	1 %	15,11	0 %
2000	7,87	-	15,13	-

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

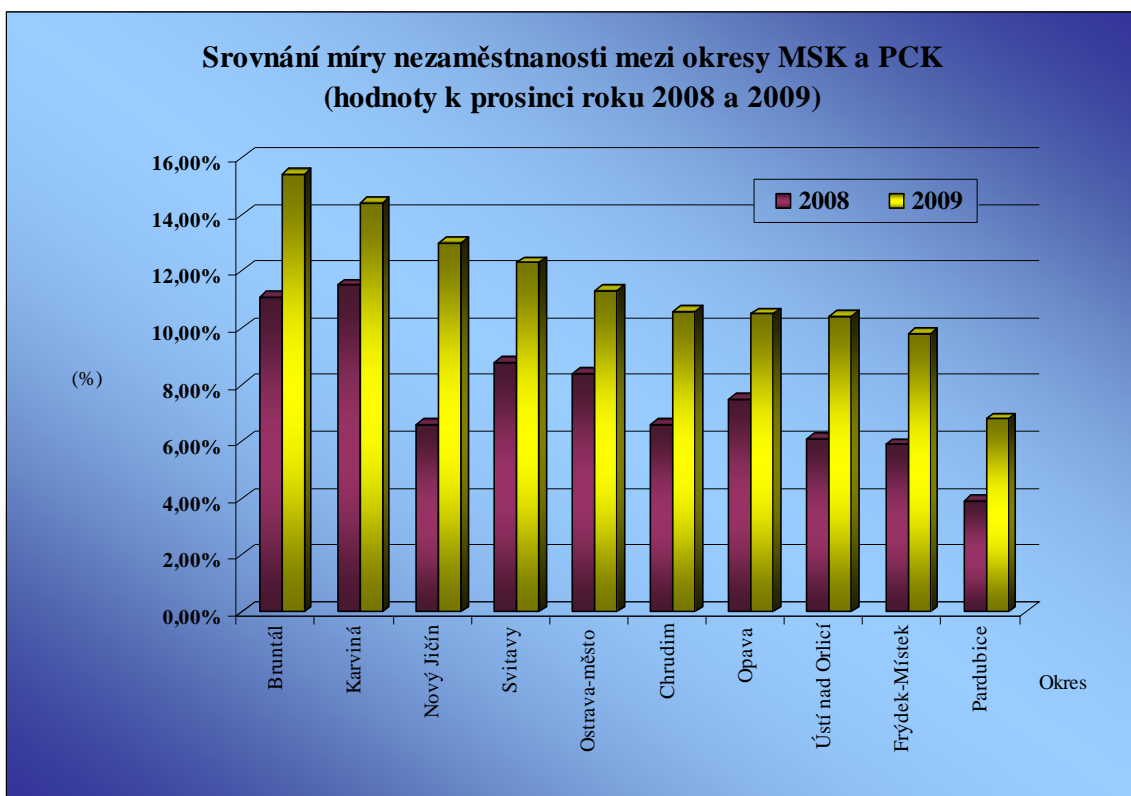
5.2.3 Míra nezaměstnanosti v roce 2009 podle okresů

V porovnání meziokresním pak je ze 77 okresů ČR nejúspěšnějším okresem Moravskoslezského kraje co se týče míry nezaměstnanosti v prosinci 2009 okres Frýdek-Místek (9,8 %) na 38. místě, který si i přes nejúspěšnější pozici pohoršil oproti stejnému období předcházejícího roku o 4 místa. Výrazně se však zlepšil okres Opava (10,5 %), který je celkem na 48. místě, postup o 9 příček je nejvýraznějším zlepšením ze všech okresů MSK. Okres Ostrava – město (11,3 %) se nachází na místě 54., zlepšení je zde o 8 míst. Nový Jičín (13,0 %) je na 63. pozici, tento okres zaznamenal nejvýraznější poklesl, a to o 17 míst. Zbývající dva okresy si oproti předcházejícímu roku polepšily. A to okres Karviná (14,4 %) o 6 příček, z předchozí předposlední meziokresní pozice na 70. a Okres Bruntál (15,4 %), který se vyznačuje nejvyšší mírou nezaměstnanosti a je tedy nejhorším z okresů Moravskoslezského kraje, si polepšil o jedno místo ze 74. na 73.

V meziokresním porovnání je nejúspěšnějším ze čtyř okresů Pardubického kraje okres Pardubice (6,8 %). Vyskytuje se na 10. místě, což je naprosto stejná pozice ve srovnání se stejným obdobím předcházejícího roku. Okres Ústí nad Orlicí (10,4 %) nacházející se na 46. pozici, zaznamenal nejvýraznější pokles, a to o 8 míst. O něco méně poklesl okres Chrudim (10,6 %), nachází se na 49. místě a poklesl o 5 pozic z předchozího 44. postavení. Nejvýrazněji se zlepšil okres Svitavy (na 12,3 %), který je i přesto nejhorším z PCK, na celkové 59. místo. Postup směrem vzhůru o 7 příček je však nejlepším a také jediným zlepšením z okresů v Pardubickém kraji.

Graf č. 11 srovnává míru nezaměstnanosti mezi okresy obou krajů za rok 2008 a 2009. Tyto okresy jsou seřazeny podle míry nezaměstnanosti v roce 2009 a to od nejvyšší po nejnižší. Je vidět, že i přes přesuny výše či níže v meziokresním srovnání, míra nezaměstnanosti stoupla v roce 2009 ve všech okresech Pardubického i Moravskoslezského kraje.

Celkové pořadí všech 77 okresů ČR je k prohlednutí v příloze E: Míra nezaměstnanosti za rok 2009 podle okresů ČR.

Graf 11: Srovnání míry nezaměstnanosti mezi okresy MSK a PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.2.4 Uchazeči o zaměstnání v roce 2009

Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce činil k 30. 12. 2009 v Moravskoslezském kraji již přes 80 tisíc, přesně tedy 80 581 osob. Až na mírný pokles uchazečů o zaměstnání v září a říjnu - který byl způsoben především odchodem přes prázdniny nepracujících pedagogických pracovníků, žen, které trávily prázdniny doma se svými dětmi a mladistvími, kteří se znova zapojili do vzdělávacího procesu - zaznamenal vývoj těchto uchazečů neustálou růstovou tendenci. Viz graf č. 12: Počet neumístěných, nově hlášených a vyřazených uchazečů v MSK.

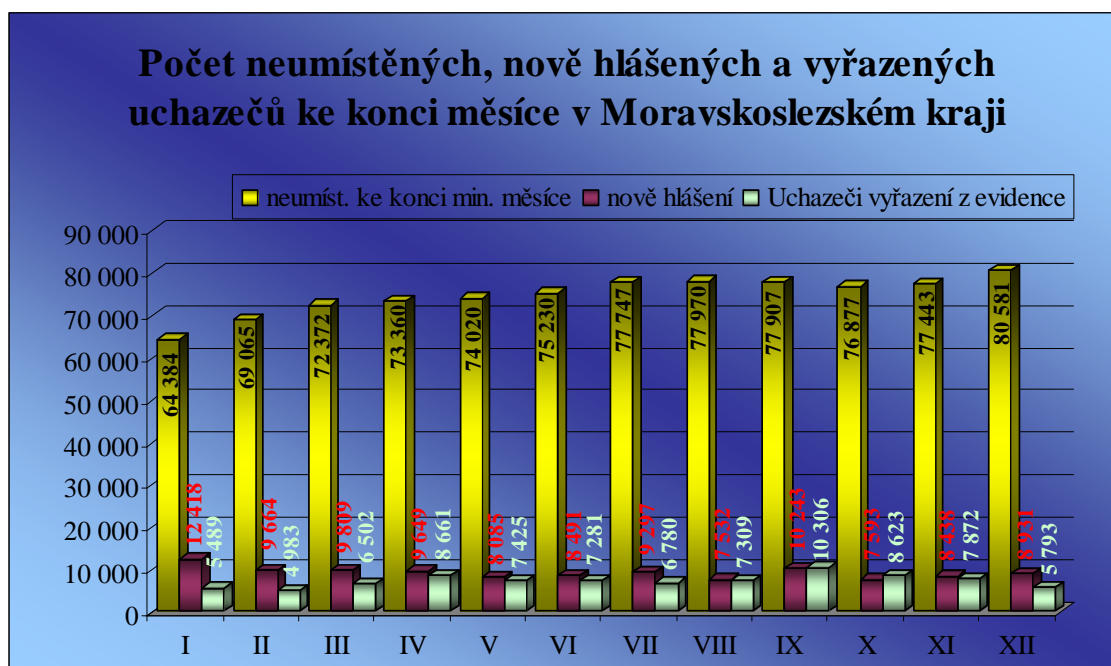
Od počátku roku se počet uchazečů zvýšil o 25,2 %.

Průměrně bylo v kraji měsíčně hlášeno 9 179 nových neumístěných uchazečů o zaměstnání. Průměrný počet vyřazených uchazečů z evidence představoval 7 252 osob.

Až na měsíce září a říjen, kdy tomu bylo naopak, v průběhu roku vždy převyšoval počet nově hlášených uchazečů počet vyřazených osob z evidence úřadu práce. Nejvíce nově hlášených uchazečů o zaměstnání bylo v lednu 2009, bylo jich 12 418, nejméně pak v srpnu 7 532 osob. Nejvíce vyřazených uchazečů bylo v září tj.

10 306 osob, nejméně uchazečů našlo práci v zimních měsících – leden (5 489), únor (4 983) a prosinec (5 793).

Graf 12: Počet neumístěných, nově hlášených a vyřazených uchazečů v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

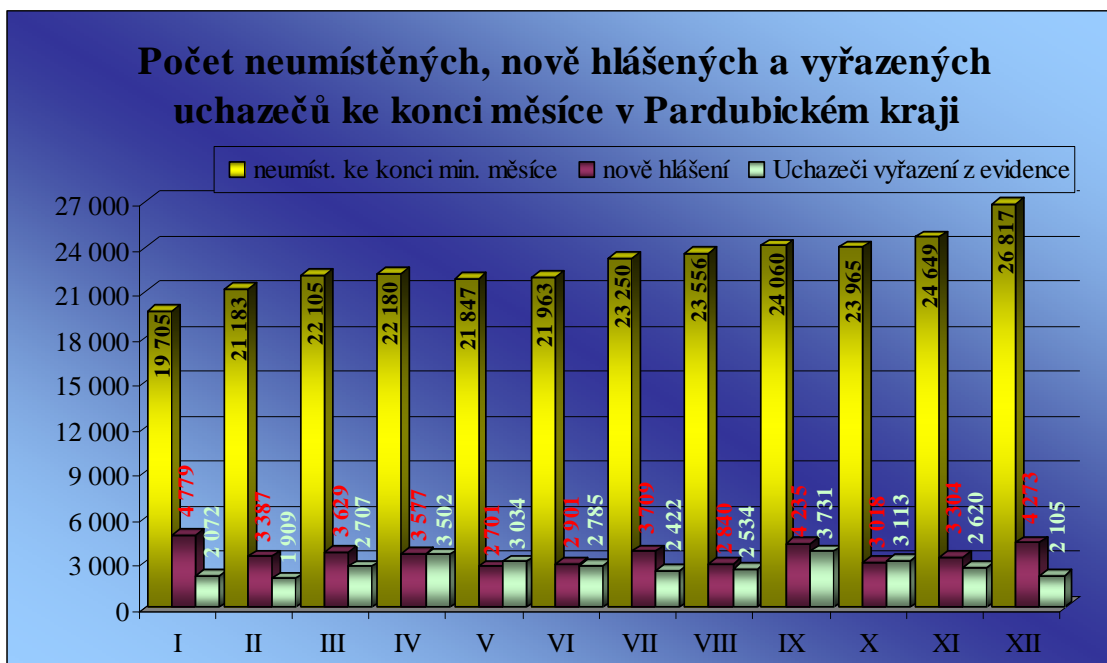
V Pardubickém kraji činil počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce k 30. 12. 2009 téměř 27 tisíc. Od ledna do prosince se počet těchto uchazečů zvýšil z 19 705 na 26 817 osob, tedy o 36,1 %. Růstová tendence byla přerušena pouze v měsíci květnu a říjnu. Podzimní pokles byl způsoben stejně jako v MSK především odchodem uchazečů do škol nebo úspěšným umístěním absolventů. Jarní pokles souvisel se sezónním faktorem. Graficky znázorněno v grafu č. 13: Počet neumístěných, nově hlášených a vyřazených uchazečů v PCK.

Průměrně bylo měsíčně hlášeno 3 529 nových neumístěných uchazečů o zaměstnání. Průměrný počet vyřazených uchazečů z evidence představoval 2 711 osob.

V Pardubickém kraji v průběhu celého roku 2009 také převyšoval počet nově hlášených uchazečů o zaměstnání počet vyřazených osob z evidence úřadu práce, s výjimkou měsíce dubna a října, kde převyšoval počet vyřazených osob, tento počet je však vyšší jen nepatrně.

Nejvíce nově hlášených v kraji bylo opět v lednu 2009 a to 4 779 osob, nejméně v květnu, kde počet nově přihlášených uchazečů o zaměstnání na úřadu práce činil pouze 2 701 osob.

Nejvíce vyřazených uchazečů bylo v září tj. 3 731 osob, nejméně uchazečů našlo práci stejně jako v Moravskoslezském kraji v zimních měsících – v lednu 2 072, v únoru 1 909 a v prosinci 2 105 osob.

Graf 13: Počet neumístěných, nově hlášených a vyřazených uchazečů v PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

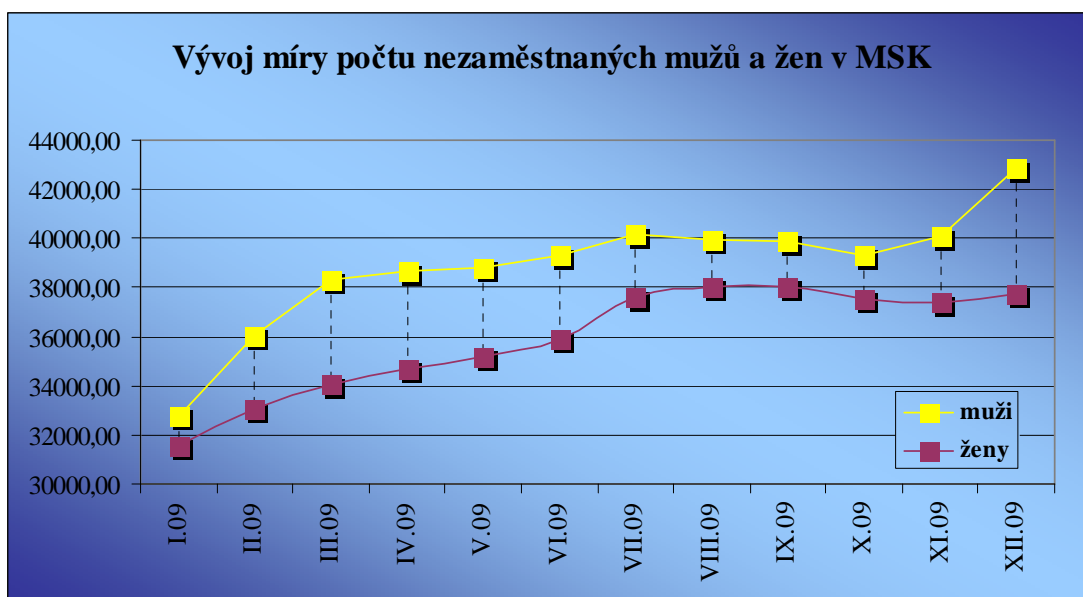
5.2.5 Struktura specifických skupin uchazečů o zaměstnání v roce 2009

5.2.5.1 Struktura podle pohlaví

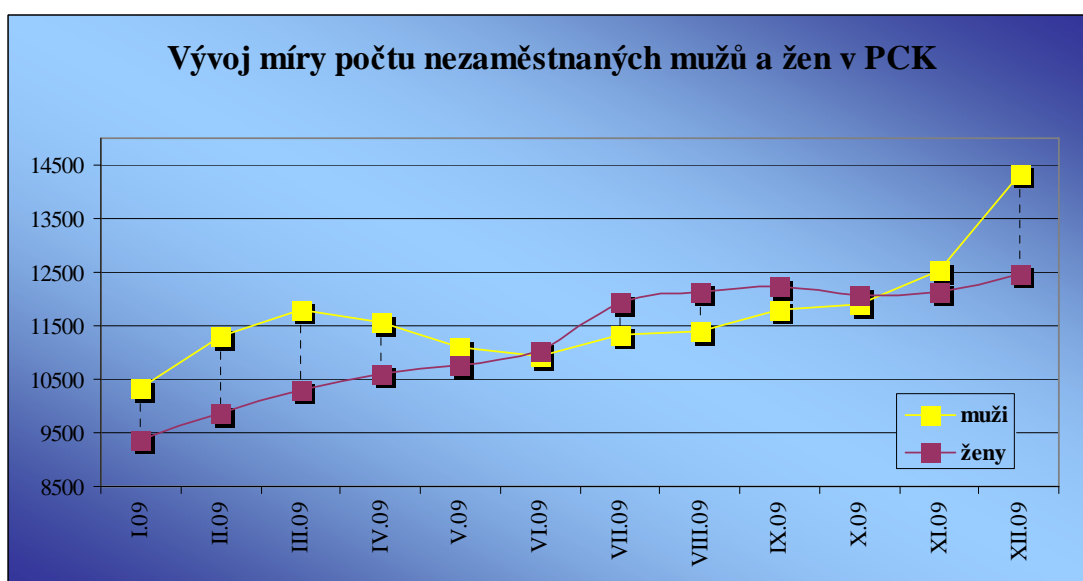
Ženy se na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání obvykle podílejí větší měrou, což je do značné míry ovlivněno především postojem zaměstnavatelů. Zejména pro ženy s dětmi je uplatnění na trhu práce problematické – zaměstnavatelé se totiž obávají jejich vyšší absence z důvodu péče o děti.

V roce 2009 se však tento poměr obrátil. Převaha nezaměstnaných mužů nad nezaměstnanými ženami byla v Moravskoslezském kraji v průběhu celého roku. Vývoj zaznamenává graf č. 14: Vývoj míry počtu nezaměstnaných mužů a žen v MSK.

V Pardubickém kraji se převaha nezaměstnaných mužů nad nezaměstnanými ženami konkrétně projevila od ledna do června a potom také od listopadu do konce roku, viz graf č. 15: Vývoj míry počtu nezaměstnaných mužů a žen v PCK.

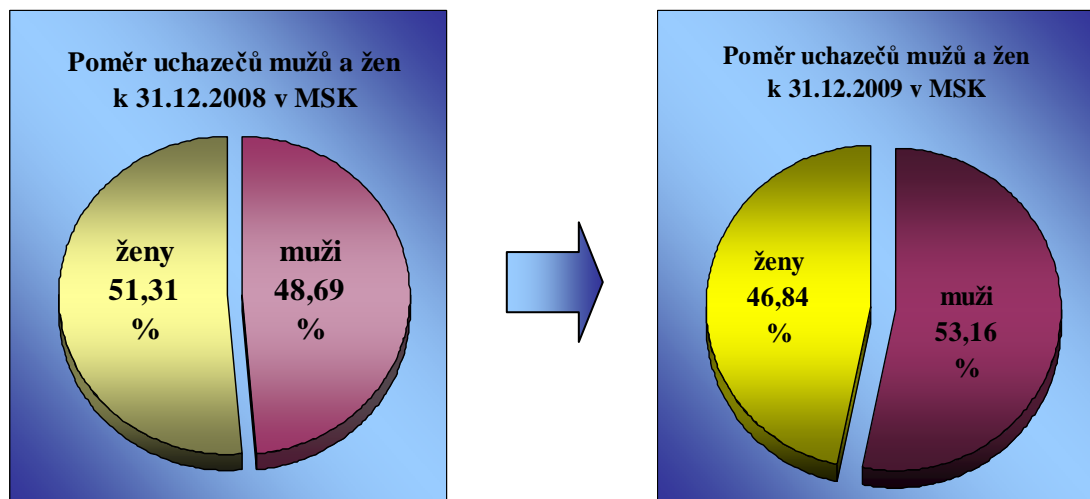
Graf 14: Vývoj míry počtu nezaměstnaných mužů a žen v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 15: Vývoj míry počtu nezaměstnaných mužů a žen v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

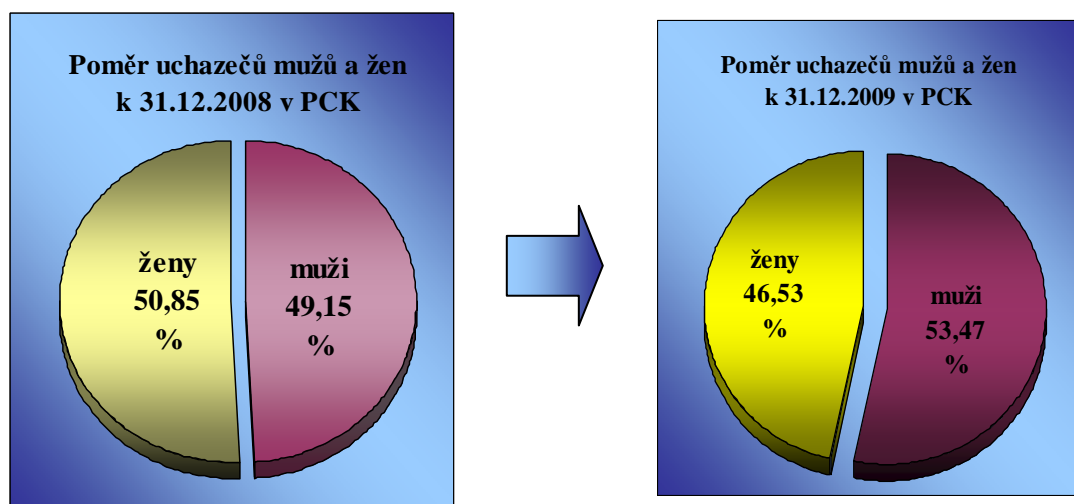
V obou krajích je nárůst uchazečů o zaměstnání v zimních měsících roku 2009 podstatně vyšší na straně mužů než na straně žen, což souviselo se sezónním faktorem, který se projevuje zejména ve stavebnictví. V Pardubickém kraji tento sezónní faktor způsobil pokles mužských uchazečů v jarních a letních měsících. Hlavní příčinou vzrůstajícího trendu uchazečů v obou krajích však byla způsobena probíhající hospodářskou recesí. Do evidencí úřadů práce přicházejí uchazeči ze všech průmyslových odvětví.

V Moravskoslezském kraji k 31. 12. 2009 představovaly ženy 46,84 % nezaměstnaných a muži 53,16 % nezaměstnaných. V přecházejícím roce činil tento poměr 51,31 % nezaměstnaných žen a 48,69 % mužů. Viz následující graf č. 16.

Graf 16: Srovnání poměru uchazečů o zaměstnání podle pohlaví v letech 2008 a 2009 v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V Pardubickém kraji k 31. 12. 2009 tvořily ženy 46,53 % nezaměstnaných a muži 53,47 % nezaměstnaných. Přičemž ve stejném období roku 2008 převažovaly také ženy jako v MSK a to poměrem 50,85 %, zatímco muži tvořili 49,15 %. Viz graf č. 17.

Graf 17: Srovnání poměru uchazečů o zaměstnání podle pohlaví v letech 2008 a 2009 v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

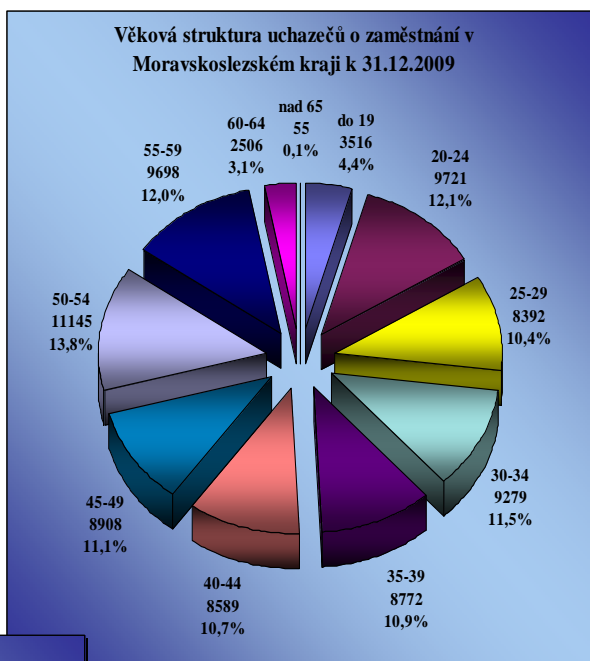
Změnu těchto obvyklých poměrů ovlivnila z velké části hospodářská krize, ve které se ČR v současné době nachází. Tato krize působila především v průmyslových odvětvích, tedy v odvětvích ve kterých pracují zejména muži.

5.2.5.2 Věková struktura

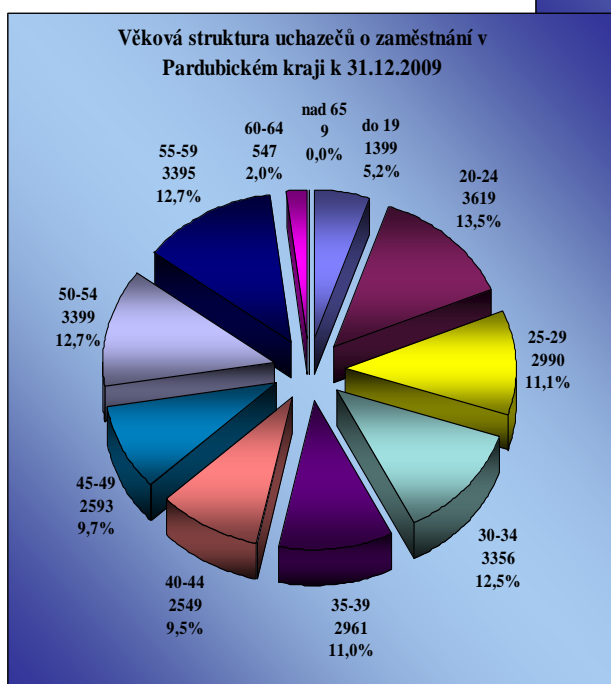
Věková struktura je významnou veličinou při hledání zaměstnání potenciálního uchazeče. Obecně totiž platí, že největší problém na trhu práce mají mladí lidé do 24 let a dále také lidé nad 50 let věku. Zatímco v případě zaměstnávání mladých lidí jsou obavy zaměstnavatelů spojené zejména s nedostatkem praktických zkušeností a znalostí, v případě lidí ve vyšších věkových kategoriích je hlavní překážkou jejich předdůchodový věk a v nemalé míře také představa o nižší produktivitě.

Nejinak tomu bylo v roce 2009 ve sledovaných krajích. Mladí lidé do 24 let k 31. 12. 2009 představovali 16,5 % všech uchazečů o zaměstnání v MSK (13 237 osob). Jejich počet se tak navýšil o 50,4 % z 8 802 v předcházejícím roce.

Stejná věková skupina (do 24 let) představovala k 31. 12. 2009 18,7 % všech uchazečů o zaměstnání v PCK (5 018 osob). Jejich počet se navýšil dokonce o 64,5 % z 3 050 v předcházejícím roce.

Graf 18: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 19: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Především ve vztahu k opatřením, která byla přijata v souvislosti s důchodovou reformou, a to především navýšením věku pro odchod do řádného starobního důchodu, se v obou krajích velmi významně navýšil počet nezaměstnaných ve věkové kategorii 50 a více let.

Tito uchazeči nad 50 let k 31. 12. 2009 tvořili v Moravskoslezském kraji 29 % (23 404 osob) všech registrovaných žadatelů o práci. Z uvedených 23 404 uchazečů nad 50 let spadalo nejvíce do věkové kategorie 50 – 54 let (11 145 osob, tj. 47,62 %) v těsném závěsu je věková kategorie 55 – 59 let (9 698 osob, tj. 41,44 %)

Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v tomto kraji k poslednímu dni roku 2009 dosáhl 40,1 let.

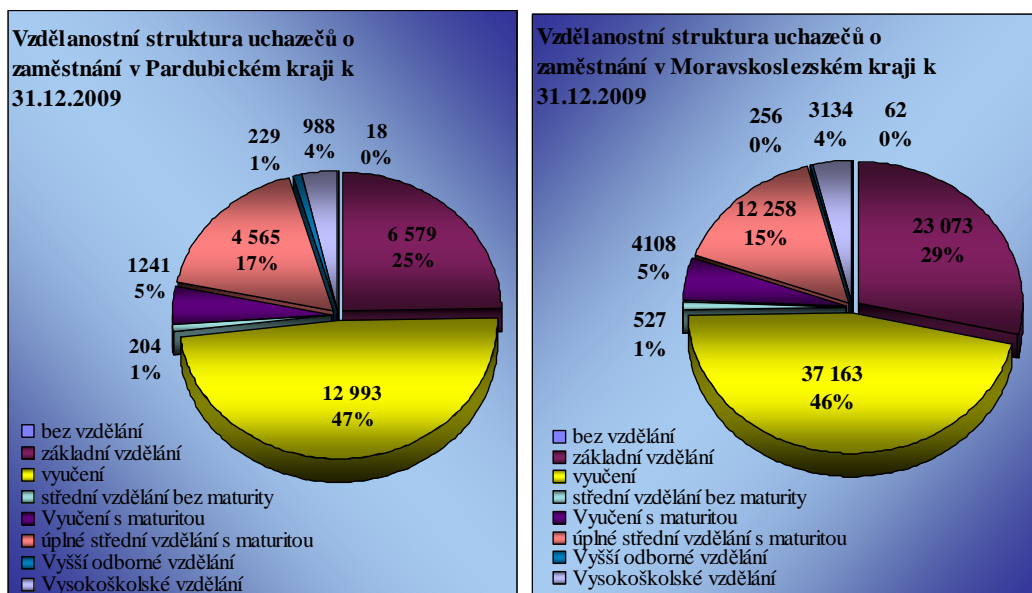
Podobná situace byla také v Pardubickém kraji, kde uchazeči nad 50 let k 31. 12. 2009 tvořili v kraji 27,4 % (7 350 osob) všech registrovaných žadatelů o práci. Z uvedených 7 350 uchazečů nad 50 let spadalo nejvíce uchazečů opět do věkových kategorií 50 – 54 let (3 399 osob, tj. 46,2 %) a 55 – 59 let (3 395 osob, tj. 46,19 %).

Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v tomto kraji k poslednímu dni roku 2009 dosáhl 39,1 let.

5.2.5.3 Vzdělanostní struktura

Struktura uchazečů o zaměstnání z pohledu vzdělání dosahuje v obou krajích v roce 2009 téměř shodných podílů, jak je patrné z následujících grafů s číslem 20: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v PCK a MSK.

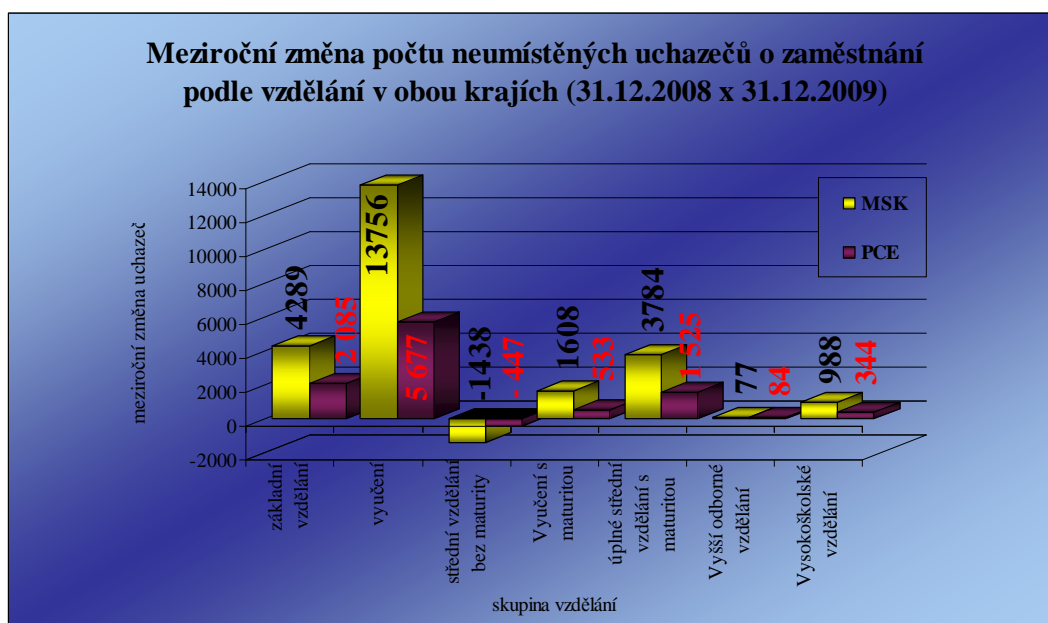
Největší problémy s uplatněním na pracovním trhu mají uchazeči se středním odborným vzděláním, tj. vyučení, v obou krajích dosahovala tato skupina skoro 50 %. Další jsou uchazeči se základním vzděláním, ti dosahují v Moravskoslezském kraji téměř 30 % a v Pardubickém kraji čtvrtinu všech uchazečů. Třetí nejproblematictější skupinou jsou uchazeči s úplným středním vzděláním s maturitou. Ostatní úrovně vzdělání v obou krajích nepřesahují pěti procentní hranici.

Graf 20: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v PCK a MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Podíl uchazečů se ve srovnání s předcházejícím rokem vyvíjel dle následujícího grafu č. 21: Meziroční srovnání vzdělanosti neumístěných uchazečů v obou krajích.

Až na uchazeče s výučním listem, kteří zaznamenali v obou krajích oproti roku 2008 pokles, stoupl počet uchazečů všech skupin vzdělání. Kraje se také shodují v nejvyšším nárůstu vyučených uchazečů o zaměstnání. V Moravskoslezském kraji stoupl počet těchto uchazečů v roce 2009 o 13 756 osob (tj. nárůst o 58,8 %) a v Pardubickém kraji se tento počet v roce 2009 zvýšil o 5 677 uchazečů (tj. o 77,5 % oproti předcházejícímu roku)

Graf 21: Meziroční srovnání vzdělanosti neumístěných uchazečů v obou krajích
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.2.5.4 Struktura podle KZAM

KZAM = klasifikace zaměstnanosti. Předmětem této klasifikace je, jak vyplývá z názvu, zaměstnání, tj. konkrétní činnost, kterou pracovník vykonává (i když není jeho povoláním) a která je zdrojem jeho hlavních pracovních příjmů. Klasifikace zaměstnání byla vypracována na podkladě mezinárodního standardu ISCO-88 (International Standard Classification of Occupations) přijatého 14. mezinárodní konferencí statistiků práce v listopadu 1987.³¹

KZAM rozděluje zaměstnání do deseti hlavních tříd, které jsou dále rozděleny do několika podskupin. Podrobné rozdělení tříd KZAM je uvedeno v příloze F: Klasifikace zaměstnanosti - KZAM.

Hlavní třídy KZAM jsou:

1. Zákodárci, vedoucí a řídicí pracovníci
2. Vědečtí a odborní duševní pracovníci
3. Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech
4. Nižší administrativní pracovníci (úředníci)
5. Provozní pracovníci ve službách a obchodě
6. Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)
7. Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)
8. Obsluha strojů a zařízení
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0. Příslušníci armády

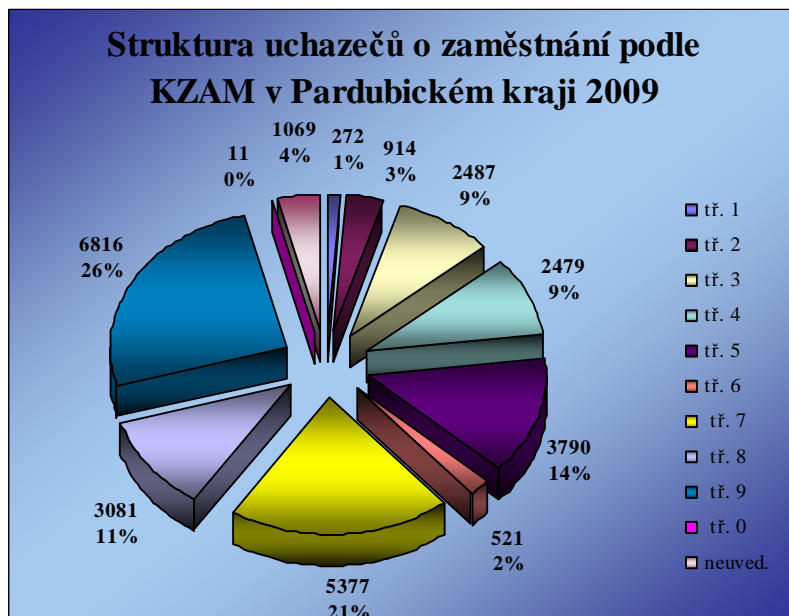
³¹ <[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/6C29200335961B3CC1256F8200466599/\\$File/KZAMvysv.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/6C29200335961B3CC1256F8200466599/$File/KZAMvysv.pdf)>

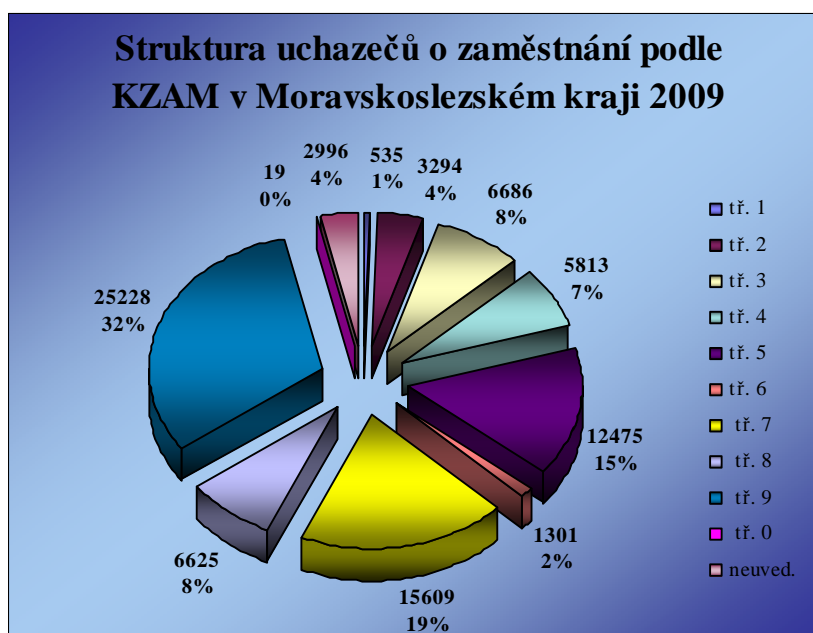
K poslednímu dni roku 2009 představovala největší podíl uchazečů o zaměstnání v Pardubickém kraji 9. třída KZAM, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Představovali 26 % všech uchazečů o zaměstnání. Druhou největší skupinu uchazečů tvoří řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři, tedy tř. 7 s podílem 21 %. Více než 10 % podíl nezaměstnaných uchazečů dosahovaly ještě dvě další třídy, jsou jimi provozní pracovníci ve službách a obchodě a obsluha strojů a zařízení.

V Moravskoslezském kraji k poslednímu dni roku 2009 představovala největší podíl uchazečů o zaměstnání také 9. třída KZAM, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Představují 32 % všech uchazečů o zaměstnání. Druhou největší skupinu uchazečů tvoří také jako v Pardubickém kraji řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři, tedy tř. 7 s podílem 19 %. 15 % podíl nezaměstnaných uchazečů dosahovala ještě třída 5 - provozní pracovníci ve službách a obchodě.

Ostatní třídy dosahovaly v obou krajích podíl menší než 10 %. Přehled struktury uchazečů o zaměstnání podle klasifikace zaměstnání v Moravskoslezském i Pardubickém kraji je zobrazena v grafech č. 22 a č. 23.

Graf 22: Struktura uchazečů o zaměstnání podle KZAM v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 23: Struktura uchazečů o zaměstnání podle KZAM v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.2.5.5 Struktura podle délky nezaměstnanosti

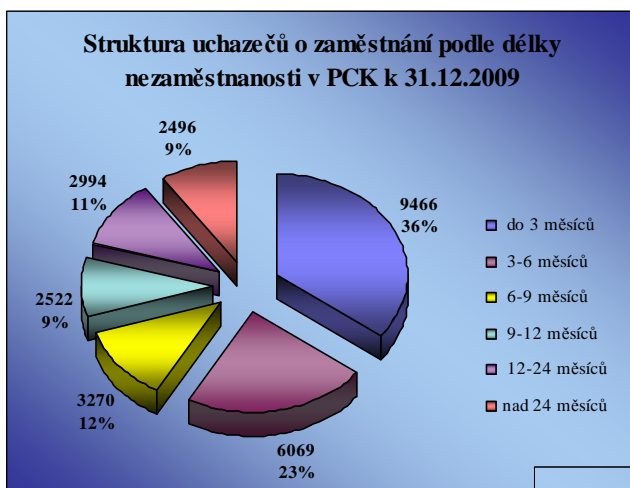
Největší počet uchazečů je v evidencích obou krajských úřadů práce registrován po dobu kratší než 3 měsíce – k 31. 12. 2009 to této skupiny spadalo 9 466 uchazečů v Pardubickém kraji a 21 845 uchazečů v Moravskoslezském kraji.

Druhý největší počet uchazečů je také v obou krajích ve stejné skupině, a to ve skupině délky evidence po dobu 3 – 6 měsíců. Jde o 6 069 uchazečů v PCK a 15 601 uchazečů v MSK.

Třetí nejpočetnější skupina už se v krajích liší. V Pardubickém kraji je to skupina 6 – 9 měsíců s počtem uchazečů 3 270, kdežto v Moravskoslezském kraji je třetí nejpočetnější skupina, s počtem uchazečů 14 496, skupina dlouhodobě nezaměstnaných nad 24 měsíců.

Mezi dlouhodobě nezaměstnané (tzn. 12 měsíců a déle) patřilo k poslednímu dni roku 2009 celkem 5 490 osob, tedy 20 % všech evidovaných uchazečů o zaměstnání v PCK a 24 285 osob, představujících 30 % z evidovaných uchazečů v MSK.

Průměrná délka evidence (k 31. 12. 2009) dosáhla 352 dní v Pardubickém kraji a 605 dní v Moravskoslezském kraji. Přičemž průměrná délka evidence České republiky činila ke konci stejného roku 413 dní.

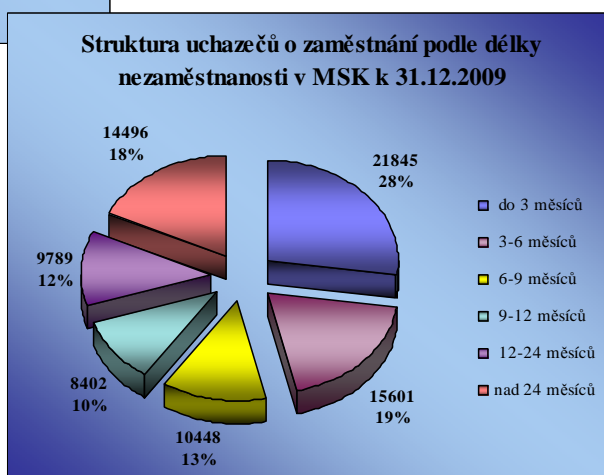

Graf 24: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti v PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 25: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

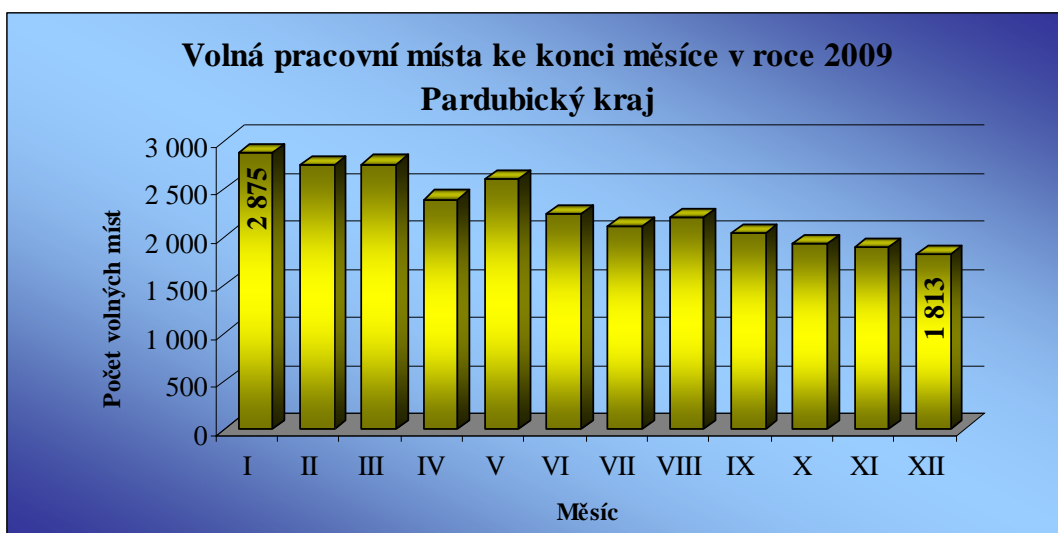
Graficky znázorněná struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti v obou krajích je opět zobrazena v těchto grafech: č. 24 pro PCK a č. 25 pro MSK.

5.2.6 Vývoj a struktura volných pracovních míst v roce 2009

Volná pracovní místa na trhu práce poptávaná jednotlivými zaměstnavateli tvoří protiváhu nabídky, tj. uchazečům o zaměstnání. Bohužel v mých vybraných krajích neodpovídá nabídka volných pracovních míst poptávce po pracovních místech. Je to způsobeno především hospodářskou recesí která sebou vedle vysokého počtu nezaměstnaných přinesla také nedostatek volných pracovních míst. V obou krajích tak výrazně převyšuje nabídka na trhu práce nad poptávkou.

Zatímco k 31. 12. roku 2008 bylo nezaměstnaným úřady práce Pardubického kraje nabízeno celkem 3 654 volných pozic a v roce 2007 dokonce celkem 9 541 míst, v roce 2009 se jejich nabídka ve srovnání s uvedenými roky snížila na pouhých 1 813 pracovních pozic. V průběhu roku 2009 zaznamenával vývoj volných pracovních míst sestupnou tendenci. Nejvíce volných pracovních míst bylo v lednu, nejméně v prosinci.

Vývoj je přehledně zobrazen v následujícím grafu č. 26. Je zde zvýrazněn nejvyšší a nejnižší počet volných míst v roce.

Graf 26: Volná pracovní místa v PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Nejinak tomu je i v Moravskoslezském kraji. K 31. 12. roku 2008 bylo nezaměstnaným úřady práce Moravskoslezského kraje nabízeno celkem 8 795 volných pozic a v roce 2007 dokonce celkem 10 696 míst, v roce 2009 se jejich nabídka ve srovnání s uvedenými roky snížila na pouhých 2 756 pracovních pozic. V průběhu roku 2009 zaznamenával v MSK vývoj volných pracovních míst stejnou sestupnou tendenci jako kraj Pardubický. Nejvíce volných pracovních míst bylo v lednu, nejméně v listopadu. Vývoj je přehledně zobrazen v grafu č. 27. Také zde je zvýrazněn nejvyšší a nejnižší počet volných míst v roce.

Graf 27: Volná pracovní místa v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V souvislosti s růstem počtu uchazečů o zaměstnání a současným poklesem volných pracovních míst, došlo během roku 2009 k podstatnému nárůstu počtu uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo.

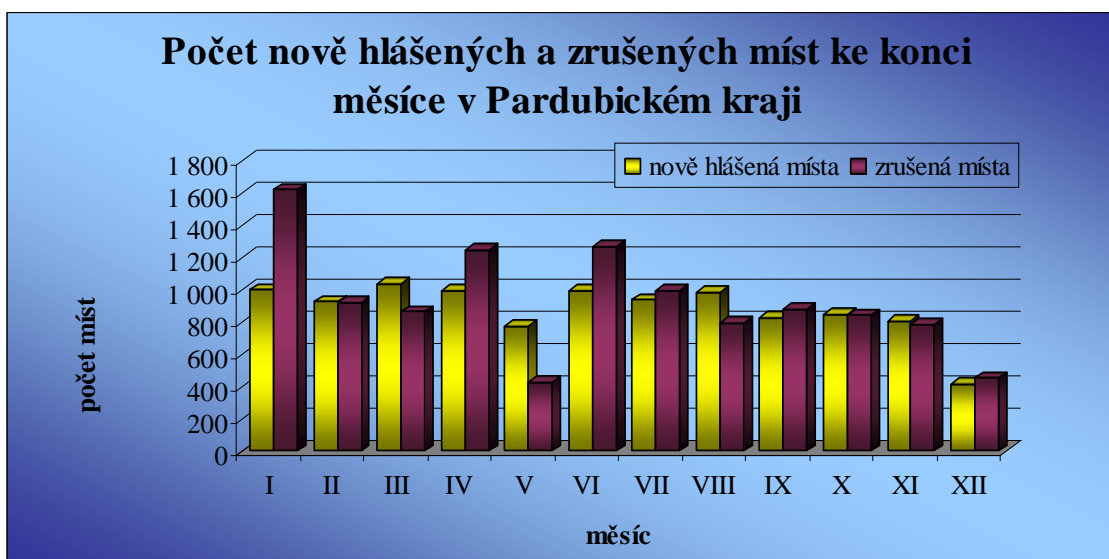
Ke konci prosince 2009 připadalo v Pardubickém kraji na jedno volné pracovní místo 14,8 uchazečů o zaměstnání. Proti stavu před rokem se počet uchazečů na volné místo výrazně zvýšil, a to ze 4,6 uchazečů na jedno volné místo, tedy více než třináásobně.

Situace mezi poptávkovou a nabídkovou stranou krajského trhu práce se zhoršila i v Moravskoslezském kraji. Ke konci prosince 2009 připadalo na jedno volné pracovní místo 29,2 uchazečů o zaměstnání. Proti stavu před rokem se počet uchazečů na 1 volné místo výrazně zvýšil, a to dokonce z původních 6,5 uchazečů na jedno volné místo. Počet uchazečů na jedno pracovní místo se tak za období jednoho roku zvýšil téměř pětinaásobně.

Průměrně bylo v roce 2009 nově hlášeno 878 míst v Pardubickém kraji. Průměrný počet zrušených míst byl v tomto kraji 925. V průměru tedy převyšuje počet zrušených míst nad nově hlášenými.

Nejvíce nových míst tj. 1 036 bylo hlášeno v březnu, nejméně bylo v prosinci, a to pouhých 413. Největší počet zrušeným pracovních míst v roce 2009 bylo v lednu, kdy dosahoval tento počet až na hodnotu 1 621. Nejméně se místa rušila v květnu - pouze 427.

Jak je dobře viditelné v grafu č. 28: Počet nově hlášených a zrušených míst v PCK, největší diference v počtu pracovních míst nastal v lednu, kdy zrušená místa předčila nově hlášená o 619 míst, dále v květnu kdy rozdíl byl opačný - nově hlášených míst bylo o 346 více. Výraznější rozdíl nastal ještě v měsíci duben a červen, po zbytek roku byl stav nových a zrušených míst poměrně vyrovnaný.

Graf 28: Počet nově hlášených a zrušených míst v PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Průměrně bylo v Moravskoslezském kraji v roce 2009 nově hlášeno 1 869 míst. Zatímco průměrný počet zrušených míst byl v tomto kraji 703. Je velice pozitivní, že v průměru vysoce převyšuje počet nově hlášených míst nad počtem zrušených míst v roce 2009.

Jak je vidět v grafu č. 29: Počet nově hlášených a zrušených míst v MSK, v Moravskoslezském kraji celoročně převyšoval počet nově hlášených míst počet zrušených míst.

Nejvíce nových míst tj. 2 389 bylo hlášeno v březnu, nejméně bylo v prosinci, a to 1 126. Největší počet zrušeným pracovních míst v roce 2009 bylo v lednu, kdy dosahoval tento počet až na hodnotu 1 384. Nejméně se místa rušila v prosinci – pouze 427. Nejnižší rozdíl byl zaznamenán v lednu kdy nových míst bylo o 331 více než zrušených, dále v prosinci (o 699 nových míst více) a v listopadu (o 754 nových míst více než zrušených). V ostatních měsících byl rozdíl výraznější.

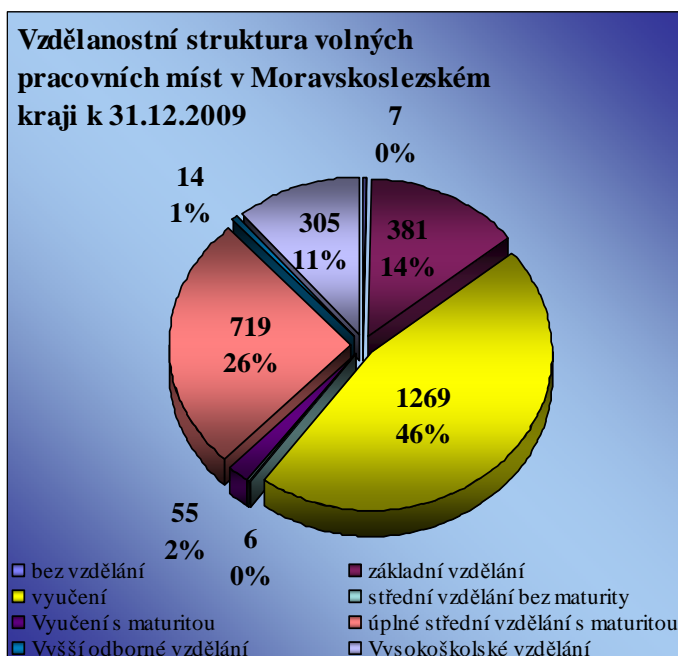

Graf 29: Počet nově hlášených a zrušených míst v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.2.6.1 Vzdelanostní struktura

Největší nabídka volných pracovních míst na trhu je v Moravskoslezském kraji pro uchazeče se středním odborným vzděláním, tj. vyučení, v kraji dosahovala tato skupina 46 %. Druhá největší poptávka je po pracovnících s úplným středním vzděláním s maturitou. Jde o 26 % podíl.

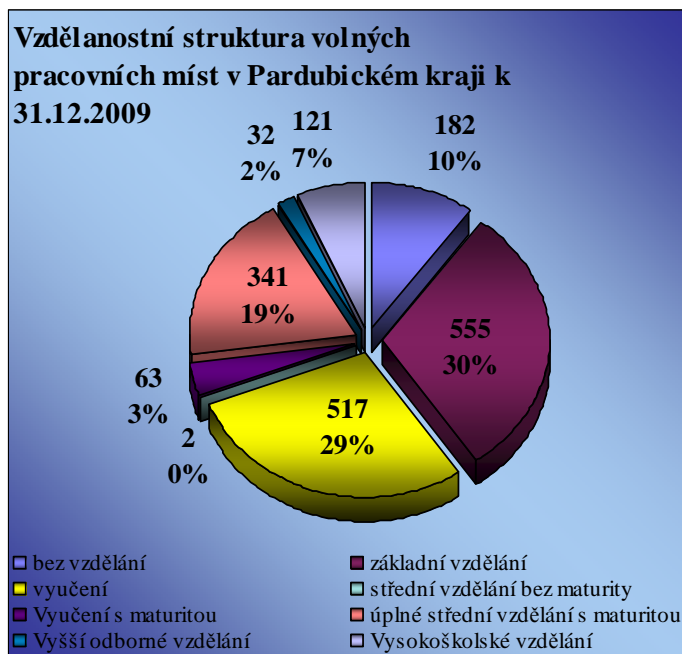

Další dvě výrazné skupiny jsou s 14 % zastoupením volná místa na něž uchazeči stačí základní vzdělání a s 11 % zastoupením volná místa s potřebným vysokoškolským vzděláním. Všechny ostatní vzdelanostní skupiny jsou v tomto kraji zanedbatelné. Struktura volných pracovních míst v MSK je graficky znázorněn v grafu č. 30.

Graf 30: Vzdelanostní struktura volných pracovních míst v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V Pardubickém kraji tvoří nabídka volných pracovních míst pro uchazeče se středním odborným vzděláním, tj. vyučeným také výrazný podíl a to 29 %. V tomto kraji však převyšuje a tvoří nejvíce míst poptávka po uchazečích se základním vzděláním (30 %). Třetí největší poptávka je po pracovnících s úplným středním vzděláním s maturitou. Jde o 19 % podíl. Vyšší počet nabízených míst, tj. 10 % je ještě určeno pro uchazeče bez vzdělání. Struktura volných pracovních míst v Pardubickém kraji je graficky znázorněn v grafu č. 31.

Graf 31: Vzdělanostní struktura volných pracovních míst v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.2.6.2 Struktura podle KZAM

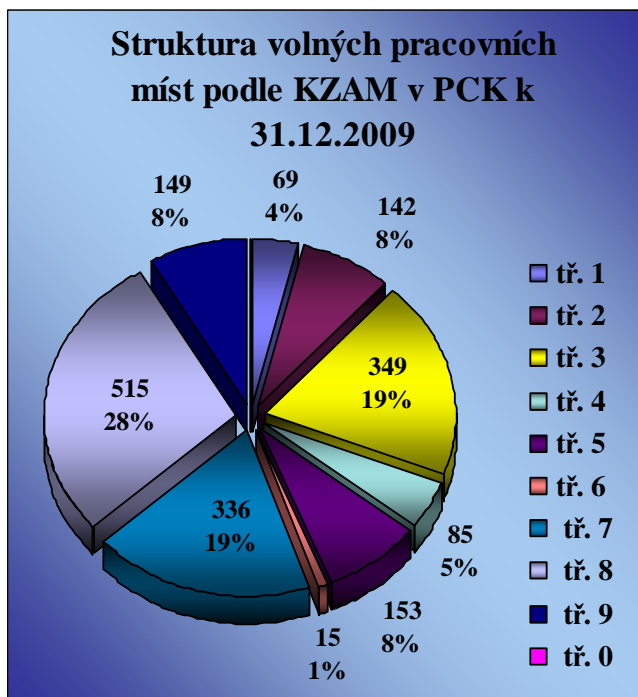
Z hlediska profesní struktury jsou v Pardubickém kraji nejpotřebnější především profese ve třídách KZAM 8 - obsluha strojů a zařízení (28 %), 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (19 %) a 3 - techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech (19 %). Zbylé druhy zaměstnání dosahují méně než 10 % podíl. Přehled struktury volných pracovních míst podle klasifikace zaměstnání v Pardubickém kraji je zobrazena v grafu č. 32.

Signalizuje to nedostatek kvalifikovaných dělnických profesí na trhu práce, který je způsoben do jisté míry nižší společenskou prestiží těchto povolání, v důsledku čehož klesá počet zájemců o studium na odborných učilištích, a do jisté míry neochotou přijmout nekvalifikovanou, a tudíž i hůře placenou práci.

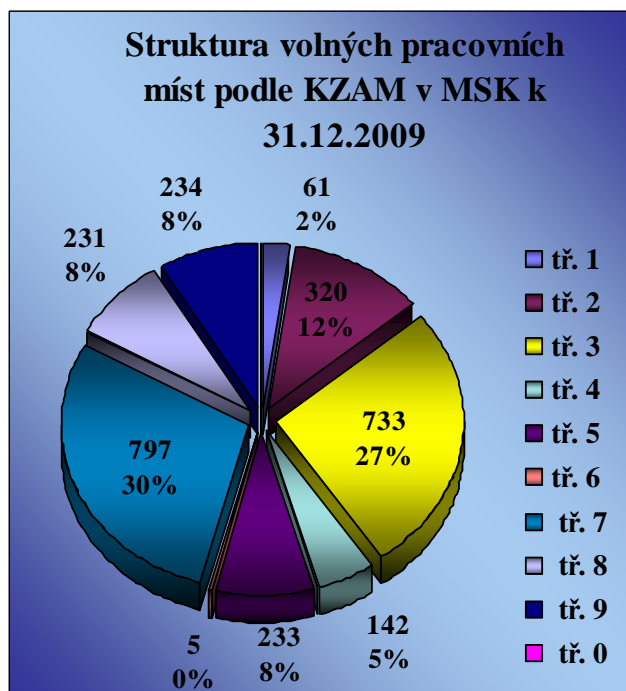
V Moravskoslezském kraji jsou nejvíce poptáváni pracovníci z profesí ve třídách KZAM 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (30 %) a 3 - techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

(27 %) a 2 - vědeckí a odborní duševní pracovníci (12 %). Opět se zde částečně projevuje nedostatek kvalifikovaných dělnických profesí. Ostatní třídy tvoří podíl nepřesahující 10 % hranici. Přehled struktury volných pracovních míst podle klasifikace zaměstnání v Moravskoslezském kraji je zobrazena v grafu č. 33.

Graf 32: Struktura volných pracovních míst podle KZAM v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

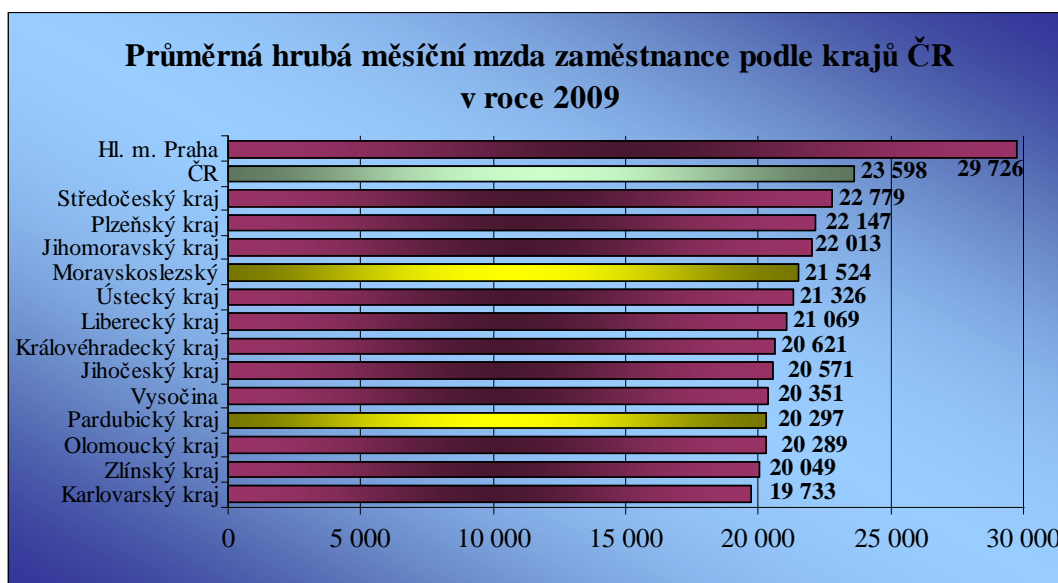

Graf 33: Struktura volných pracovních míst podle KZAM v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.3 Analýza mezd za rok 2009

V roce 2009 vzrostla průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství ČR o 4,0 % proti stejnému období předchozího roku. Tento relativně vysoký růst byl však ovlivněn strukturálními vlivy, zejména propouštěním zaměstnanců s nižšími mzdami a poklesem nemocnosti, a vyplácením akumulovaných mimořádných odměn v důsledku legislativních změn. Objem mezd poklesl v ČR o 2,0 %, počet zaměstnanců se snížil o 5,9 %, jak již bylo řečeno dříve.

Graf č. 34: Průměrná hrubá měsíční mzda v krajích ČR uvádí průměrnou hrubou měsíční nominální mzdu podle krajů a v ČR za rok 2009, seřazenou od nejvyšší po nejnižší. Následující tabulka č. 7: Mzdy v krajích ČR v roce 2009 uvádí také průměrnou hrubou měsíční mzdu zaměstnance v roce 2009 a přírůstek/pokles oproti předcházejícímu roku 2008 v Kč i procentuálním vyjádření. Kraje v tabulce jsou seřazeny od nejvyššího přírůstku po nejnižší.

Graf 34: Průměrná hrubá měsíční mzda v krajích ČR
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené osoby zaměstnanců v Pardubickém kraji vzrostla v roce 2009 proti roku 2008 o 2,8 % z původních 19 744 Kč na 20 297 Kč.

Průměrná mzda v Pardubickém kraji ve srovnání s průměrem republiky byla nižší o 3 301 Kč. Tempem růstu její vývoj zaostával za republikovým průměrem o 1,2

procentního bodu. Jedná se o třetí nejpomalejší tempo růstu za Zlínským krajem (ten zaostává za celorepublikovým průměrem o 2,8 procentního bodu) a Vysočinou (zaostávajícím o 2,6 procent). Ve srovnání s ostatními kraji se Pardubický kraj vyšší průměrné mzdy u přepočtených osob v roce 2009 dostal na 11. místo. Nižší mzdy zaznamenaly kraje Olomoucký, Zlínský a Karlovarský. Za Hlavím městem Prahou (29 726 Kč), vykazující nejvyšší průměrnou mzdu zaměstnanců, zaostává Pardubický kraj o 9 429 Kč.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené osoby zaměstnanců v celém národním hospodářství vzrostla v Moravskoslezském kraji v roce 2009 proti roku 2008 o 2,9 % z původních 20 912 Kč na 21 524 Kč.

Průměrná mzda v MSK je ve srovnání s celorepublikovým průměrem nižší o 2 074 Kč. Tempem růstu její vývoj zaostával za republikovým průměrem o 1,1 procentního bodu. Kraj se tak řadí s tempem růstu na čtvrtou nejhorší příčku, hned nad kraj Pardubický. V mezikrajském srovnání se tento kraj řadí svou vyšší průměrné mzdy na 5. příčku. Vyšší mzdy mají kraje Jihomoravský, Plzeňský, Středočeský a Hlavní město Praha. Moravskoslezský kraj zaostává za Hlavím městem Prahou (29 726 Kč), mající nejvyšší průměrnou mzdu zaměstnanců, o 8 202 Kč.

Tabulka 7: Mzdy v krajích ČR v roce 2009

Území	Průměrná měsíční mzda zaměstnance		
	mzda (Kč)	rozdíl proti minulému roku	index 2009/2008
Česká republika	23 598	907	104,0
v tom kraje:			
Plzeňský kraj	22 147	1 118	105,3
Ústecký kraj	21 326	1 004	104,9
Hl. m. Praha	29 726	1 300	104,6
Jihomoravský kraj	22 013	946	104,5
Královéhradecký kraj	20 621	838	104,2
Karlovarský kraj	19 733	741	103,9
Středočeský kraj	22 779	834	103,8
Olomoucký kraj	20 289	737	103,8
Liberecký kraj	21 069	654	103,2
Jihočeský kraj	20 571	647	103,2
Moravskoslezský kraj	21 524	612	102,9
Pardubický kraj	20 297	554	102,8
Vysočina	20 351	276	101,4
Zlínský kraj	20 049	241	101,2

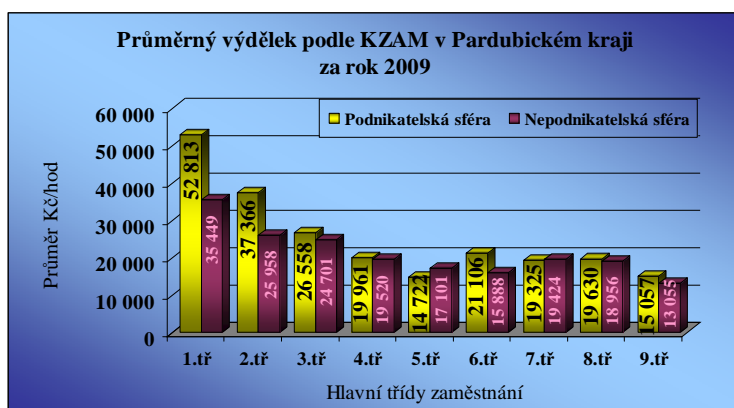
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z ČSÚ

5.3.1 Mzdová úroveň specifických skupin zaměstnanců v roce 2009

5.3.1.1 Mzda podle hlavních tříd KZAM

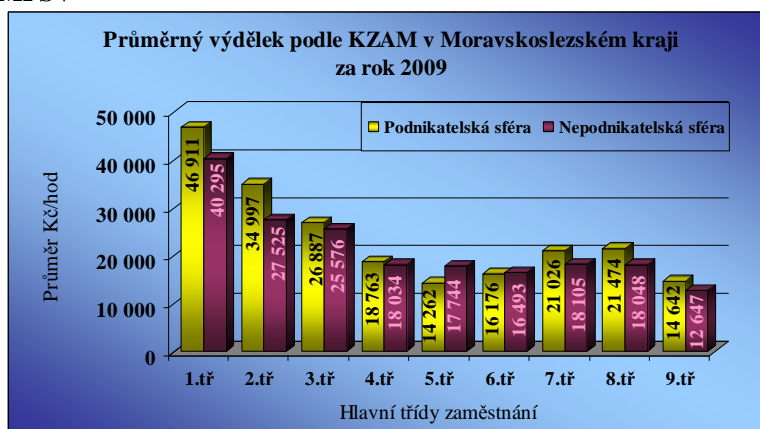
Z hlediska profesní struktury mají v obou krajích průměrné výdělky v podnikatelské a nepodnikatelské sféře shodný vývoj. Nejvyšší mzdou vynikají zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci, tedy 1. třída KZAM. Dále vědecktí a odborní duševní pracovníci (2. třída KZAM) a třetí příčku zauímají techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech (3. tř. KZAM).

Odvětví s nejnižší mzdou se, jak v Pardubickém tak Moravskoslezském kraji, liší v podnikatelské a nepodnikatelské sféře. V podnikatelské sféře je nejnižší výdělek v obou krajích v 5. třídě (kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech), v nepodnikatelské sféře se kraje rovněž shodují s nejnižším výdělkem a to na 9. třídě (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). Úroveň mezd ve všech hlavních třídách KZAM v obou krajích i v obou sférách si můžete prohlédnout v následujících grafech č. 35 a č. 36.

Graf 35: Průměrný výdělek podle KZAM v PCK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

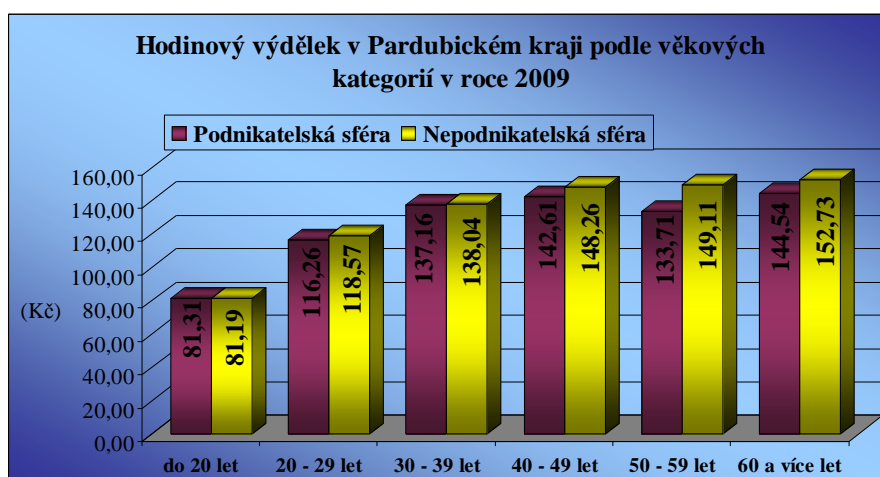
Graf 36: Průměrný výdělek podle KZAM v MSK

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.3.1.2 Mzda podle věkových kategorií

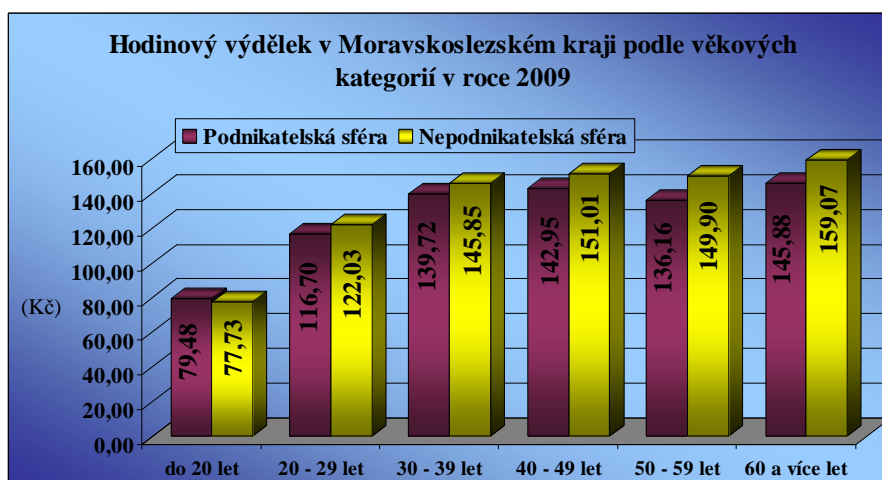
S rostoucím věkem přichází také rostoucí mzdové ocenění. V roce 2009 tomu v podstatě nebylo jinak. Hodinový výdělek v různých věkových kategoriích Pardubického kraje je znázorněn grafem č. 37, Moravskoslezského kraje grafem č. 38.

Hodinová mzdová sazba stoupala s rostoucím věkem v Pardubickém kraji v obou sférách. Mírný pokles v rostoucí tendenci je zaznamenán pouze v podnikatelské sféře ve věkové kategorii 50 – 59 let.

Graf 37: Hodinový výdělek v PCK podle věkových kategorií
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V Moravskoslezském kraji hodinová mzdová sazba zaznamenala v roce 2009 s rostoucím věkem také stoupající tendenci v obou sférách. Malou výjimku tvoří opět věková kategorie 50 – 59 let, v tomto kraji je tento pokles viditelný v podnikatelské i nepodnikatelské oblasti.

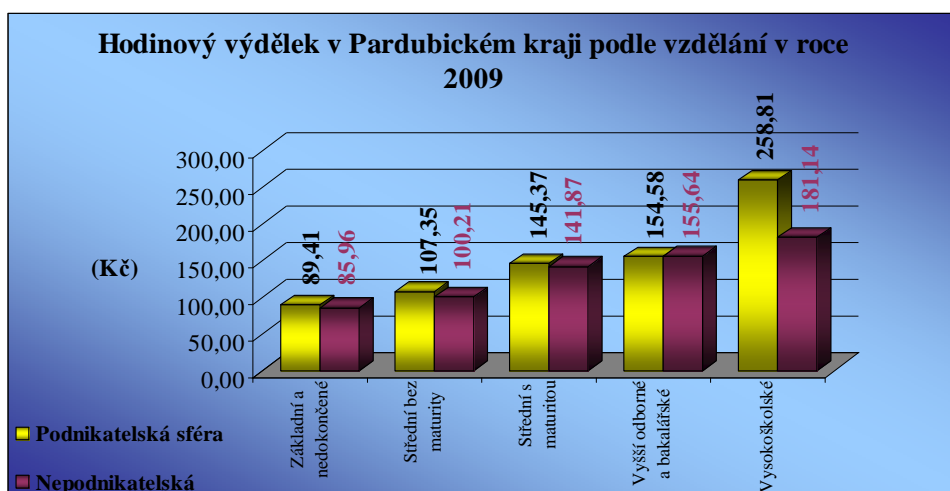

Graf 38: Hodinový výdělek v MSK podle věkových kategorií
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

5.3.1.3 Mzda podle vzdělání

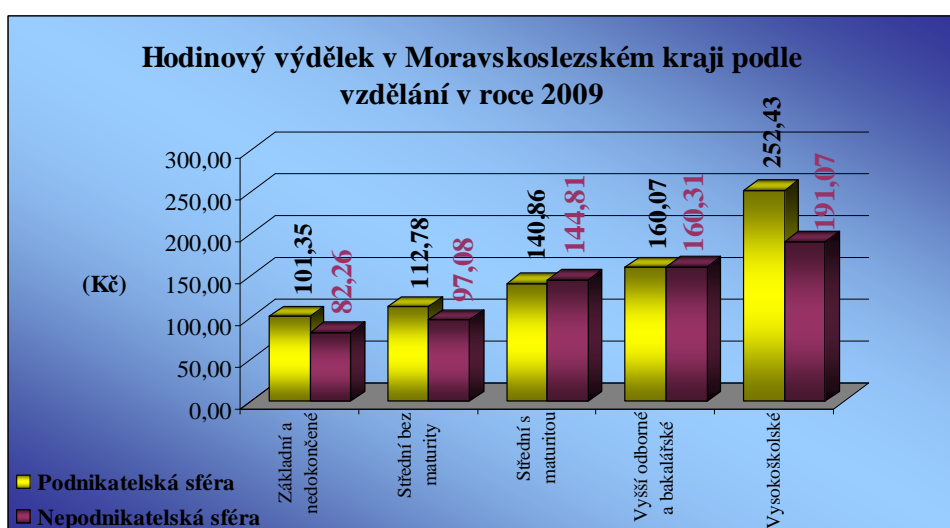
Není nic překvapujícího, že odměna za práci je lépe ohodnocená s rostoucím vzděláním zaměstnance a to jak v podnikatelském tak nepodnikatelském sektoru. Hodinový výdělek obou krajů podle vzdělání v roce 2009 je znázorněn v grafu č. 39 pro Pardubický kraj a grafu č. 40 pro Moravskoslezský kraj.

V Pardubickém kraji jsou tedy nejhůře ohodnoceni zaměstnanci ze základním a nedokončeným vzděláním, dostávají v průměru 89,41 Kč v podnikatelském sektoru a 85,96 Kč v nepodnikatelském sektoru. Nejvyšší mzdu dostávají v PCK vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci. Tato mzda je výrazně vyšší v podnikatelské sféře (258,81 Kč/hod) oproti nepodnikatelské (181,14 Kč/hod).

Graf 39: Hodinový výdělek v PCK podle vzdělání

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 40: Hodinový výdělek v MSK podle vzdělání

Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

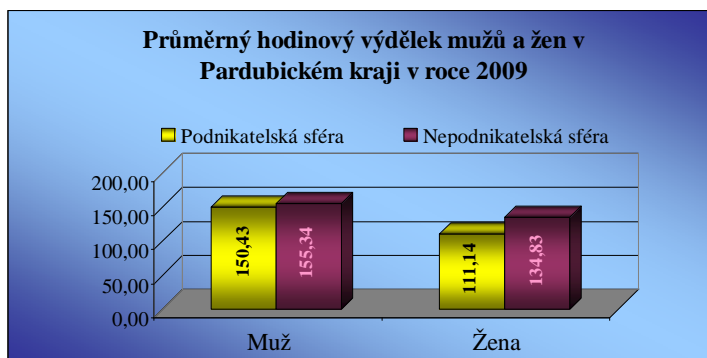
Téměř totožná situace je v Moravskoslezském kraji. Nejhuře ohodnocení jsou pracovníci ze základním a nedokončeným vzděláním, dostávají v průměru 101,35 Kč v podnikatelském sektoru a 82,26 Kč v nepodnikatelském sektoru. Nejvyšší mzdu dostávají v MSK vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci. Také tady je hodinový výdělek výrazně vyšší v podnikatelské sféře (252,43 Kč/hod) oproti nepodnikatelské (191,07 Kč/hod).

5.3.1.4 Mzda podle pohlaví

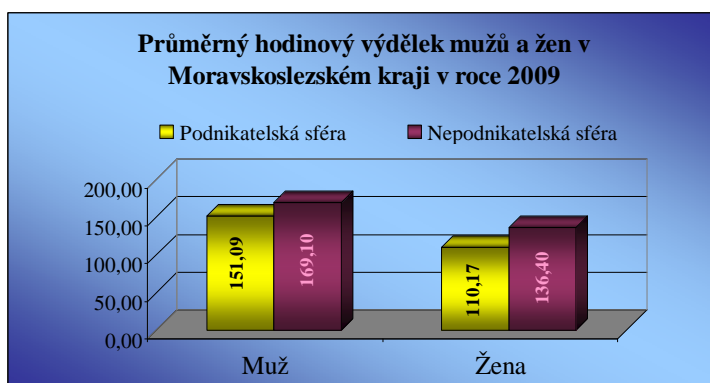
Ženy se obvykle vyznačují nižšími výdělky za stejnou práci než muži, jedná se o všeobecně známou diskriminaci v odměňování žen.

V mnou vybraných krajích tomu v roce 2009 nebylo jinak. Přehledně je tato diference viditelná v následujících grafech č. 41: Průměrný hodinový výdělek mužů a žen v PCK a č. 42: Průměrný hodinový výdělek mužů a žen v MSK.

Ženy mají nižší průměrný hodinový výdělek jak v podnikatelské tak v nepodnikatelské sféře v obou krajích. Vyšší hodinovou mzdovou sazbou se u obou pohlaví vyznačuje v těchto krajích nepodnikatelská sféra.

Graf 41: Průměrný hodinový výdělek mužů a žen v PCK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

Graf 42: Průměrný hodinový výdělek mužů a žen v MSK
Zdroj: Vlastní úprava, údaje z MPSV

V mezikrajském srovnání se mohou vyšší mzdovou sazbou pochlubit muži i ženy v Moravskoslezském kraji, s výjimkou žen v podnikatelském sektoru, které vyšší mzdy předčily v Pardubickém kraji.

---

6 Vyhodnocení analýzy ve vztahu k rozvoji regionů

6.1 Nezaměstnanost

Z provedené analýzy hodnotící vývoj kraje Moravskoslezského a Pardubického z hlediska nezaměstnanosti a mezd za rok 2009 je vidět, že vývoj v těchto krajích odpovídá aktuálnímu stavu a vývoji hospodářství, nedochází zde k nepatřičným deformacím či výkyvům, které by byly nežádoucí. Je viditelná dále se prohlubující hospodářská krize, kterou byla celá Česká republika poznamenána od druhé poloviny roku 2008.

6.1.1 Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti

Pro zjištění jak by se měla nezaměstnanost vyvíjet v budoucnu, provedu odhad regresní analýzou pomocí jejího lineárního modelu.

Tento odhad regresní přímky $Y = A + Bx$, vystihuje závislost nezaměstnanosti v kraji Pardubickém a Moravskoslezském za období 2000 – 2009. Pro odhad parametrů regresní přímky jsem využila metodu nejmenších čtverců. V našem případě hodnoty x_i zastupují jednotlivé roky za období 2000 – 2009 a hodnoty y_i míra nezaměstnanosti v těchto letech.

Odhad parametru B:

$$B = \frac{n \sum_{i=1}^n y_i x_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n x_i \right)^2}$$
32

Odhad parametru A:

$$A = \frac{1}{n} \left(\sum_{i=1}^n y_i - B \sum_{i=1}^n x_i \right)$$
1

n.....počet měření

y_i .....průměrná roční míra nezaměstnanosti

x_i .....rok

A, B.....odhady parametrů

---

³² Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi, str. 108

Pardubický kraj:

$$B = (10 \times 158\,424,31 - 20\,045 \times 135,69) / (10 \times 40\,180\,285 - 20\,045^2) = -0,1378$$

$$A = 1 / 10 \times (79,04 - (-0,1378) \times 20\,045) = 284,16$$

Moravskoslezský kraj:

$$B = (10 \times 271\,931,2 - 20\,045 \times 3\,959) / (10 \times 40\,180\,285 - 20\,045^2) = -0,7201$$

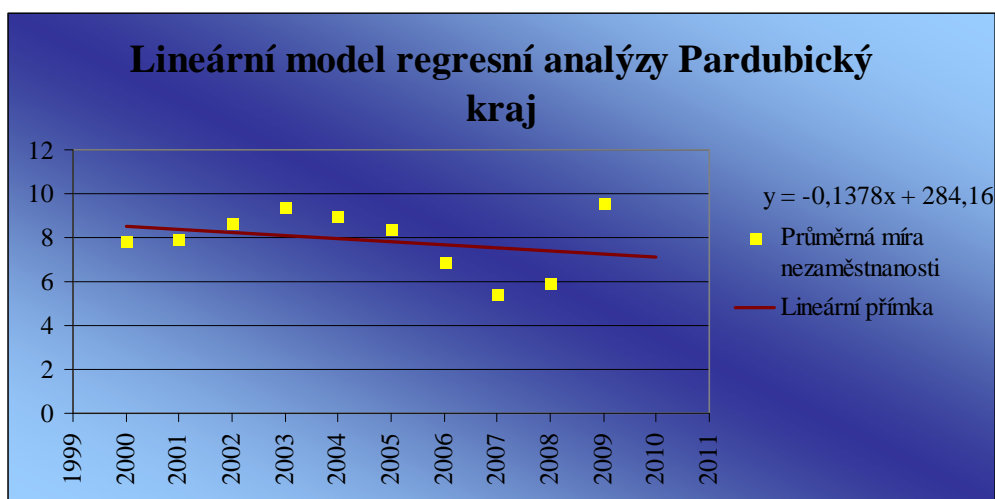
$$A = 1 / 10 \times (135,69 - (-0,7201) \times 20\,045) = 1\,456,9$$

Odhad regresní funkce je vypočítaný dosazením do rovnice:

$$Y = A + Bx = 284,16 + (-0,1378)x \quad \text{pro Pardubický kraj}$$

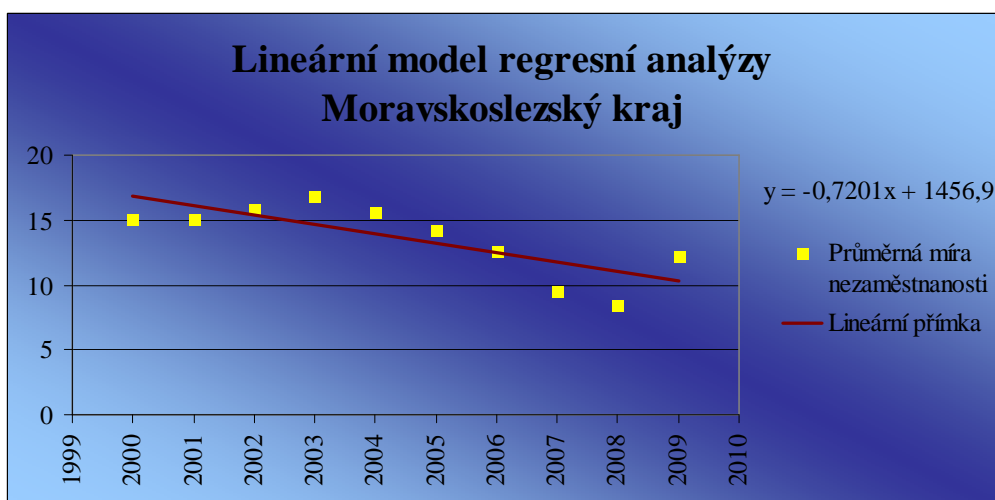
$$Y = A + Bx = 1\,456,9 + (-0,7201)x \quad \text{pro Moravskoslezský kraj}$$

Graficky znázorněný lineární model regresní analýzy obou krajů v následujících grafech č. 43 a č. 44.

Graf 43: Odhad vývoje nezaměstnanosti Pardubický kraj

Zdroj: Vlastní úprava

Graf 44: Odhad vývoje nezaměstnanosti Moravskoslezský kraj

Zdroj: Vlastní úprava

Podle krátkodobé prognózy na rok 2010 kterou jsem provedla by se měla nezaměstnanost, i přes nárůst v posledních dvou letech, v následujícím roce začít snižovat v obou krajích. Což zní jako velice příznivý vývoj pro oba kraje.

Model předpokládá průměrnou míru nezaměstnanosti za rok 2010 v Pardubickém kraji **7,182 %**. V Moravskoslezském kraji je to odhad ve výši **8,779 %**.

I přes tento příznivý odhad, aktuální data zatím nenaznačují, že by na trhu práce v krajích i České republice docházelo k oživení. I když podle analytika Petra Dufka by se situace na trhu práce v ČR neměla již dále zhoršovat. Ve finančních novinách 8. 2. 2010 uvedl, cituji: „Největší vlnu propouštění má ekonomika za sebou. Nezaměstnanost začíná kulminovat a je solidní šance, že se nedostane přes hranici deseti procent. V každém případě, zlepšovat se situace na trhu práce hned tak nezačne. Se sezónními pracemi se sice na jaře nezaměstnanost krátkodobě sníží, avšak na skutečný pokles si budeme muset ještě počkat“.

6.1.2 Definování problémových skupin

Rok 2009 byl charakteristický výraznými změnami v hospodářském vývoji ČR. V souvislosti s oslabením a následným poklesem tempa růstu české ekonomiky se postupně zhoršovaly podmínky a charakteristiky jednotlivých regionálních trhů práce.

Vývoj v Pardubickém i Moravskoslezském kraji je výrazně ovlivněn především posledním meziročním poklesem evidenčního počtu zaměstnanců a tudíž výrazným úbytkem volných pracovních míst, zatímco na druhé straně nastal výrazný nárůst uchazečů o zaměstnání.

Mezi nejproblematictější specifické skupiny uchazečů o zaměstnání a tudíž skupiny uchazečů o zaměstnání na které by se mělo nejvíce zaměřit při řešení nezaměstnanosti patří v kraji Moravskoslezském:

- muži (53,16 %),
- uchazeči nad 50 let (29 %) a uchazeči mladší 24 let (16,5 %),
- v rámci vzdělání jsou to vyučení uchazeči (46 %), se základním vzděláním (29 %) a uchazeči s úplným středním vzděláním s maturitou (15 %),

-
- podle klasifikace zaměstnanosti je nejproblémovější třída 9, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (32 %), tř. 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (19 %), tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě (15 %),
  - dále je nejvíce uchazečů evidovaných do 3 měsíců (28 %), skupina 3-6 měsíců (19 %) a uchazeči evidovaní více než 24 měsíců (18 %).

V Pardubickém kraji jsou problémové tyto skupiny uchazečů

- muži (53,47 %),
- uchazeči nad 50 let (27,4 %), do 24 let (18,7 %),
- vyučení uchazeči (47 %), se základním vzděláním (25 %) a s úplným středním vzděláním s maturitou (17 %),
- tř. 9 podle KZAM, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (26 %), tř. 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (21 %), tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě (14 %),
- uchazeči evidovaní do 3 měsíců (36 %), 3-6 měsíců (23 %) a 6-9 měsíců (12 %).

Je dobře viditelné, že problémové skupiny uchazečů o zaměstnání mají v obou krajích téměř shodnou strukturu.

Co se týče délky evidence nezaměstnaných je zde patrný výrazný vliv hospodářské krize, v Pardubickém kraji jsou nejproblémovější skupiny krátkodobě nezaměstnaných. Tito uchazeči kteří hledají práci méně než 12 měsíců tvoří v tomto kraji 80 % všech nezaměstnaných. Což není překvapující při tak vysokém růstu míry nezaměstnanosti od roku 2008.

V Moravskoslezském kraji je situace krátkodobě nezaměstnaných obdobná. Tvoří 70 % uchazečů o zaměstnání. Zde je však situace horší z hlediska nezaměstnaných více než 24 měsíců, ti zaujímají 18 %, jelikož tento kraj se již delší dobu potýká s vyšší nezaměstnaností, způsobenou neodpovídající strukturou a kvalifikací uchazečů o zaměstnání. Území MSK bylo jak jsem již zmínila zasaženo transformací, zde lokalizovaného těžkého průmyslu, který se zde výrazně podílel na zaměstnanosti.

Z pohledu volných pracovních míst je největší možnost uplatnění v Pardubickém kraji pro tyto skupiny uchazečů:

- se základním vzděláním (30 %), vyučení uchazeči (29 %) a s úplným středním vzděláním s maturitou (19 %),
- podle klasifikace zaměstnanosti jsou to uchazeči z tříd 8 - obsluha strojů a zařízení (28 %), 3 - techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech (19 %) a 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (19 %).

V Moravskoslezském kraji jsou volné místa pro uchazeče:

- vyučené (46 %), uchazeče s úplným středním vzděláním s maturitou (26 %) a uchazeče se základním vzděláním (14 %),
- podle tříd KZAM se mohou uplatnit uchazeči z třídy 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (30 %), 3 - techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech (27 %) a 2 - vědeckí a odborní duševní pracovníci (12 %).

6.1.3 Návrhy opatření

Nynější systém sociálních dávek není pro mnoho lidí dostatečným stimulem k přijetí méně placeného pracovního místa, čemuž předcházející struktura volných pracovních míst v Pardubickém i Moravskoslezském kraji odpovídá. Stimulace obyvatel k aktivnímu hledání zaměstnání a spolupráce s úřadem práce, by měla začít v prvé řadě změnou v systému sociálních dávek, ale i dalších oblastech.

Za hlavní změny, které by se měly uskutečnit považují:

- Omezení sociálních dávek tak, aby motivovaly k přechodu do pracovního procesu i na méně výdělečné pozice. Někteří lidé, zvyklí vyžít ze sociálních dávek, nejsou dostatečně motivováni zapojit se pracovního procesu.
- Liberalizace pracovního práva, protože v současné době se právo částečně obrací proti tomu, koho má chránit, tudíž zaměstnance. Zaměstnavatel si rozmýšlí, zda přijmou pracovníka či nikoliv, jelikož v případě problémů podniku je poté velmi obtížné jej propustit.

-
- Urychlení odstranění blokace trhu s byty. Kvůli regulovanému nájemnému nefunguje v ČR stále pořádně trh s byty, z toho důvodu je obtížnější pro potenciální zaměstnance stěhovat se za prací.
  - Zlepšení dopravní obslužnosti a infrastruktury, pro zlepšení případného dojíždění zaměstnanců za prací do vzdálenějších oblastí.

V současné době však počet uchazečů o zaměstnání tak výrazně převyšuje počet volných pracovních míst v obou krajích, že dle mého názoru není až tak důležité zda jsou uchazeči o zaměstnání dostatečně motivováni zapojit se do pracovního procesu a zda se shoduje struktura těchto uchazečů a volných pracovních míst či nikoli. Prioritou jak regionálních tak celostátních orgánů by měla být v současnosti především snaha zvyšovat počet pracovních míst.

Tento boj proti nezaměstnanosti by měl být na regionální úrovni jako základ pro zvládnutí nezaměstnanosti v národním měřítku. Protože za tvorbu pracovních příležitostí je odpovědný nejen stát, ale také kraje, popřípadě obce.

Finanční prostředky by se tedy měly namísto vyplácení v podobě vysokých sociálních dávek investovat do potřebných odvětvových oblastí v konkrétních regionech.

Jako hlavní nástroj pro regionální politiku by neměly být pouze opatření na podporu snížení regionálních rozdílů spočívající v pouhém přerozdělování prostředků ve prospěch regionů s vysokou mírou nezaměstnanosti. Ale především zvýšit pružnost trhu práce, podpora vzniku nových pracovních míst, podpora investic, zvýšení účinnosti aktivní politiky zaměstnanosti. Kraje i obce by se měly snažit o rozšíření a modernizaci činností podnikatelů a povzbuzování nových firem k usídlení ve svém regionu. Ke zlepšení situace by se mělo začít kupříkladu změnou daňového systému ČR.

Konkrétní opatření lze přijmout v následujících oblastech:

- daňové zatížení podniků, tj. snížení podnikatelských daňových sazeb,
- povinné odvody sociálního a zdravotního pojištění za zaměstnance, tj. odlehčení daňového břemene zaměstnavatelů snížením těchto odvodů,
- zmírnění daňové progresivity a zjednodušení daňového systému, zjednodušení administrativy, modernizace způsobu plateb (což by bylo výhodné i pro státní správu),
- odstranění bariér podnikání.

6.2 Mzdy a jejich předpokládaný vývoj

Stejně jako u nezaměstnanosti provedeme prognózu na následující rok 2010 pro vývoj průměrných měsíčních mezd. Pro výpočet použijí také lineární model regresní analýzy.

Zde bude odhad regresní přímky $Y = A + Bx$, vystihovat závislost průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji Pardubickém a Moravskoslezském za období 2002 – 2009. Pro odhad parametrů této regresní přímky jsem využila opět metodu nejmenších čtverců. Jelikož jsou vzorce pro odhad parametrů A a B uvedeny již v předcházející kapitole 5.1.1., nebudu je zde uvádět opětovně. V tomto případě zastupují hodnoty x_i jednotlivé roky a hodnoty y_i průměrná hrubá měsíční mzda v těchto letech.

Pardubický kraj:

$$B = (8 \times 268\,105\,931 - 16\,044 \times 133\,664) / (8 \times 32\,176\,284 - 16\,044^2) = \mathbf{1\,019}$$

$$A = 1 / 8 \times (133\,664 - 1\,019 \times 16\,044) = \mathbf{-2\,025\,999}$$

Moravskoslezský kraj:

$$B = (8 \times 284\,823\,583 - 16\,044 \times 141\,999) / (8 \times 32\,176\,284 - 16\,044^2) = \mathbf{1\,062}$$

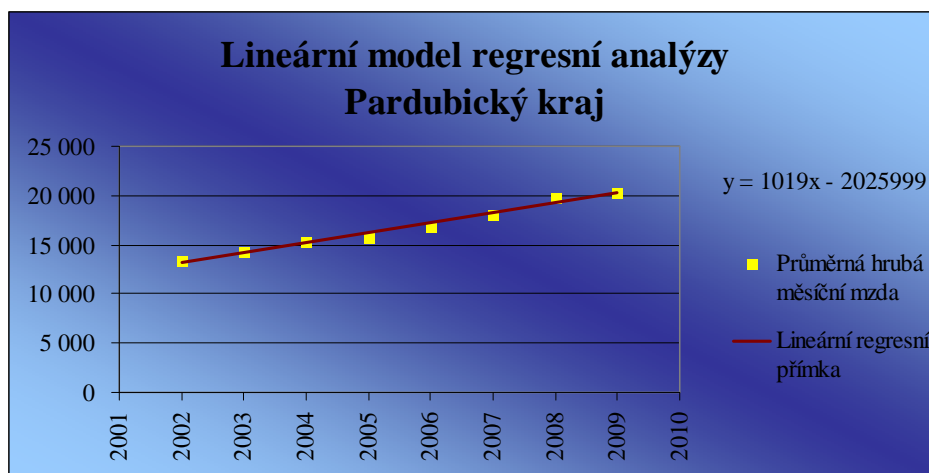
$$A = 1 / 8 \times (141\,999 - 1\,062 \times 16\,044) = \mathbf{-2\,111\,355}$$

Odhad regresní funkce je vypočítaný dosazením do rovnice:

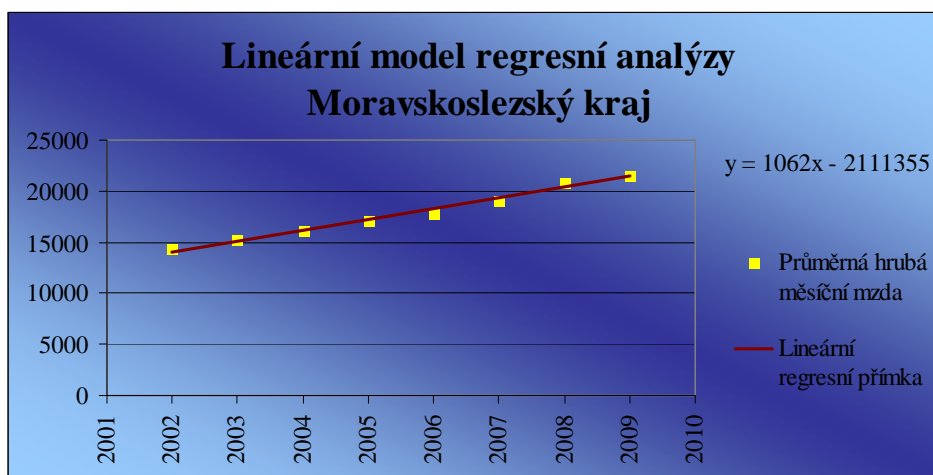
$$Y = A + Bx = (-2\,025\,999) + 1\,019x \quad \text{pro Pardubický kraj}$$

$$Y = A + Bx = (-2\,111\,355) + 1\,062x \quad \text{pro Moravskoslezský kraj}$$

Graficky znázorněný lineární model regresní analýzy obou krajů v následujících grafech č. 45 a č. 46.

Graf 45: Odhad vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy Pardubického kraje
Zdroj: Vlastní tvorba

Graf 46: Odhad vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy Moravskoslezského kraje
Zdroj: Vlastní tvorba

Podle této prognózy na rok 2010 kterou jsem provedla by se měly mzdy, i přes současnou ekonomickou recesi zvyšovat. Model předpokládá průměrnou hrubou měsíční mzdu v roce 2010 v Pardubickém kraji **22 191 Kč**. V Moravskoslezském kraji je to odhad ve výši **23 265 Kč**. Toto zní jako velice příznivý vývoj pro oba kraje.

Aktuální údaje zatím nenaznačují, že by se tento vývoj neměl naplnit, ale v období hospodářského útlumu je obvyklejší, že s růstem nezaměstnanosti přichází ruku v ruce i pokles mezd.

Nejen tento budoucí odhad, ale i růst mezd v posledním roce tedy příliš neodpovídá signálům z ekonomiky. Lze se tudíž domnívat, že za ním z velké části stojí mimořádné vlivy, jako třeba že propouštění byli dosud zejména pracovníci s nižší

---

produktivitou a mzdami, respektive pracovníci z odvětví s podprůměrnou mzdou, což průměrné mzdy opticky zvyšuje. K stálému růstu mezd přispěla zřejmě i již zmiňovaná nižší nemocnost.

Má prognóza tak představuje spíše nejlepší odhad mezd v obou krajích, od něhož se však může realita odchylovat oběma směry. Růstu či pokles mezd je úzce spojen s celkovým vývojem ekonomiky, zejména s růstem produktivity práce a hrubého domácího produktu. Její zvyšování či snižování znamená rovněž zvýšení či snížení životní úrovně obyvatelstva.

Závěr

Regionální rozvoj se v České republice dostává do popředí zájmů ekonomů v druhé polovině 90. let. Z důvodů vzrůstající nezaměstnanosti a strukturálních přeměn se zvyšuje naléhavost vzniklé regionální problémy a disparity mezi regiony řešit. Zájem byl také vyvolán zkušeností, že předpoklad klasické ekonomické teorie o automatickém obnovování ekonomické rovnováhy, a tedy i rovnováhy v rozvoji regionů není v praxi naplňován.

Příčiny vzniku meziregionálních rozdílů jsou způsobovány např. polohou regionu, nepříznivými přírodními podmínkami, regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji, nedostatkem kapitálu, stagnujícím či upadajícím tradičním průmyslovým odvětvím aj. Tyto regiony se pak obvykle vyznačují rostoucí mírou nezaměstnanosti, klesající ekonomickou úrovní ve srovnání s ostatními regiony, nízkou mírou ekonomické aktivity obyvatel, popřípadě vysokou emigrací z oblasti.

Zkoumání příčin těchto meziregionálních rozdílů a hledání způsobu, jak tyto rozdíly zmenšit vedlo postupně k formování regionální politiky, jejíž realizace vede k vytvoření podmínek pro odstranění nebo alespoň zmírnění nadměrných rozdílů ve vývoji jednotlivých částí státu a dosažením vyvážené regionální struktury přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti národní ekonomiky v mezinárodním měřítku. Značné ekonomicko-sociální rozdíly mezi regiony mají totiž dopad na celkový ekonomický vývoj státu.

Regionální politika se zabývá také snižováním meziregionálních disparit způsobených rozdílnou nezaměstnaností mezi kraji. Nezaměstnanost vzniká jako nerovnováha na trhu práce. Nabídkovou stranu trhu práce reprezentují uchazeči o zaměstnání, poptávku na tomto trhu představují zaměstnavatelé nabízející volná pracovní místa. Za nezaměstnané považujeme osoby v produktivním věku schopné práce, kteří i přesto, že chtějí pracovat, nemohou najít zaměstnání, a to převážně z důvodů nesouladu nabídky a poptávky na trhu práce.

V důsledku nezaměstnanosti ztrácí jak samotný nezaměstnaný, tak celá společnost. Nejzávažnější společenskou ztrátou je ztráta makroekonomického produktu, nevyužití ekonomické zdroje, stát také přichází o daňové příjmy, zatímco se zvyšují jeho státní výdaje na vyplácení podpor v nezaměstnanosti. Nelze opomíjet ani ztráty lidského kapitálu vedoucí z dlouhodobého hlediska až k deformaci lidských hodnot.

Člověk stojící mimo pracovní proces ztrácí pracovní a další návyky, důsledkem toho je tzv. sociální zlenivění. Při dlouhodobé nezaměstnanosti navíc odrazuje neúspěch na trhu práce od dalšího hledání zaměstnání až k akceptaci života ze sociálních dávek.

Na trhu práce také dochází k utváření mzdové sazby, kterou jsou zaměstnavatele ochotni vyplácet zaměstnanci, a kterou jsou tito zaměstnanci ochotni za odvedenou práci přijmout. V ČR je stanovena tzv. minimální mzda jako sociální ochrana před nepřiměřeně nízkým oceněním práce zaměstnance, ale také jako motivace pro občany k hledání zaměstnání. Minimální mzda je tedy nejnižší přípustná výše odměny za práci v pracovněprávním vztahu, která má v současné době výši 8 000 Kč. Důležitým ukazatelem i pro vývoj celkové ekonomiky státu je růst či pokles průměrné hrubé mzdy, její zvyšování totiž představuje rovněž zvýšení životní úrovně obyvatelstva. V roce 2009 byla průměrná hrubá měsíční mzda v Pardubickém kraji 20 297 Kč, v Moravskoslezském kraji 21 524 Kč.

Vývoj v těchto krajích je v posledním ročním období charakterizován především poklesem volných pracovních míst, na 1 813 v Pardubickém kraji a na 2 756 v kraji Moravskoslezském, a výrazným nárůstem uchazečů o zaměstnání, na 26 817 v PCK a 80 581 v MSK. Je zde viditelná dále se prohlubující hospodářská krize, kterou byla celá Česká republika poznamenána od druhé poloviny roku 2008. Míra registrované nezaměstnanosti v roce 2009 oproti předcházejícímu roku v Pardubickém kraji o 61 % a v Moravskoslezském kraji o 43 %.

Vliv této krize potvrzuje i délka nezaměstnanosti uchazečů v obou krajích, jelikož krátkodobě nezaměstnaní tvoří v Pardubickém kraji 80 % podíl v Moravskoslezském kraji 70 % část.

Nejproblémovějšími specifickými skupinami uchazečů o zaměstnání na něž by se mělo nejvíce zaměřit při řešení nezaměstnanosti jsou v Moravskoslezském kraji muži (53,16 %), uchazeči nad 50 let (29 %) a uchazeči mladší 24 let (16,5 %), v rámci vzdělání jsou to vyučení uchazeči (46 %), podle klasifikace zaměstnanosti je nejproblémovější třída 9, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (32 %), dále je nejvíce uchazečů v tomto kraji evidovaných do 3 měsíců (28 %). V Pardubickém kraji jsou problémové skupiny uchazečů také muži (53,47 %), uchazeči nad 50 let (27,4 %) a do 24 let (18,7 %), vyučení uchazeči (47 %), tř. 9 podle KZAM, tedy pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (26 %) a uchazeči evidovaní do 3 měsíců (36 %). Je dobře viditelné, že tyto problémové skupiny uchazečů o zaměstnání se v obou krajích shodují.

Dle mého názoru, největší prioritou všech kompetentních orgánů by v současnosti měla být především snaha zvyšovat počet pracovních míst, přilákáním nových investic do problémových oblastí, také změnou daňového a sociálního systému a odstraněním bariér podnikání.

Namísto vyplácení vysokých sociálních dávek, které jsou nemotivující při hledání zaměstnání, by měly být tyto finanční prostředky použity právě na investování do potřebných oblastí v regionech, na tvorbu nových pracovních míst či investování do infrastruktury. Podle informací zveřejněných ředitelstvím silnic a dálnic je aktuálně v Moravskoslezském kraji ve výstavbě 7 staveb a v roce 2010 se je v plánu zahájení dalších pěti. Méně příznivá situace je v Pardubickém kraji. Zde je ve výstavbě pouze jedna stavba a zahájit v roce 2010 se plánují dvě další. V této oblasti má tedy Pardubický kraj nevyužitě možnosti rozvoje.

Hlavní příčinou aktuální vysoké nezaměstnanosti je již zmíněná celosvětová ekonomická krize a tedy poloha ekonomiky v hospodářském cyklu, kterým ekonomika běžně prochází. V tomto období útlumu je obvyklé, že s růstem nezaměstnanosti přichází ruku v ruce i pokles mezd. Tento vzájemný inverzní vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou růstu mezd v ekonomice vyjadřuje mzdová Phillipsova křivka. Je z ní patrné, že čím vyšší je míra nezaměstnanosti, tím nižší je míra mzdové inflace.

Aktuální údaje jsou však poněkud odlišné. I přes značný nárůst nezaměstnanosti, v roce 2009 stoupla také průměrná hrubá měsíční mzda, jak v obou krajích tak v celé České republice. Tento jev byl způsoben především propouštěním osob s nízkými příjmy či vyplácením mimořádných odměn na konci roku, což způsobilo pouze optické než reálné zvýšení mezd. V následujícím roce by se již měl stoupající trend mzdového ocenění zastavit či obrátit, jak je obvyklé v ekonomice nacházející se v sedle hospodářského cyklu.

Současná situace zatím nenaznačuje začínající oživení ekonomiky. V budoucnu se ale očekává, že se hospodářství České republiky začne opět zotavovat a s tím i námi zkoumané ukazatele, kterými jsou nezaměstnanost a mzdy. Míra nezaměstnanosti by měla opět začít klesat a mzda po období stagnace či poklesu, začít opět stoupat. Stát a kraje by měli být tomuto zotavení co nejvíce nápomocni a použít nástroje regionální politiky obezřetně, aby hospodářský růst podpořili a nijak neohrozili.

Literatura

Odborná literatura

- BLAŽEK, J. UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5
- BROŽOVÁ, D., *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. ISBN 80-86429-16-4
- BRYCHTOVÁ, Š., *Úvod do regionalistiky*, Pardubice: Tiskařské středisko Univerzity Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-871-3
- BUCHTA, M., *Mikroekonomie I.*, Pardubice: Tiskařské středisko Univerzity Pardubice, 2004, ISBN 80-7194-663-X
- GALUŠČÁK, K., *Structural and cyclical unemployment*. Praha: Czech National Bank, 2005. ISBN 80-239-6358-9
- HUDEČKOVÁ, H., a kol., *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*, Praha, Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. ISBN 80-213-1413-3
- JÍROVÁ, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. ISBN 80-7079-635-9
- KADERÁBKOVÁ, J., MATES, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: CODEX BOHEMIA, 1998. ISBN 80-85963-69-8
- KUBANOVÁ, J., *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Bratislava: Statis, 2008. ISBN 978-80-85659-47-4
- MACH, M., *Makroekonomie II. pro inženýrské studium. První část*. Praha: Melandrium, 1998. ISBN 80-86175-03-0
- MACH, M., *Makroekonomie II. pro inženýrské studium. Druhá část*. Praha: Melandrium, 1998. ISBN 80-86175-04-9
- MACHÁČEK, J., *Úvod do prostorové ekonomie*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-80-7395-099-6
- MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1994. ISBN 80-901424-9-4

-
- MATOUŠKOVÁ, Z., a kol., *Úvod do prostorové ekonomiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1995. ISBN 80-7079-506-9
  - MATOUŠKOVÁ, Z., a kol., *Regionální a municipální ekonomika*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. ISBN 80-245-0052-3
  - NĚMEC, O. *Lidské zdroje na trhu práce*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta národohospodářská, 2002. ISBN 80-245-0350-6
  - PONIKELSKÝ, P., KOŠTEJNOVÁ, Z., *Ekonomika municipalit a regionů*, Vysoká škola regionálního rozvoje, 2007. Elektronická skripta.
  - ŠELEŠOVSKÝ, J., a kol., *Cvičebnice otázek ze základů veřejné ekonomiky, veřejné správy a regionální politiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2758-4

Právní předpisy

- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006

Elektronické zdroje:

Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Dostupné z:

<<http://www.czso.cz/>>

Český statistický úřad Ostrava [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Dostupné z:

<<http://www.ostrava.czso.cz/>>

Český statistický úřad Pardubice [online]. 2010 [cit. 2010-04-16]. Dostupné z:

<<http://www.pardubice.czso.cz/>>

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. 2010 [cit. 2010-04-28].

Dostupné z: <<http://portal.mpsv.cz/>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2010 [cit. 2010-03-16]. Dostupné z:

<<http://www.mpsv.cz/>>

Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2010 [cit. 2010-03-19]. Dostupné z:

<<http://www.mmr.cz/>>

Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2010-03-16]. Dostupné z:

<<http://www.kr-moravskoslezsky.cz/>>

Pardubický kraj [online]. 2010 [cit. 2010-04-28]. Dostupné z:

<<http://www.pardubickykraj.cz/index.asp?thema=3963&category=&>>

Regionální rozvoj [online]. 2010 [cit. 2010-04-28]. Dostupné z:

<<http://www.regionalnirozvoj.cz/>>

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2010 [cit. 2010-04-28]. Dostupné z:

<<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

Seznam příloh

PŘÍLOHA A: PLÁNOVÁNA VÝSTAVBA V MSK

PŘÍLOHA B: PLÁNOVÁNA VÝSTAVBA V PCK

PŘÍLOHA C: VÝVOJ STRUKTURY NEUMÍSTĚNÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚTNÁNÍ V PCK

PŘÍLOHA D: VÝVOJ STRUKTURY NEUMÍSTĚNÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚTNÁNÍ V MSK

PŘÍLOHA E: MÍRA NEZAMĚTNANOSTI ZA ROK 2009 PODLE OKRESŮ ČR

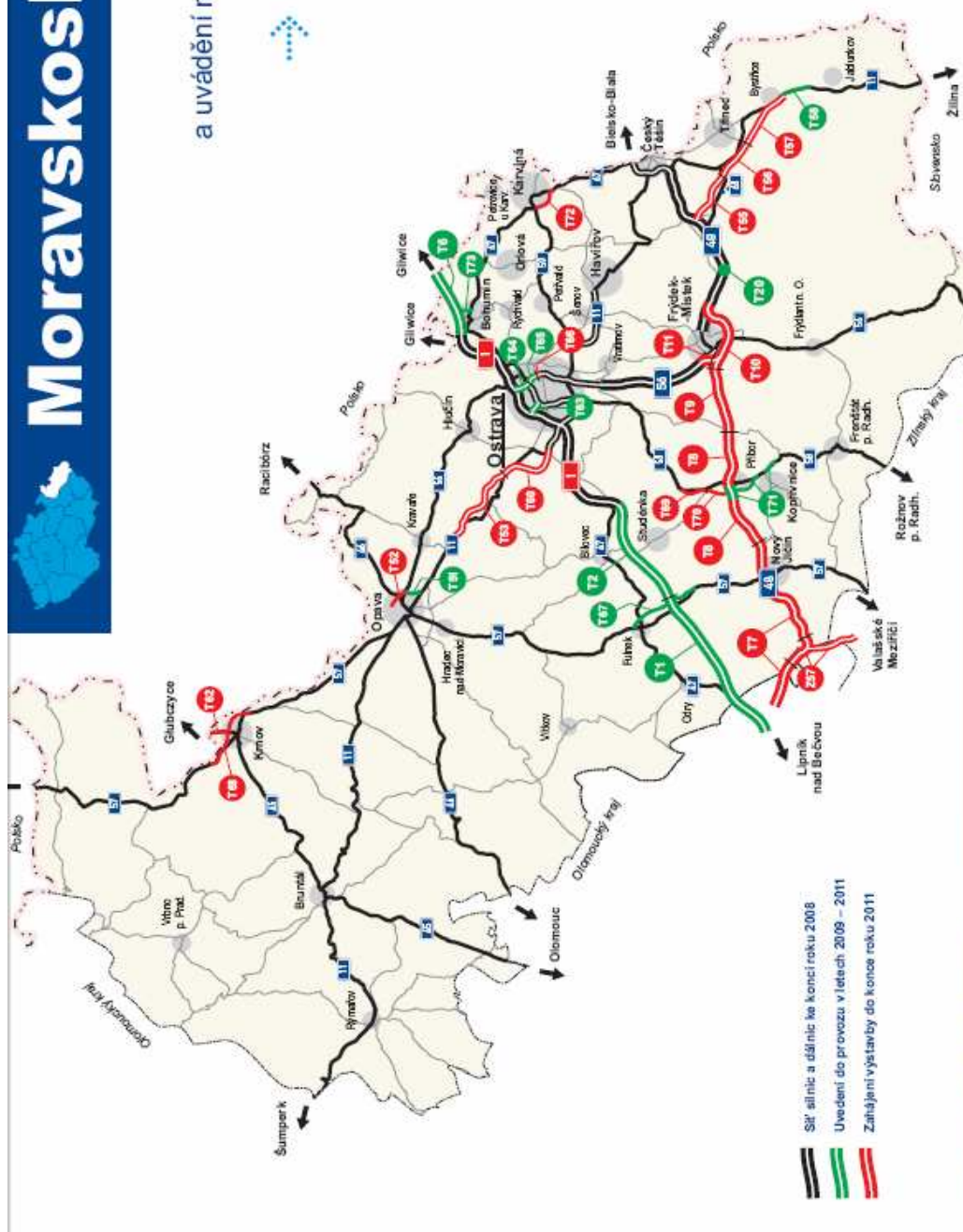
PŘÍLOHA F: KLASIFIKACE ZAMĚTNANOSTI - KZAM

Příloha A: Plánovaná výstavba v MSK

Předpokládaný postup výstavby a uvádění nových úseků do provozu v letech

2009 – 2011

ŘSD ČR
 Řešitelství železniční a silniční dopravy
 ŘSD ČR
 Řešitelství železniční a silniční dopravy

Legenda

- číslo rychlaňského úseku (číslo železniční trati)
- číslo dálnice
- číslo rychlaňského úseku (číslo železniční trati)
- číslo železniční trati
- staniční území
- staniční území
- hraniční území (hraniční území)
- území (území)

SIT sílnic a dálnic ke koncepci 2008
 Uvedení do provozu v letech 2009 – 2011
 Zahájení výstavby do konce roku 2011

Významné stavby		2006 – 2009	2011 – 2016
T1	D1 4706 Bláhoň – Hladké Žvočce	18,1 km	
T2	D1 4706 Hladké Žvočce – Blavoč	2006 – 2009 11,7 km	
T6	D1 47062 Bohumín – st. hr. ČR/PPR	2006 – 2010 6,1 km	
T7	R48 MJK Bláhoň – Rybí	2010 – 2013 16,8 km	
T8	R48 Rybí – MJK Rychalsko	2010 – 2013 11,6 km	
T9	R48 Rychalsko – Frydek-Místek	2009 – 2012 7,1 km	
T10	R48 Frydek-Místek – obchvat	2010 – 2013 8,6 km	
T11	R56 Frydek-Místek – připojení na R48	2010 – 2013 2,4 km	
T20	R48 MJK Mokřovice	2009 – 2011 1,1 km	
T51	H1 a H5E propojení spojek S1 v Opavě	2008 – 2010 1,8 km	
T52	H1 Opava severní obchvat vých. část	2010 – 2012 2,0 km	
T53	H1 Mokřovice – hr. okraj opavské	2009 – 2012 9,8 km	
T55	H1 Třanovice – Nekory	2010 – 2013 6,1 km	
T56	H1 Nekory – Otěčichovice	2010 – 2013 4,9 km	
T57	H1 Otěčichovice – Bystrč	2010 – 2013 6,2 km	
T58	H1 Hladké – příslah	2008 – 2011 3,3 km	
T60	H1 Opava průběžná Rudná	2009 – 2012 6,5 km	
T62	H5 Kinov – hranolův přechod	2011 – 2013 2,1 km	
T63	H7 Severní spoj stavba	2008 – 2009 1,1 km	
T64	H56 Opava – prod. Mláčská I. stavba	2008 – 2010 1,3 km	
T65	H56 Opava – prod. Mláčská II. stavba	2008 – 2010 1,2 km	
T66	H56 Opava – prod. Mláčská III. stavba	2010 – 2012 0,5 km	
T67	H57 Hladké Žvočce – obchvat	2006 – 2009 7,8 km	
T68	H57 Kinov SVO obchvat	2010 – 2013 7,8 km	
T69	H56 Mokřov – obchvat	2011 – 2013 3,7 km	
T70	H56 Příbor – Suchbátov	2010 – 2013 2,9 km	
T71	H58 Příbor obchvat	2009 – 2011 6,8 km	
T72	H67 Kaniš – obchvat	2010 – 2012 3,0 km	
T73	H67 Silečoh – Bohumín, obchvat	2009 – 2011 1,8 km	

Významné stavby v okolních krajích

Z57 H53 Lešná – Písařov
 2011 – 2016 8,7 km

Popis stavby v tabulce. Kol. stavby jsou označeny v mapě červenou síťovou čarou; železniční stavby jsou označeny zelenou síťovou čarou; úseky do provozu v letech 2009 – 2011 jsou označeny červenou čarou; úseky zahájení výstavby do konce roku 2011 jsou označeny modrou čarou.

www.rsd.cz

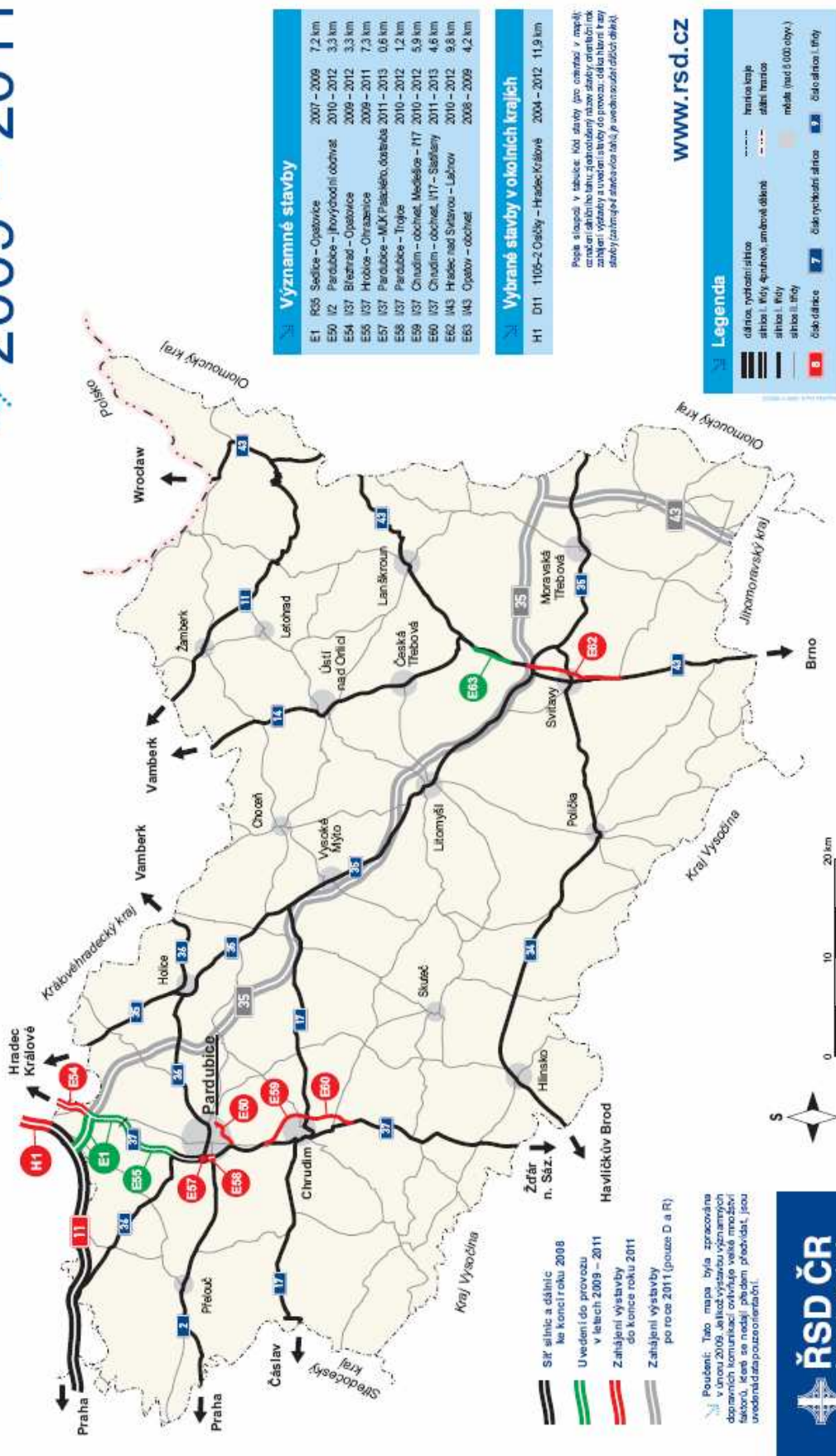

Pardubický kraj

Předpokládaný postup výstavby
a uvádění nových úseků do provozu v letech

2009 – 2011

- Sil' silnic a dšnic Na konci roku 2008
- Uvedení do provozu v letech 2009 – 2011
- Zahájení výstavby do konce roku 2011
- Zahájení výstavby po roce 2011 (pouze D a R)

Použití: Tato mapa byla zpracována v únoru 2009. Jelikož výstavba významných dopravních komunikací ovlivňuje velké množství faktorů, které se nedají předem přesně odhadnout, jsou uvedena data pouze orientační.

Významné stavby		
E1	R65 Sedlčice – Opatovice	2007 – 2009 7,2 km
E50	I2 Pardubice – Jihovýchodní obchvat	2010 – 2012 3,3 km
E54	I37 Bratřinad – Opatovice	2009 – 2012 3,3 km
E55	I37 Hrobice – Otravaovice	2009 – 2011 7,3 km
E57	I37 Pardubice – MÚPřelásko, dotarba	2011 – 2013 0,6 km
E58	I37 Pardubice – Trojice	2010 – 2012 1,2 km
E59	I37 Chudim – obchvat, Medelšice – I17	2010 – 2012 5,9 km
E60	I37 Chudim – obchvat, I17 – Slatšany	2011 – 2013 4,6 km
E62	I43 Hradec nad Svitavou – Lábnov	2010 – 2012 9,8 km
E63	I43 Opatov – obchvat	2008 – 2009 4,2 km

Vybrané stavby v okolních krajích		
H1	D11 1106–2 Opatov – Hradec Králové	2004 – 2012 11,9 km

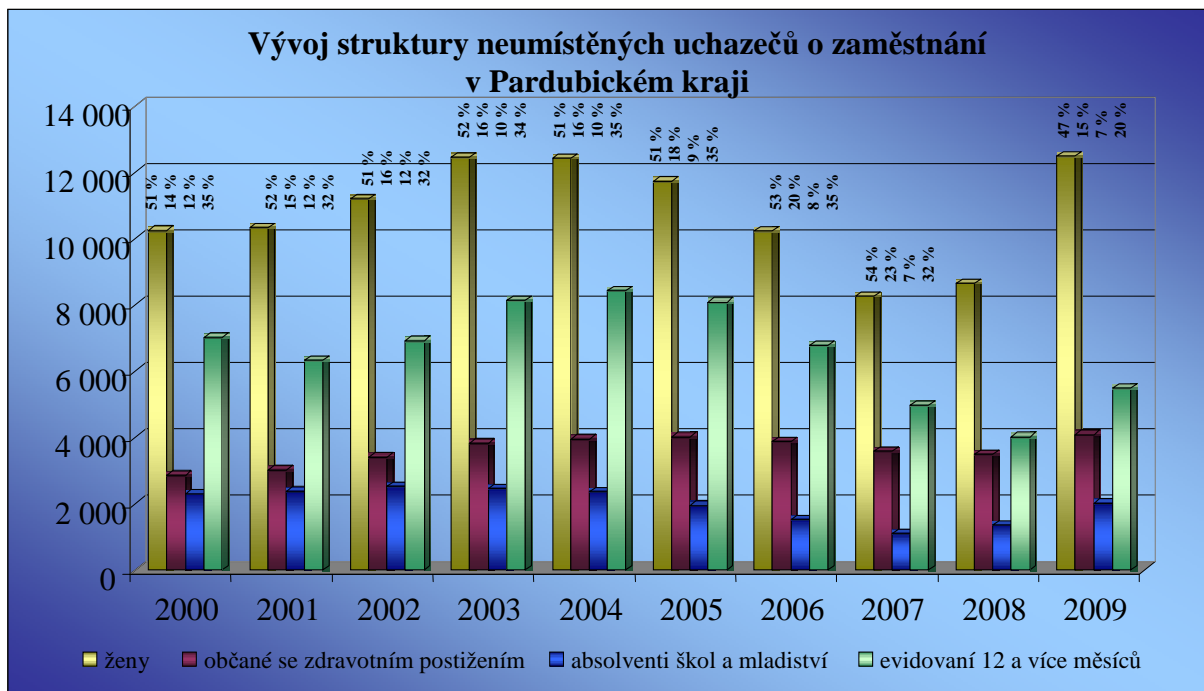
Podle sloupce v tabulce. Kol stavek pro orientaci v mapě: označení dšnic nebo zahájení výstavby, označení rok zahájení výstavby a uvedení stavby do provozu, délka hlavní trasy stavby (začínající a končící stanicí), p. uvedení označení dšnic dšnicí.

Legenda

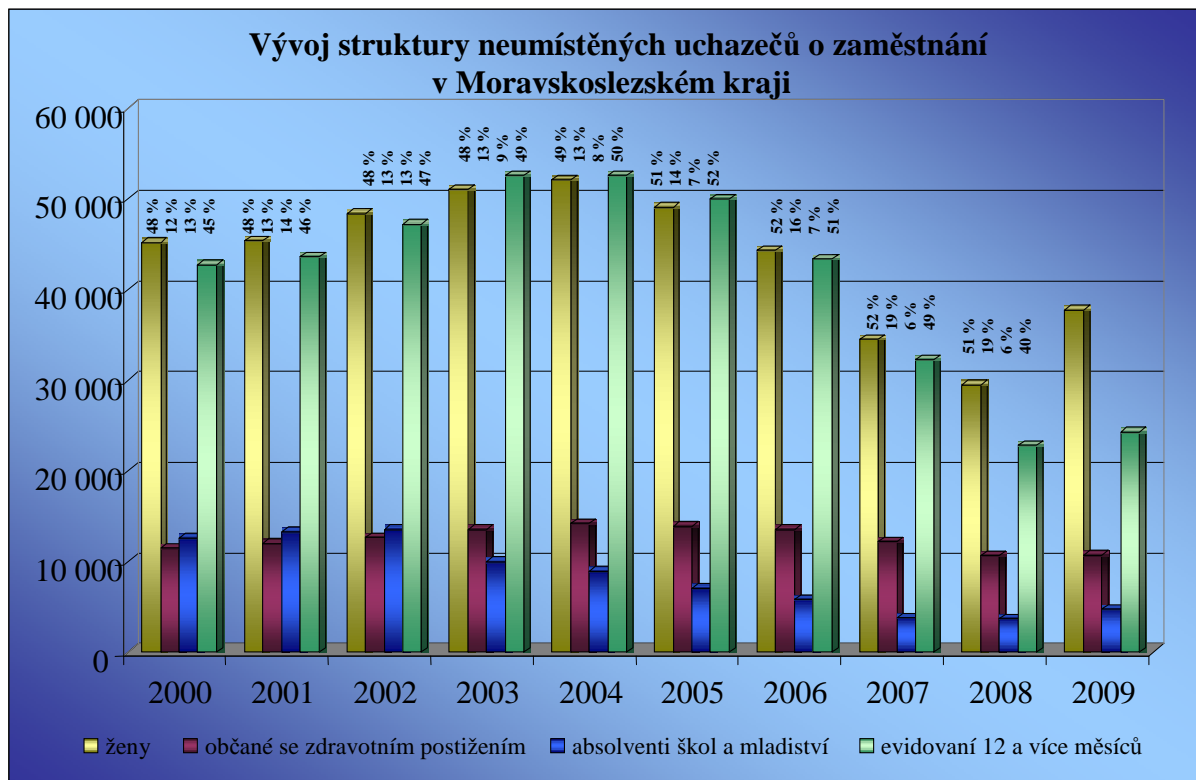
- dšnice, vyhledávací dšnice
- dšnice I. třídy
- dšnice II. třídy
- česká dšnice
- česká rychlostní dšnice
- česká dšnice I. třídy
- česká dšnice II. třídy
- hranice kraje
- dšnice hranice
- město (nad 5 000 obyvatel)

www.rsd.cz

Příloha C: Vývoj struktury neumístěných uchazečů o zaměstnání v PCK

Příloha D: Vývoj struktury neumístěných uchazečů o zaměstnání v MSK

Příloha E: Míra nezaměstnanosti za rok 2009 podle okresů ČR

	Okres	Míra nezaměstnanosti
1	Praha-východ	3,4%
2	Hlavní město Praha	3,7%
3	Praha-západ	4,0%
4	Mladá Boleslav	4,7%
5	Benešov	5,7%
6	České Budějovice	5,9%
7	Plzeň-město	6,1%
8	Hradec Králové	6,5%
9	Beroun	6,6%
10	Pardubice	6,8%
11	Plzeň-jih	6,8%
12	Prachatice	7,0%
13	Pelhřimov	7,4%
14	Rychnov nad Kněžnou	7,4%
15	Plzeň-sever	7,8%
16	Písek	8,0%
17	Mělník	8,1%
18	Náchod	8,1%
19	Brno-město	8,2%
20	Brno-venkov	8,2%
21	Jindřichův Hradec	8,3%
22	Rokycany	8,5%
23	Strakonice	8,5%
24	Kladno	8,6%
25	Rakovník	9,0%
26	Kolín	9,1%
27	Tábor	9,1%
28	Nymburk	9,3%
29	Trutnov	9,3%
30	Jičín	9,4%
31	Klatovy	9,5%
32	Kutná Hora	9,5%
33	Domažlice	9,6%
34	Uherské Hradiště	9,6%
35	Zlín	9,6%
36	Havlíčkův Brod	9,7%
37	Vyškov	9,7%
38	Frýdek-Místek	9,8%
39	Cheb	9,9%
40	Jihlava	9,9%

41	Prostějov	9,9%
42	Příbram	9,9%
43	Semily	10,1%
44	Český Krumlov	10,2%
45	Liberec	10,2%
46	Ústí nad Orlicí	10,4%
47	Karlovy Vary	10,5%
48	Opava	10,5%
49	Chrudim	10,6%
50	Žďár nad Sázavou	10,6%
51	Blansko	11,1%
52	Olomouc	11,2%
53	Litoměřice	11,3%
54	Ostrava-město	11,3%
55	Louny	11,7%
56	Jablonec nad Nisou	12,0%
57	Břeclav	12,1%
58	Přerov	12,3%
59	Svitavy	12,3%
60	Vsetín	12,3%
61	Kroměříž	12,7%
62	Třebíč	12,8%
63	Nový Jičín	13,0%
64	Česká Lípa	13,2%
65	Chomutov	13,2%
66	Sokolov	13,3%
67	Tachov	13,4%
68	Ústí nad Labem	13,4%
69	Teplice	13,8%
70	Karviná	14,4%
71	Šumperk	14,6%
72	Děčín	15,0%
73	Bruntál	15,4%
74	Znojmo	15,4%
75	Hodonín	15,9%
76	Most	16,4%
77	Jeseník	16,9%

Příloha F: Klasifikace zaměstnanosti - KZAM

HLAVNÍ TRÍDA

TRÍDA

1 Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci

11 Zákonodárci, vyšší úředníci

12 Vedoucí a řídicí pracovníci velkých organizací, společností, podniků apod. vč. jejich organizačních jednotek (manažeři)

13 Vedoucí, ředitelé, kteří řídí malý podnik, organizaci, společnost (za pomoci nejvýše jednoho dalšího řídicího pracovníka)

2 Vědečtí a odborní duševní pracovníci

21 Vědci a odborníci ve fyzikálních a příbuzných vědách, architekti a techničtí inženýři (tvůrčí pracovníci)

22 Vědci, odborníci a inženýři v biologických, lékařských a příbuzných oborech

23 Odborní pedagogičtí pracovníci

24 Ostatní vědci a odborní duševní pracovníci jinde neuvedení

3 Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

31 Technici ve fyzikálních, technických a příbuzných oborech

32 Techničtí pracovníci v oblasti biologie, zdravotničtí a zemědělstí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

33 Pedagogičtí pracovníci

34 Jiní pomocní odborní pracovníci

4 Nižší administrativní pracovníci (úředníci)

41 Nižší administrativní pracovníci (kromě úředníků ve službách a obchodě)

42 Úředníci ve službách a obchodě

5 Provozní pracovníci ve službách a obchodě

51 Obsluhující pracovníci

52 Prodavači, manekýni a předváděči zboží

---

6 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)

61 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví, rybářství, myslivosti - orientovaní na trh

62 Pracovníci získávající obživu v zemědělství a rybářství (samozásobitelé)

7 Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)

71 Kvalifikovaní dělníci při dobývání surovin, stavební dělníci a pracovníci příbuzných oborů (kromě obsluhy strojů a zařízení)

72 Kvalifikovaní kovodělníci a strojírenští dělníci (kromě obsluhy strojů a zařízení)

73 Výrobci a opraváři přesných přístrojů, umělečtí řemeslníci, polygrafové a pracovníci v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)

74 Ostatní kvalifikovaní zpracovatelé a výrobci (kromě obsluhy strojů a zařízení)

8 Obsluha strojů a zařízení

81 Obsluha průmyslových zařízení

82 Obsluha stacionárních zařízení a montážní dělníci

83 Řidiči a obsluha pojízdných strojních zařízení

9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

91 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci zaměřeni na prodej a služby

92 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství a v příbuzných oborech

93 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v dolech a lomech, v průmyslu, stavebnictví, v dopravě a v příbuzných oborech

0 Příslušníci armády

01 Příslušníci armády